

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

1. JAARVERSLAG OP HOOFDLIJNEN.....	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Doelstellingen en financieel resultaat op hoofdlijnen	5
1.3 Brede welvaart en de SDG's.....	12
2. PROGRAMMAVERANTWOORDING	14
2.1 Woningbouw	14
2.2 Werk en economie	19
2.3 Samenredzaam.....	25
2.4 Vitaal Platteland	33
2.5 Duurzaam	39
2.6 Leefbare steden en kernen	46
2.7 Financiën en dienstverlening	60
3. SPECIFIEKE PARAGRAFEN	67
3.1 Lokale heffingen.....	67
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	71
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	83
3.4 Financiering.....	88
3.5 Bedrijfsvoering.....	93
3.6 Verbonden partijen	99
3.7 Uitvoering grondbeleid 2023	109
4. VERKLARING ENSIA.....	111

1. Jaarverslag op hoofdlijnen

1.1 Inleiding

In dit jaarverslag blikken we terug op het jaar 2023. We geven u hierbij een beeld van de realisatie van de plannen en voornemens zoals we die hadden opgenomen in onze begroting. De eerste begroting waarbij we concreet vorm en inhoud hebben gegeven aan ons coalitieakkoord Duurzaam Doorbouwen. Hierin hebben we ons de opdracht gegeven om te werken aan de brede welvaart in onze gemeente: een duurzaam, welvarend Steenwijkerland voor de huidige en toekomstige generaties. Een gemeente, waarin alle inwoners naar vermogen mee kunnen doen. Het is daarom ook dat we in dit verslag een plek hebben gegeven aan onze bijdrage in 2023 aan de Sustainable Development Goals (SDG's).

We hebben aangegeven dat we ons extra inspannen voor het toevoegen van (betaalbare) woningen in alle kernen van Steenwijkerland. De vraag naar woningen is en blijft groot. Daarom zetten we alles op alles om te zorgen dat er gebouwd kan worden. Voor projecten in Blokzijl en Sint Jansklooster hebben we een subsidie Start Bouwimpuls gekregen. Dat is een mooie opsteker, want zo is de bouw van sociale huurwoningen en starterswoningen financieel haalbaar. Eind 2023 zijn meerdere ontwerpbestemmingsplannen in procedure gebracht. Bijvoorbeeld plannen voor Oldemarkt, Kuinre, Steenwijk (Korpuskwartier en Steenwijk Zuidoost), en Heetveld. Ook hebben we strategische grond aangekocht in Tuk (locatie Herwijnen). In bijna alle kernen zijn we in gesprek over woningbouw.

Bij werk en economie ligt de focus onder andere op de uitdaging om voldoende en goed geschoold personeel te vinden voor onze bedrijven. We zijn blij dat de Regionale Praktijk Academie een echt succes is met uitbreiding van onderwijsrichtingen en belangstelling van buurgemeenten. Het is ook gelukt om toestemming te krijgen van de provincie Overijssel voor uitbreiding van onze bedrijventerreinen. We hebben daarvoor grond aangekocht bij Vollenhove en zijn op zoek naar een nieuwe locatie bij Steenwijk. Voor een vitaal platteland pleiten we bij provincie en Rijk voor een gebiedsfonds om ondernemende boeren die koploper willen zijn in onze gemeente, financieel te ondersteunen. Het gebiedsproces in de Baarlingerpolder wordt inmiddels erkend als mooi voorbeeld.

Binnen het sociaal domein hebben we aangegeven te werken aan het voorkomen en snel herkennen van schulden. We hebben extra ingezet op het Geldloket en we hebben samen met andere partners actief ingezet op inzet van de Voorzieningenwijzer. Een aantal inwoners met lagere inkomens kon hierdoor soms tot 800 euro extra besteden. Ook hebben we aangegeven meer aandacht te geven aan vitaal ouder worden. In 2023 zijn we gestart met huisbezoeken aan 75-plussers. Dat sloeg aan en er melden zich hier steeds meer inwoners voor. Blij zijn we met de vaststelling van het vernieuwde Integraal Huisvestingsplan voor Onderwijs (IHP). Daarin is nadrukkelijker de wens verankerd om zo mogelijk meerdere scholen onder één dak te brengen en ook om school en opvang onder één dak te combineren.

Binnen het programma Duurzaamheid gaat het veel over bewustwording en het stimuleren van mensen en organisaties om huizen en gebouwen te verduurzamen. We zijn begonnen met "geWOON" besparen. In wijken met veel huurhuizen bieden we informatie aan en voeren we desgewenst kleine besparingsmaatregelen uit, zoals aanbrengen van tochtstrippen, radiatorfolie en ledverlichting. Via het Energiefonds helpen we maatschappelijke organisaties te besparen. Inmiddels zijn 14 aanvragen toegekend. De nieuw geïntroduceerde "tuinsubsidie" voor klimaatadaptieve maatregelen, was zeer populair en leidde tot meer aanvragen dan verwacht in 2023.

Kortom, we liggen op koers met de uitvoering van ons coalitieakkoord.

2023 was een turbulent jaar als het gaat om het thema opvang. Een stijgende stroom Oekraïense ontheemden, verhoogde taakstellingen voor de huisvesting van statushouders en een toenemende druk op de asielketen lagen hieraan ten grondslag. Veel inzet hebben we gepleegd om de opvang van Oekraïense ontheemden in de gemeente uit te breiden en hen in staat te stellen om aan onze samenleving mee te kunnen doen. Dit via (dagelijkse) begeleiding, school, taallessen, betaald of onbetaald werk, maar ook door de inzet van vakantiehuises om zelfstandig te kunnen wonen.

Financieel hebben we een positief rekeningsaldo over 2023 van ruim € 8,9 miljoen weten te realiseren. Hiervan is voor € 6,8 mln. veroorzaakt door de technische vrijval van de voorzieningen speeltoestellen en maatschappelijk vastgoed, waarvan wordt voorgesteld om deze in 2 nieuwe reserves te storten. In de rekening 2024 worden de voorzieningen weer in het leven wordt geroepen. Het overige rekeningsaldo bedraagt € 2,1 mln. Dit onder andere door een hogere uitkering van het Rijk en ondanks een forse afwaardering van de gronden in het Korpuskwartier. Dat zijn natuurlijk positieve geluiden over de stand van onze financiën. Toch zijn er ook zorgen. De in het afgelopen jaar opgestelde meerjarenbegroting 2024- 2027 is tot en met 2025 sluitend en vertoont vanaf 2026 grote tekorten. Dit zijn de uitdagingen die bij ongewijzigd beleid en onvoldoende compensatie vanuit het Rijk op onze gemeente afkomen en die een flinke opdracht voor de komende 2 jaar in deze bestuursperiode zullen vormen.

Het college van burgemeester en wethouders van Steenwijkerland

1.2 Doelstellingen en financieel resultaat op hoofdlijnen

In de programmabegroting 2023-2026 hebben we meer dan 140 beoogde actie / doelstellingen opgenomen. In hoofdstuk 2 van het jaarverslag worden alle behaalde niet behaalde doelstellingen voorzien van een toelichting. Financieel is 2023 gestart met een positief begrotingssaldo van bijna € 0,5 mln.

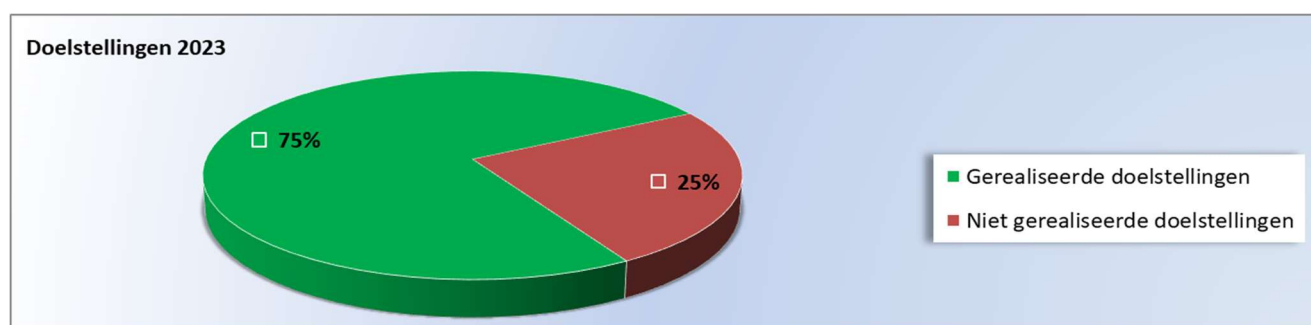
De uiteindelijke resultaten over 2023 zijn als volgt:

Actie's / Doelstellingen

De voortgang hiervan is in de desbetreffende programma's voor u gerapporteerd.

Het totaal van de gerealiseerde doelstellingen in 2023 bedraagt afgerond 75% (2022 80%). Dit ligt lager dan de prognose in de najaarsnota, waarin is gerapporteerd dat 78% van de doelstellingen op koers lag om gehaald te worden.

❖ Totaal gerealiseerde doelstellingen

Financieel

Het jaar 2023 sluit financieel met een positief rekeningssaldo van ruim € 8,9 mln. In onderstaande tabel geven wij een totaaloverzicht weer van de financiële ontwikkelingen gedurende het jaar 2023 in totaliteit en per programma. Opvallend in dit verband is dat de ontwikkeling van de Algemene Uitkering 2023 gedurende het jaar uitzonderlijk is gestegen. In de informatienota's heeft u hiervan al kennis genomen, maar met name de stijging van de september- en decembercirculaire zijn omvangrijk met € 2,9 mln. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat in tegenstelling tot de gemeente, het Rijk werkt op basis van het kasstelsel. Hierdoor zit bijvoorbeeld in de decembercirculaire een bedrag van ruim € 2 mln. aan energiecompensatie.

Het totaaloverzicht van de budgetafwijkingen/ bijstellingen is opgenomen in onderstaande tabel:

Analyse resultaat jaarrekening (> € 20.000)	PPN	NJN	Jaarrekening	Totaal
Saldo begroting				
Saldo begroting 2023	488			
Amendement Volwassenenfonds	- 50			
Raadsbesluiten voorafgaand aan de PPN of NJN				
Begroting GGD	- 129			
Begroting Omgevingsdienst	- 43			
Veiligheidsregio	- 148			
Subtotaal resultaat	119			119
1. Woningbouw				
Bouwen en wonen: Omgevingsvergunningen	-	500	507	1.007
Bouwen en wonen: Voorbereiding woningbouw	- 118	-	-	- 118
Grondzaken	-	32	-	32
Grondexploitatie: Woningbouw	-	-	- 3.947	- 3.947
Ruimte en leefomgeving: Bestemmingsplannen	-	-	86	86
2. Werk en economie				
Beheer gebouwen en gronden: Grondzaken	-	150	138	288
Economische ontwikkeling	-	-	- 20	- 20
3. Samenredzaam				
Ond. bel. en leerl. zaken: Leerlingenvervoer	-	-	160	160
Ond. bel. en leerl. zaken: Gymnastiekonderwijs	-	-	- 44	- 44
Ond. bel. en leerl. zaken: Volwasseneneducatie	-	112	101	213
Ond. bel. en leerl. zaken: Peuteropvang	-	-	47	47
Ond. bel. en leerl. zaken: Achterstandsbestrijding	150	-	-	150
Samenkracht en burgerpart: Inburgering	-	-	324	324
Samenkracht en burgerpart: Kinderdagopvang	-	- 100	-	- 100
Samenkracht en burgerpart: Ouderenzorg	-	-	40	40
Samenkracht en burgerpart: Sociaal en cult. werk	- 25	-	- 155	- 180
Inkomensregelingen: Loonkostensubsidie	-	- 300	- 78	- 378
Inkomensregelingen: Participatiewet / BBZ / IOAW/Z	- 83	150	- 181	- 114
Inkomensregelingen: BUIG	-	-	126	126
Inkomensregelingen: Minimabeleid	50	125	- 1.151	- 976
Inkomensregelingen: Toeslagen	-	-	105	105
Toegang eerste lijnsvoorzieningen	- 53	-	216	163
Maatwerkvoorzieningen WMO	- 75	-	- 26	- 101
Jeugdhulp	- 747	-	- 225	- 972
Maatwerkvoorzieningen 18+	155	-	149	304
Maatwerkvoorzieningen 18-	-	-	- 787	- 787
Pleegzorg	-	-	203	203
Geescaleerde zorg 18+	-	-	- 126	- 126
Geescaleerde zorg 18-	-	-	- 62	- 62
Arbeidsparticipatie	- 50	-	40	- 10
Beschermde wonen	215	1.065	-	1.280
WSW en beschut werk	- 237	237	- 296	- 296
Volksgezondheid	-	-	115	115
4. Vitaal platteland				
Economische promotie: gemakelijkheidsretributie	-	- 100	34	- 66
Economische promotie: DBT	-	-	- 71	- 71
Openbaar groen en openluchtrecreatie	-	-	- 36	- 36

bedragen x € 1.000

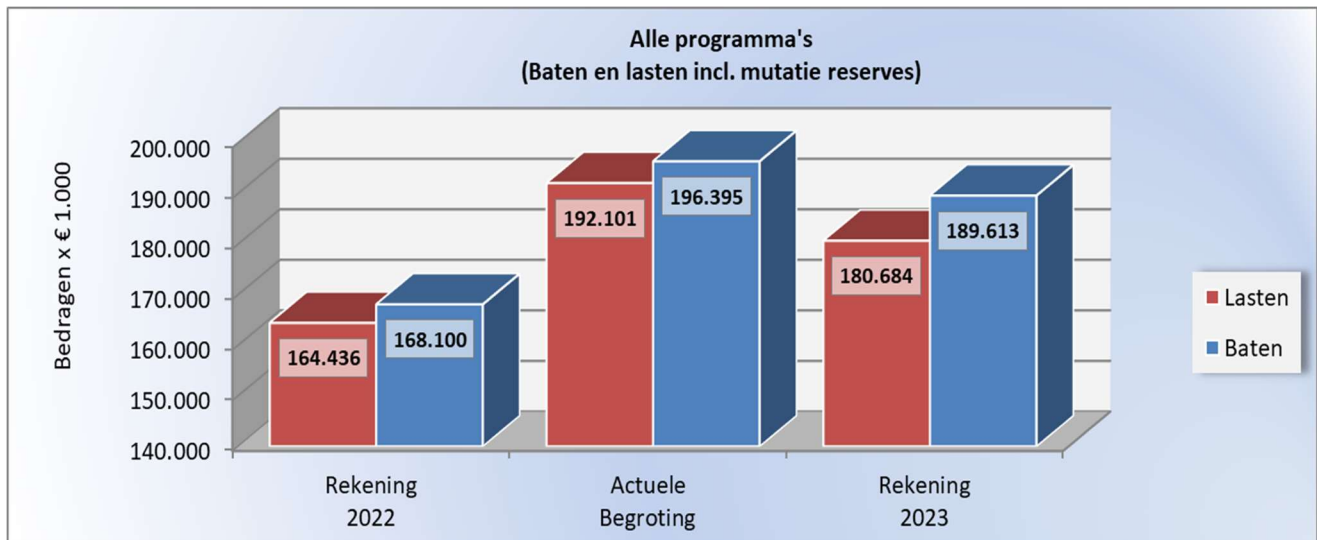
Analyse resultaat jaarrekening (> € 20.000)	PPN	NJN	Jaarrekening	Totaal
5. Duurzaam				
Economische promotie: Afval evenementen	-	-	- 68	- 68
Afval: oud papier / grondstoffenplan	-	20	27	47
Milieu: Omgevingsdienst	-	- 33	-	- 33
Milieu: Milieubeheer	- 50	- 60	813	703
6. Leefbare steden en kernen				
Verkeer en vervoer	6	-	- 98	- 92
Openbaar vervoer	-	-	- 23	- 23
Beheer gebouwen en gronden: Maatsch. vastgoed	- 57	-	2.942	2.885
Onderwijshuisvesting	-	-	189	189
Sport en activering	-	95	- 26	69
Sportaccommodaties	-	- 40	78	38
Cultuurpresentatie / productie / participatie	- 25	-	58	33
Musea	-	-	- 41	- 41
Cultureel erfgoed	-	-	56	56
Media	-	-	70	70
Openbaar groen	- 65	- 125	2.025	1.835
Openbaar groen en (openlucht)recre.: Speeltoestellen	- 236	-	-	- 236
Samenkracht en burgerparticipatie: MFC/dorpshuizen	-	-	30	30
Begraafplaatsen	-	-	- 38	- 38
Wonen en bouwen: Kerkenvisie	-	35	-	35
7. Financiën en dienstverlening				
Bestuur	-	- 45	348	303
Burgerzaken	-	-	96	96
Treasury: Rente	-	300	- 10	290
Treasury: Dividend	51	-	-	51
Algemene Uitkering / BUIG	1.739	845	2.673	5.257
Kapitaallasten	- 32	849	-	817
Verkiezingen	-	- 170	-	- 170
Toeristenbelasting / Forensenbelasting	-	100	116	216
WOZ / OZB	149	- 50	- 109	- 10
Bedrijfsvoering	- 1.488	1.295	591	398
Onvoorzien	- 45	257	- 303	- 91
< € 20.000	- 79	- 20	54	- 45
Subtotaal resultaat PPN / NJN / Jaarrekening	- 949	5.124	4.636	8.930
Totaal resultaat jaarrekening (cumulatief)	- 830	4.294	8.930	

In de jaarrekening wordt per programma een uitgebreide toelichting gegeven op de verschillen na vaststelling van de najaarsnota 2023.

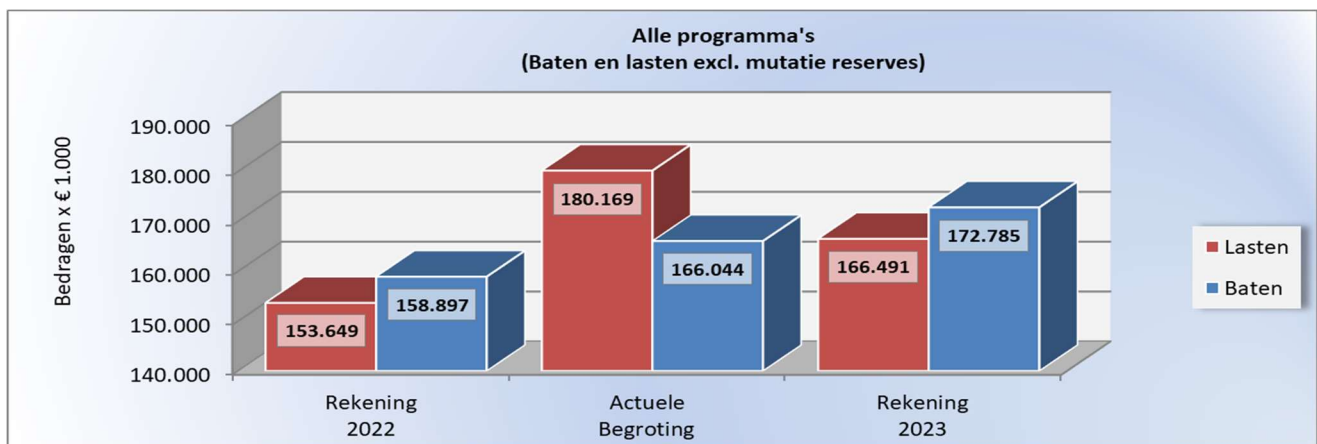
Saldo van de rekening:

De begroting en rekening van de gemeente Steenwijkerland bestaan uit 7 programma's. De mutaties van en naar de reserves maken integraal onderdeel uit van de rekening 2023. Ook de investeringen die uitgevoerd zijn ten laste van reserves maken hier onderdeel van uit. Dit geeft het resultaat weer over het jaar.

Het saldo van de baten en lasten (inclusief mutaties aan en van reserves) bedraagt ruim € 8,9 mln. positief.

In bovenvermelde tabel zijn de mutaties aan en van reserves meegenomen. Als we deze uitzonderen krijgen we een beeld van het effect op onze reservepositie. Onze reserves nemen af omdat we tal van investeringen uit reserves afdekken en is het resultaat 2023 weer toegevoegd aan de reserves. Per saldo zijn de baten in 2023 ruim € 8,9 miljoen hoger dan de lasten.

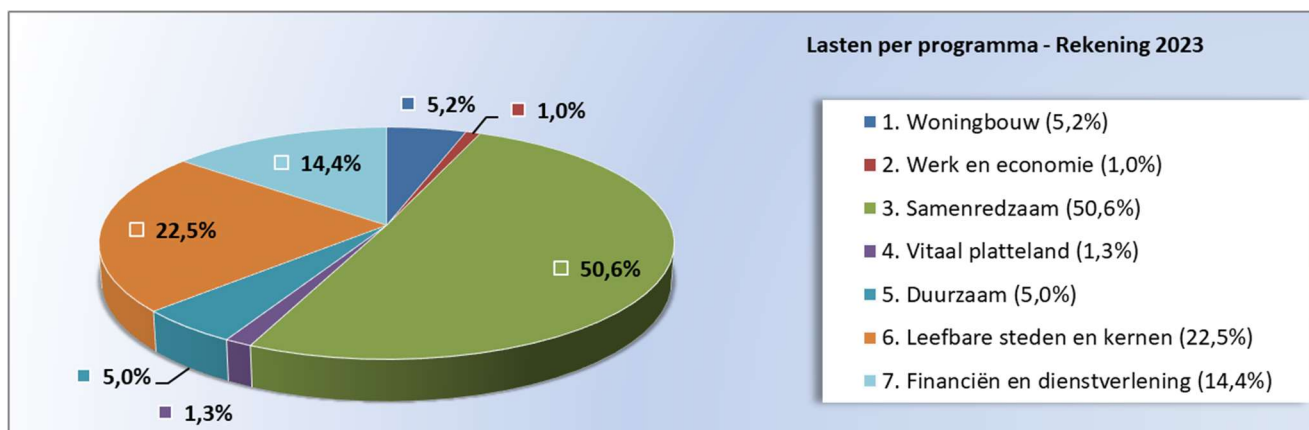

Dit komt overeen met de verhoging van de omvang van onze reservepositie eind 2023.

Aandeel van de lasten per programma:

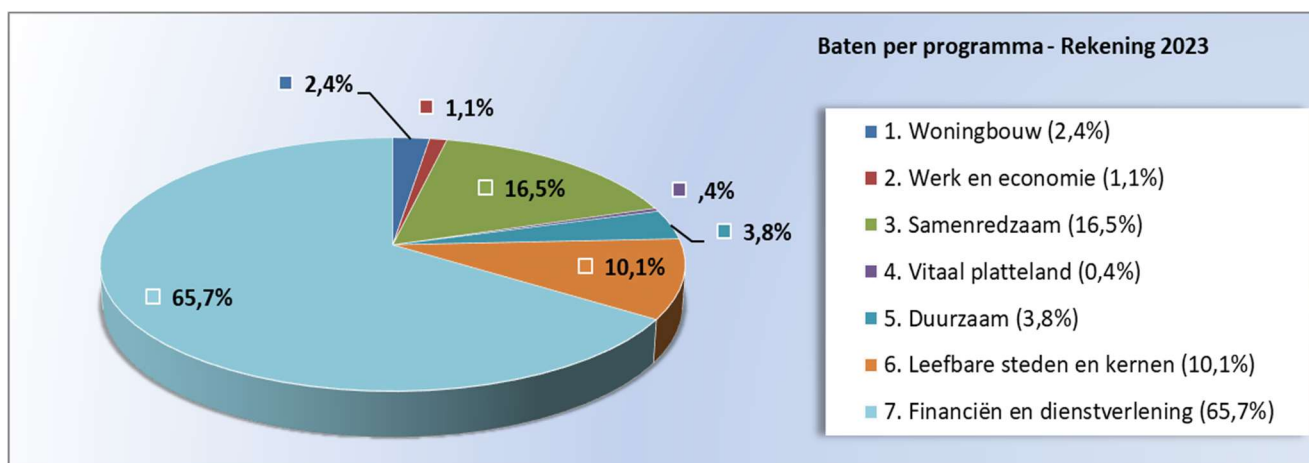
De begroting is opgebouwd uit 7 programma's overeenkomstig het collegeprogramma 2023-2027 (Duurzaam doorbouwen, samen werken aan een vitaal Steenwijkerland).

Om u een beeld te geven op welk gebied / programma de bestedingen in 2023 zijn gerealiseerd is een verdeling van de lasten per programma in onderstaande grafiek weergegeven.

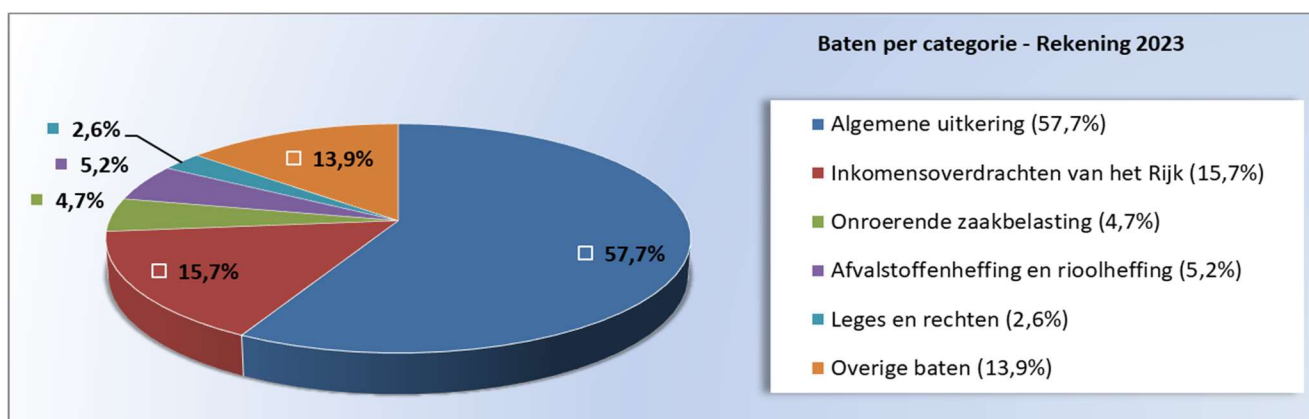

Aandeel van de baten per programma:

Zoals u kunt zien wordt het overgrote deel van de inkomsten van de gemeente Steenwijkerland gerealiseerd in het programma Financiën en dienstverlening. In dit programma zijn de lokale belastingen (OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting en hondenbelasting) en de Algemene uitkering van het rijk verantwoord.

De lokale heffingen maken deel uit van programma "Financiën en Dienstverlening". Het aandeel van deze heffingen in de inkomsten van het programma kunnen onderstaand als volgt worden weergegeven:

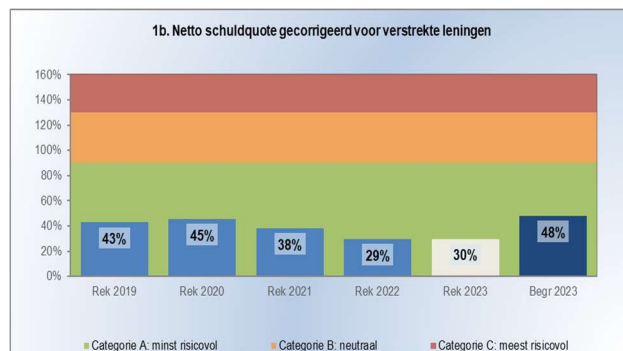
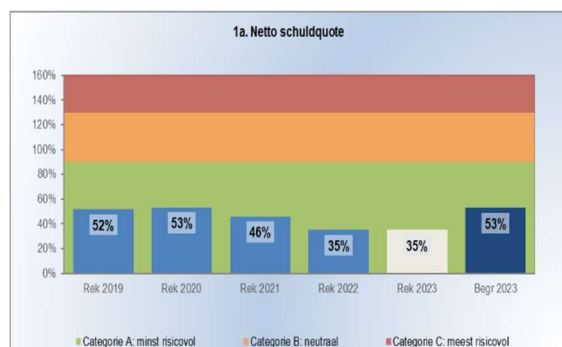
De overige inkomsten omvatten de inkomsten uit het gemeentefonds. Duidelijk wordt hiermee dat de afhankelijkheid van de Algemene uitkering vele malen groter is dan van de lokale heffingen.

Kengetallen

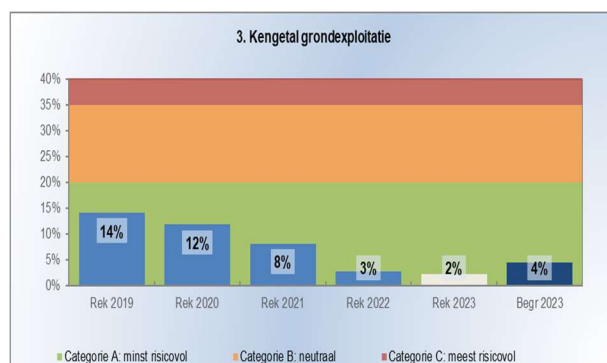
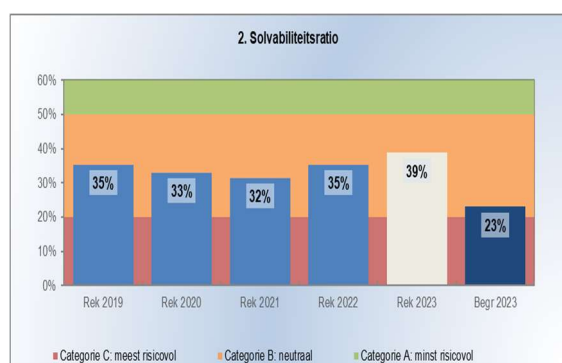
Het rijk hanteert een drietal categorieën voor de beoordeling van de financiële positie, categorie A (groen), B (oranje), C (rood). Categorie C is daarbij het meest en categorie A het minst risicovol. Deze kengetallen hebben betrekking op:

1. Netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
2. Solvabiliteit
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Onze (historische) kengetallen 2023:

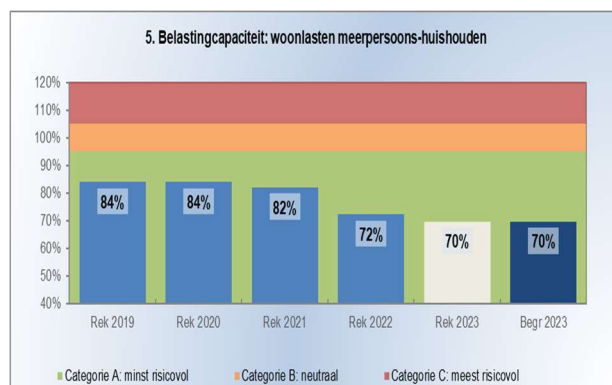
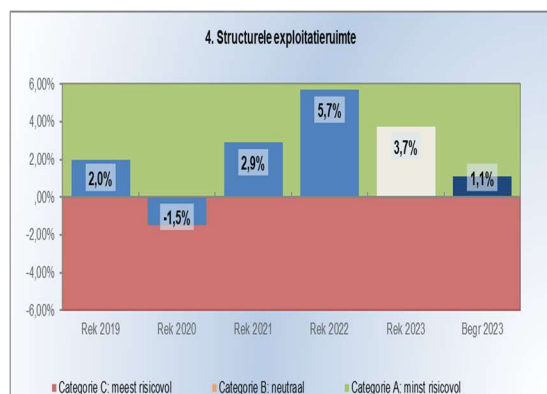

Omdat de omvang van de restantkredieten is toegenomen naar bijna € 42 mln. is de schuldquote in de jaarrekening ruim lager dan in de begroting is opgenomen.

De hogere solvabiliteit wordt grotendeels bepaald door niet gerealiseerde investeringen en het positieve rekeningresultaat. De vrijval van de voorzieningen maatschappelijk vastgoed en speelvoorzieningen heeft een positief effect van 5%.

Het kengetal grondexploitatie houdt in dat de boekwaarde van de grondexploitatie erg laag is ten opzichte van de kenwaarde van 20%.

De structurele exploitatieruimte komt tot stand door de structurele baten te confronteren met de structurele lasten. Eind 2023 is deze positief. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit een kengetal is op basis van het jaar 2023. Deze geven geen beeld van de exploitatieruimte in toekomstige jaren. Met het “ravijnjaar” in zicht zal deze structurele exploitatieruimte bij ongewijzigd beleid dan wel compensatie door het Rijk negatief worden.

De belastingcapaciteit is een kengetal waarin tot uitdrukking wordt gebracht hoeveel % de belastingopbrengsten worden benut en welk deel nog kan worden ingezet om gelijk te komen aan het landelijk gemiddelde. Deze ruimte moet verplicht ingezet worden als de gemeente onder toezicht wordt geplaatst.

Weerstandratio

Met ingang van 2019 is met de vaststelling van de nota “Weerstandvermogen en risicomanagement 2019” naast bovenstaande kengetallen een “eigen” kengetal opgenomen.

Deze weerstandratio is een hulpmiddel waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's die wij lopen. Het zegt iets over het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen. In de nota is vastgelegd dat de signaalwaarde minimaal 1,0 is. Deze is eind 2023 met 3,3 toereikend om tegenvallers eenmalig op te vangen.

De weerstandratio is afgenomen ten opzichte van de ratio in de programmabegroting 2023 - 2026. Bij de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen is de omvang van de reserve vaste buffer met 5,6 mln. verlaagd (van 15% naar 10% van de OZB en Algemene uitkering). De risicoscan die is opgenomen in de begroting 2023-2026 is geactualiseerd. Dit verklaart de daling in de ratio.

Algemene opmerking bij de kengetallen:

Bij een stabiele exploitatiebegroting zullen bovenvermelde kengetallen een “normale” ontwikkeling ondergaan. Omdat gemeenten evenals in 2022 ook in 2023 extra taken hebben uitgevoerd (zoals de energiecompensatie en de opvang Oekraïne) worden de kengetallen grondexploitatie, netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd op dit moment te positief weergegeven. Door een sterke toename van de lasten, die op termijn weer zullen wegvallen, geeft dit een vertekend beeld.

Verder verwijzen we naar de databank van de provincie Overijssel voor informatie over de kengetallen van alle gemeenten in onze provincie. De databank is te vinden op https://overijssel.databank.nl/jive/?cat_show=Gemeentefinanci%C3%ABn.

Ook kunt u deze gegevens van de programmabegroting 2023 op de site van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) bij de houdbaarheidstest gemeentefinanciën versie 2023 raadplegen.

Dit jaarverslag blikt terug op 2023. Vele projecten worden en/of zijn afgesloten. In bijlage 6 van de jaarrekening is een totaaloverzicht weergegeven van de afgesloten projecten en in bijlage 7 worden de nog beschikbare kredieten per eind 2023 van € 41,7 miljoen, (eind 2022 € 38,5 miljoen) gepresenteerd.

1.3 Brede welvaart en de SDG's

In het coalitieakkoord hebben we beschreven dat we willen werken aan het vergroten van de brede welvaart. Met elkaar hebben we de uitdaging om te werken aan een duurzaam, welvarend Steenwijkerland voor de huidige en toekomstige generaties. Daarvoor gebruiken wij 17 werelddoelen: de Sustainable Development Goals (SDG's). Hier lichten we enkele succesvolle SDG-resultaten toe uit het afgelopen jaar.

1 GEEN ARMOEDE 	We vergroten de financiële weerbaarheid van inwoners met lagere inkomens. Het Geldloket, waar inwoners gratis hulp kunnen zoeken op het gebied van financiën, budgetadvies, betaalproblemen en schulden, is afgelopen jaar uitgebreid met een nieuwe zittingslocatie in Vollenhove. Ook sluit het loket eens per 4 weken aan bij de Voedselbank. We hebben ruim 2300 (van de 2700) huishoudens met een laag inkomen kunnen bereiken voor de tegemoetkoming voor hoge(re) energiekosten.
2 GEEN HONGER 	We werken aan uitnodigend beleid voor voedselbossen. In 2023 is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de ruimtelijke verkenning voor de aanplant hiervan. Op basis van de kennis en ervaring van nu verwachten we nog niet een snelle toename van agroforestry / voedselbossen in de gemeente.
3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN 	Onder het thema 'vitaal ouder worden' hebben we 2 fittesten uitgevoerd, de Old Stars Vitaliteitsspelen georganiseerd en het project 'Samen in beweging' in de wijk Clingenborgh uitgevoerd. Op deze manier dragen we bij aan de bevordering van (mentale) gezondheid en welzijn. We hebben de atletiekbaan in Steenwijk gerenoveerd, een themadag mentaal welzijn en atletiek voor leerlingen georganiseerd en beweeglessen voor peuters gehouden (Nijntje pleintjes).
4 KWALITEITS-ONDERWIJS 	Het ondernemersinitiatief Horeca College Weerribben-Wieden is in 2023 gestart. Dit draagt bij aan de vergroting van het aantal jongeren en volwassenen met technische en beroepsvaardigheden. Ook heeft het afgelopen jaar voor dit doel veel in het teken gestaan van de planuitwerkingen en voorbereidende besluitvorming rondom de unilocatie.
5 GENDER-GELIJKHEID 	Onderdeel van dit doel is de seksuele gezondheidszorg. Via de GGD is gestart met de HPV 18+ vaccinatiecampagne. Jongvolwassenen tussen de 18 en 27 jaar kregen begin dit jaar een uitnodiging voor een HPV-vaccinatie. Ze hebben de prikken eerder niet of slechts gedeeltelijk gehaald. De vaccinatie beschermt tegen het humaan papillomavirus.
6 SCHOON WATER EN SANITAIR 	In Ossenzijl is een regenwaterriool aangelegd. Deze werkzaamheden aan de Sasdijk zijn in combinatie met wegwerkzaamheden uitgevoerd. Het rioolwaterplan is uitgevoerd. Daarbovenop zijn op andere plekken, zoals aan de Jan van Riebeeckstraat in Steenwijk, onvoorziene extra investeringen in het riool gedaan.
7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE 	Via straatacties van het project geWOON besparen hebben we voor 32 woningen gasbesparende en voor 22 woningen elektriciteitsbesparende maatregelen uitgevoerd. Ook hebben we het Energiefonds Maatschappelijke Organisaties opgericht en 14 aanvragen toegekend. Hiermee helpen we de energie-efficiëntie te verbeteren.
8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI 	We hebben voor bijna € 42 mln. ingekocht bij bedrijven gevestigd in Steenwijkerland, wat 43% van de totale inkoopwaarde vertegenwoordigt. We bieden, via de NoordwestGroep, werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld voor de uitvoering van het project geWOON besparen, waarbij er een 'energie-fixteam' is opgezet en bij het beheer van onze mobiliteitshubs (project deelfietsen).
9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR 	Door elektrisch materieel te gebruiken bij werkzaamheden in de openbare ruimte kunnen we op een duurzamere manier onze infrastructuur onderhouden. Ook hebben we bijvoorbeeld het fietspad Wanneperveen-Giethoorn gerealiseerd, waarbij betonpuin van het oude fietspad is verwerkt in het beton voor het nieuwe fietspad.

10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN 	Onze baliemedewerkers hebben een training gevolgd in het herkennen en voorkomen van discriminatie. Op 1 augustus zijn we gestart met een tweejarige pilot van de 'Beschermd Thuis'-formule. Hierbij worden mensen met een psychische kwetsbaarheid ondersteund om langer/weer zelfstandig te wonen. We hebben het regenboogbeleid "Onbeperkt jezelf zijn" vastgesteld en samen met de stichting Regenboog Steenwijkerland een regenboogweek georganiseerd.
11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN 	We hebben het netwerk van mobiliteitshubs uitgebreid van 4 naar 9. Zo zijn we bijvoorbeeld van 42 naar 54 deelfietsen gegaan. We dragen hiermee bij aan betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen. We zijn in de werkregio Fluvius eerste geworden in het NK Tegelwippen 2023: onze gemeente is 15.000 tegels armer en vergroening rijker geworden! In Oldemarkt hebben we samen met inwoners het dorpsplein omgetoverd tot een groen en aantrekkelijk trefpunt.
12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE 	We gebruiken circulaire materialen bij onderhoud en vervanging van wegen en fietspaden. Zo bestaat het beton uit 35% hergebruikte materialen en asfalt uit 50% circulair materiaal. In ons onderhoud gebruiken we de richtlijnen van platform BouwCirculair. Op deze manier beperken we onze afvalproductie en maken we op een efficiënte manier gebruik van natuurlijke hulpbronnen.
13 KLIMAATACTIE 	We hebben een Infodag Duurzaam Wonen georganiseerd. Hiermee hebben we meer dan 250 bezoekende inwoners kunnen informeren over (natuurvriendelijke) energiemaatregelen. Zo dragen we bij aan bewustwording over hoe we onze milieu-impact kunnen verminderen.
14 LEVEN IN HET WATER 	Op regelmatige basis verzamelen inwoners in samenwerking met ons het zwerfafval. Hiermee leveren we een bijdrage aan het voorkomen van vervuiling in onze rivieren en het verbeteren het leven in het water. We hebben, samen met diverse andere partners, de proefperiode van het maaien van waterplanten in Oostelijke Belterwijde met maximaal zes jaar verlengd. Die verlenging biedt de kans om meer inzicht te krijgen in de invloed van het maaien op de inheemse waterplanten en de watersport.
15 LEVEN OP HET LAND 	Voor 60% van de bermen die wij onderhouden, voeren we ecologisch groenbeheer uit. Zo komen er meer bloemen en kruiden in de bermen, en ondersteunen we populaties van vlinders, wilde bijen en andere insecten. Ook hebben we twee buurttuinen aangelegd en 189 aanvragen voor de tuinsubsidie behandeld. Hiermee helpen we inwoners om hun tuinen groener en klimaatbestendiger te maken, en ondersteunen we onze biodiversiteit.
16 VREDE, VEILIGHEID EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN 	Om informatie toegankelijker te maken, hebben we onze (digitale) informatiehuishouding verder gestroomlijnd. Onze paragraaf bedrijfsvoering geeft meer inzicht in de ontwikkelingen binnen de organisatie in 2023. Zo zijn we trots op de waardering van onze inwoners over de dienstverlening (gemiddeld rapportcijfer 8), zien we een grote toename van het aantal Woo-verzoeken (56 in 2023) en hebben het proces van aanvragen en verstrekken van een gemeentelijke subsidie gestroomlijnd.
17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN 	We ondersteunen en werken veel samen met externe organisaties om de verschillende SDG's te behalen. We hebben bijvoorbeeld prestatieafspraken gemaakt met onze woningcorporaties om sociale huurwoningen met energielabels E, F of G tegen eind 2027 uit te faseren en de labels op te hogen naar tenminste label B. Een belangrijke specifiek hier te benoemen partner is de stichting Duurzaam Steenwijkerland. In deze stichting werken vrijwilligers aan een CO2-neutrale en duurzame gemeente.

2. Programmaverantwoording

2.1 Woningbouw

We gaan de komende jaren meer woningen bouwen zodat onze huidige en nieuwe inwoners een passende woning kunnen krijgen en kunnen houden. Daarbij bundelen we onze activiteiten en richten die op de realisatie buiten. Ook zetten we de reserve Volkshuisvesting waar nodig in voor de realisatie van sociale woningbouw.

AMBITIE VOLDOENDE PASSENDE WONINGEN:

- 1.735 woningen erbij tot 2031, waarvan 2/3 voor 2027
- 30% van de nieuwbouwwoningen is een sociale huur- of koopwoning
- Stimuleren van lokale initiatieven
- Benutten van kansen om voor de bovenregionale woonbehoefte te bouwen

Om de 1.735 woningen te bouwen conform de Woonagenda, moet het tempo drastisch omhoog. We zorgen dat lokale woningbouwinitiatieven gestimuleerd worden. De kennis, ervaring en passie die onze inwoners hebben om hun (eigen) woningen te realiseren, combineren we met de ervaring en professionele kennis van de gemeente en andere bouwende partijen. Daarom zetten we daar extra aanjaagcapaciteit op in.

Hoewel we zelf geen woningen bouwen, maken we dit voor inwoners en andere initiatiefnemers zo makkelijk mogelijk. Dit doen we door zoveel mogelijk de belemmeringen weg te nemen. We maken gebruik van kansen die ontstaan door vrijkomende agrarische gebouwen. We zetten bestaande én nieuwe instrumenten en maatregelen gericht in voor onze lokale woningvraag. Daarmee zorgen we er niet alleen voor dat de woningen voldoen aan de vraag van onze inwoners, maar ook dat woningbouwplannen rekening houden met natuur, sociale inclusie, veiligheid, klimaatmaatregelen en energiebesparing.

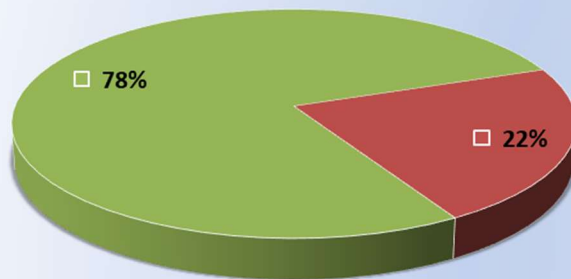
Dit alles doen we tegen een achtergrond van een groot woningtekort, stijgende grondstof- en bouw prijzen, stikstofproblematiek en een krappe arbeidsmarkt.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ De bestuurlijke focus/aandacht vanuit het Rijk en provincie.
- ▲ De krapte op de woningmarkt, waardoor extra subsidiestromen en innovatieve oplossingen ontstaan, of flexibiliteit in regelgeving.
- ▲ Inzet op fabrieksmatige woningbouwproducten.
- ▲ Onderhandeling met partijen voor locaties (gronden) voor woningbouw.
- ▲ Actualiseren/herinrichting complex Kornputkwartier is een kans om te zorgen voor een beter aanbod.
- ▼ Actualiseren / herinrichting complex Kornputkwartier (leidt tot aanpassing GREX).
- ▼ Capaciteitstekorten (dit betreft zowel mensen als (bouw)materialen).
- ▼ Financierbaarheid van woningen (gestegen bouwkosten en hypotheekrente).
- ▼ Huisvesting statushouders (toenemende taakstelling-teruglopende mutaties).
- ▼ Huisvesting ontheemden.
- ▼ Bodem- en watersturend.
- ▼ Stikstof/PFAS.
- ▼ Beroepsprocedures bij de Raad van State.

Doelstellingen 2023

■ Gerealiseerde doelstellingen
■ Niet gerealiseerde doelstellingen

Voldoende woningen voor onze inwoners

Voor 2027 is 2/3 van de benodigde 1.735 woningen tot 2031 gerealiseerd

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We realiseren in 2023 voor 230 woningen harde plancapaciteit	230	In 2023 hebben we voor iets meer dan 110 woningen harde plancapaciteit toegevoegd. Eind 2023 beschikken we voor 610 woningen harde plancapaciteit. In 2023 hebben we voor 320 woningen bestemmingsplannen in procedure gebracht. Voor 60 woningen is het bestemmingsplan vastgesteld, maar is er in verband met ingesteld beroep nog geen sprake van harde plancapaciteit. Op 1 januari 2024 hebben we voor circa 770 woningen zachte plannen. In totaal zijn er dus voor bijna 1.400 woningen, verspreid over de gemeente, plannen.	✗
We zetten gericht actief grondbeleid in op basis van de woonbehoefte en daar waar geen gronden in bezit zijn.		In 2023 is er een koopovereenkomst gesloten voor de aankoop van gronden op een locatie in Tuk. Daarnaast waren we in onderhandeling over de aankoop van gronden in Vollenhove, maar is er uiteindelijk geen overeenstemming bereikt. De betreffende gronden zijn verkocht aan een ontwikkelaar waarmee we (anterieure) afspraken maken over realisatie.	●
We stellen een toetsingskader voor Tiny houses en een beleidslijn voor vrijkomende agrarische bebouwing op.		Op 25 oktober 2022 is het Beleidskader Tiny houses door het college vastgesteld. Bij de behandeling van de perspectiefnota is de motie over het ontwikkelen van VAB-beleid aangenomen. De provincie wil graag samen met de gemeenten een beleidskader opstellen voor erven met vrijkomende agrarische bebouwing. In samenwerking met de provincie en omliggende gemeenten wordt aan dit beleid gewerkt. Vanuit de gemeente leggen we ook een relatie met de gebieds-processen die in het kader van de stikstofproblematiek worden gevoerd.	●

'Woningbouw: overal, voor iedereen'

'We steken veel energie in betaalbare woningbouw op alle locaties in Steenwijkerland, en voor jong en oud. Afgesproken is dat we de komende tien jaar zo'n 1700 woningen voor huur en koop gaan bouwen voor de lokale behoefte in onze hele gemeente. Zodat jongeren kunnen blijven wonen waar ze zijn opgegroeid en ouderen in de dorpen waar ze graag willen blijven. Mooi aan ons woningbouwprogramma is dat we samen met initiatiefnemers en plaatselijke belangen in bijna alle kernen aan de slag zijn; van Eesveen tot Heetveld, van Vollenhove tot Oldemarkt, van Belt-Schutsloot tot Steenwijkerwold. Wetland Wonen en Woonconcept hebben 160 nieuwe sociale huurwoningen gepland. In sommige gevallen koopt de gemeente zelf gronden aan om woningbouw te realiseren, zoals het terrein van het voormalige tuincentrum Herwijnen in Tuk.'

Melvin Smit

'Debuut Wooncongres succes'

'Het eerste Wooncongres dat onze gemeente samen met de Businessclub Steenwijkerland organiseerde, was een succes. Zakelijke partijen, actief op de woningmarkt, bogen zich met elkaar over de invulling van de toekomstige woningbehoefte en andere, grote woonvraagstukken. We hebben als gemeente een flinke ambitie om in al onze kernen voldoende betaalbare huizen te bouwen, dan moet je duidelijk in kaart brengen wat de kansen en knelpunten precies zijn. Het Wooncongres in een volle Meenthe was hiervoor een vruchtbare verkenning; een netwerk van vakmensen binnen de woonsector ontmoette elkaar.'

Melvin Smit

❖ Ontwikkeling doelstellingen

We delen twee keer per jaar de stand van zaken Woningbouw met de raad en de plaatselijke belangen. Vanwege de ingang van de Omgevingswet (1-1-2024) hebben we in december 2023 meerdere ontwerpbestemmingsplannen in procedure gebracht. Bijvoorbeeld voor plannen in Steenwijk (Kornputkwartier en Steenwijk Zuidoost), Oldemarkt, Kuinre en Heetveld. Daarnaast heeft uw raad vorig jaar een aantal bestemmingsplannen vastgesteld, deze zijn nog niet allemaal onherroepelijk.

In 2023 hebben we voor twee projecten in Blokzijl en Sint Jansklooster een bijdrage uit de Startbouwimpuls gekregen, respectievelijk € 115.000 en € 180.000. Ook is in 2023 de voorbereiding gedaan voor de Woningbouwimpuls-aanvraag voor de locatie Steenwijk-Zuidoost, om deze begin 2024 in te kunnen dienen.

Er zijn meerdere (informatie)verzoeken geweest voor het realiseren van Tiny Houses. Verzoeken zijn verschillend, van 1 Tiny House tot 40 Tiny Houses in projectvorm. Dit heeft nog niet tot een vergund Tiny House/ vergunde Tiny Houses geleid. In december 2023 is er één aanvraag gedaan voor meerdere Tiny Houses, deze is nog in behandeling.

'Extra geld voor starterslening'

'De gemeente heeft 1 miljoen euro extra uitgetrokken voor de starterslening, die starters op de woningmarkt meer kans biedt om een eigen huis te kopen. Steenwijkerland kent deze regeling al sinds 2015. Het is een belangrijk financieel duwtje in de rug voor jonge mensen die voor hun eerste koopwoning onvoldoende geld bij de bank kunnen lenen. Het is een aanvulling op een gewone hypotheek waarover de eerste drie jaar geen aflossing of rente hoeft te worden betaald.

Melvin Smit

Voldoende passende en betaalbare woningen

Tenminste 30% van de nieuwbouwwoningen is een sociale huur- of koopwoning

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We voeren samen met de woningcorporaties de jaarschijf 2023 van de prestatieafspraken Steenwijkerland uit		In 2022 zijn meerjarige prestatieafspraken opgesteld voor de periode 2023-2027. Met de woningcorporaties Woonconcept en Wetland Wonen en met de huurdersverenigingen De Veste en Zwartewaterwiede. Ook met de woningcorporatie Woonzorg Nederland zijn meerjarige prestatieafspraken opgesteld. De prestatieafspraken zijn uitgevoerd of in uitvoering en er is een nieuwe jaarschijf voor 2024 vastgesteld.	●
We voeren de Rijkstaakstelling voor huisvesting van statushouders uit		2023 is het eerste jaar waarin wij, sinds lange tijd, de taakstelling niet realiseren. De taakstelling nam de laatste jaren juist toe, maar het aantal mutaties is afgenomen (2021 was dat nog ca. 370, 2023 was dat ca. 280). Dat heeft ervoor gezorgd dat we 38 statushouders "achterlopen". Dit aantal wordt toegevoegd aan de taakstelling voor 2024.	✗
We realiseren huisvesting voor speciale doelgroepen zoals standplaatsen voor de huisvesting van woonwagenbewoners		Aan de Paralelweg zijn vijf tijdelijke standplaatsen toegevoegd. Aan de Verlaatseweg worden in 2024 nog 4 tijdelijke standplaatsen toegevoegd. Beide in Steenwijk. Op korte termijn geeft dit invulling aan de behoefte. We zijn in 2023 samen met de woningcorporaties voorbereidingen getroffen naar de behoefte aan extra woonwagenstandplaatsen en aanvullend daarop onderzoeken we	●

		de mogelijkheden voor structurele uitbreiding. Het onderzoek nemen we mee in het beleid waar we mee bezig zijn.	
We voeren pilots wonen en zorg uit		De behoefte aan woonzorgoplossing is verder in beeld en op basis daarvan zijn verkennende gesprekken gevoerd, zowel intern als met betrokken organisaties. Per 1 augustus 2023 is een pilot met het product Beschermd thuis ingegaan. Daarbij wordt voorzien in 24-uurs beschikbaarheid van begeleiding in de thuissituatie voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Naast Beschermd thuis zijn meer formules voor vernieuwende woonzorg vormen verkend. Hieruit is het besluit gekomen om te participeren in het landelijke initiatief Kamers met aandacht. Hierin worden jongeren met een hulpvraag, die al grotendeels op eigen benen staan, geholpen aan huisvesting bij particulieren die een kamer over hebben en een vorm van informele steun/burenhulp kunnen bieden aan de jongere. In alle gevallen is er sprake van kleinschalige maatwerkoplossingen. Zie ook programma Samenredzaam.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2023 is gewerkt aan de Regionale woonzorgvisie, die als basis dient voor afsprakenkader ouderenhuisvesting West Overijssel. Deze woonzorgvisie is de basis voor de lokale woonzorgvisie, die de gemeente op moet stellen voor 1 januari 2026. De regionale woonzorgvisie vormt ook het vertrekpunt voor de te maken fair share afspraken voor de huisvesting en spreiding van aandachtsgroepen.

De uitdaging voor met name het woningbouwcomplex Kornputkwartier heeft een toelichting. Dit complex heeft het grootste risico in zich omdat de boekwaarde hiervan per 1 januari 2023 € 8,6 miljoen bedraagt. De tijdsplanning verandert, de marktbehoefte wijzigt, de stikstof, PFAS, kostenstijgingen en renteontwikkelingen hebben gevolgen voor de fasering. De koopbehoefte heeft gevolgen voor een kritische analyse van een mix van koop, huur vrije kavels etc. We hebben in 2023 een bestemmingsplan in procedure gebracht voor een gewijzigde verkaveling, waardoor er 49 woningen extra worden toegevoegd. Aanpassing van de indeling zal een negatief effect hebben op het resultaat van de grondexploitatie. Dit wordt geëffectueerd bij het actualiseren van de GREX.

Faciliteren van eigen inwoners initiatieven in de kernen

Het realiseren van eigen woningbouwinitiatieven voor en door eigen inwoners

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We faciliteren (collectieve) wooninitiatieven van eigen inwoners, zodat onder andere starters en ouderen in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.		In vrijwel alle kernen voeren we gesprekken over de mogelijkheden van woningbouw binnen de desbetreffende kern. We zijn onder andere actief in Wanneperveen, Steenwijkerwold en Kuinre. Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van kaders voor CPO. Hierbij benoemen we ook de mogelijkheden voor ondersteuning van een CPO.	●
We maken met 2 kernen afspraken over de invulling van woningbouw-mogelijkheden.		In vrijwel alle kernen voeren we gesprekken. In samenspraak met de Werkgroep Wonen Steenwijkerwold zijn we in gesprek over een herontwikkellocatie. In Ossenzijl onderzoeken we de mogelijkheden voor een plaatselijke coöperatie, waarbij tijdelijke woningen voor starters worden gerealiseerd.	●

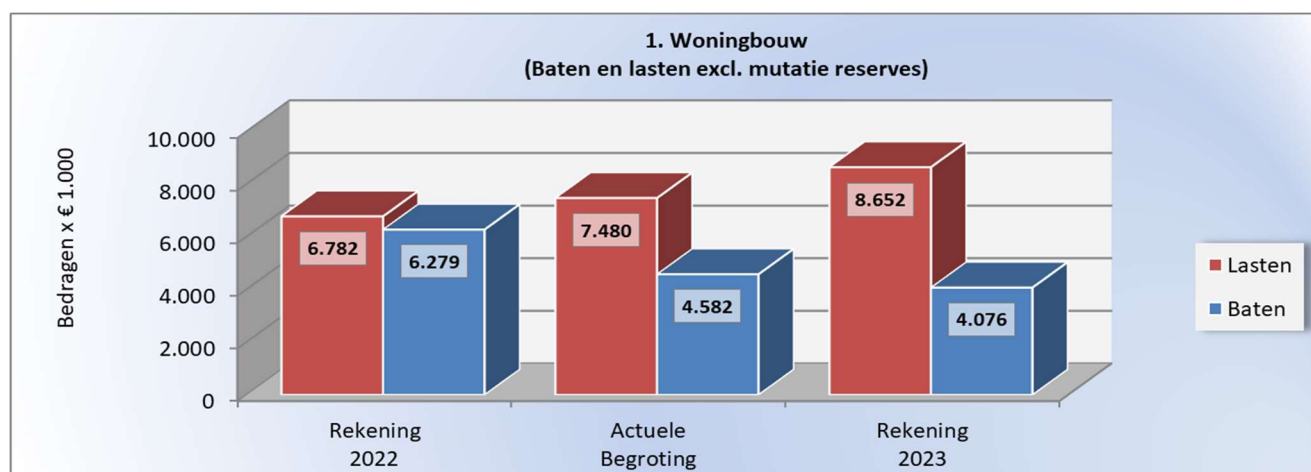
❖ Ontwikkeling doelstellingen

In meerdere kernen zijn gesprekken gaande over het uitgeven van woningbouwkavels aan CPO groepen. Om het risico voor de deelnemers beperkt te houden kan dit na het vaststellen van het bestemmingsplan tot uitvoering gebracht worden.

Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma “Woningbouw” in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Huisvesting	Medewerkers die de huisvesting van statushouders verzorgen hebben in het tweede halfjaar ook werkzaamheden verricht voor huisvesting van Oekraïners. Zeker in combinatie met de verhoogde taakstelling voor statushouders een extra hogere werkdruk	Heeft nog niet geleid tot uitstel van woningbouwprojecten

Overzicht baten en lasten programma: Woningbouw

Waarom is het geld besteed?

2.2 Werk en economie

We zien een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op het ondernemersklimaat van Steenwijkerland. Dit zijn met name de ruimtebehoefte van ondernemers, de krapte op de arbeidsmarkt en de mate waarin wij als gemeente ondernemers kunnen faciliteren om initiatieven te ontplooiën. We zorgen ervoor dat het vestigingsklimaat van onze gemeente verbeterd wordt en dat we een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers zijn om zich te vestigen en te blijven.

AMBITIE EXCELLENT VESTIGINGSKLIMAAT:

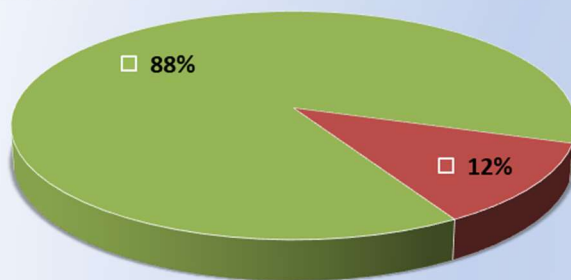
Initiatieven faciliteren die de mismatch op de arbeidsmarkt tegengaan
Versterken van de werkgelegenheid
Ruimte voor ondernemersinitiatieven
Een optimale dienstverlening
Voorzien in de (duurzame) ruimtebehoefte van bedrijven

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Meer besef en erkenning dat het niet enkel gaat om economische groei als doel op zich, brede welvaart staat centraal.
- ▲ Uitbreidingsmogelijkheden bedrijventerrein Vollenhove
- ▲ Goed organisatiegraad van het bedrijfsleven stelt ons in staat om ambities te formuleren m.b.t. duurzaamheid, energietransitie.
- ▲ Groot draagvlak vanuit ondernemend Steenwijkerland voor de Regionale Praktijk Academie.
- ▲ Nieuwe agenda Regio Zwolle, het nieuw op te stellen economisch beleid van de provincie Overijssel stelt ons in staat in te spelen en slagkracht te organiseren op belangrijke transitithema's (innovatie, digitalisering, ruimte, energie, duurzaamheid).
- ▼ Er is nog steeds sprake van een krappe arbeidsmarkt in alle sectoren.
- ▼ Er is sprake van netcongestie: het stroomnetwerk zit vol, dit raakt het economisch functioneren.
- ▼ De stikstofcrisis heeft lokale effecten: investeringen/projecten op gebied van woningbouw, infrastructuur en energietransitie staan onder druk.
- ▼ Ruimte voor ondernemen: Er ontstaat een tekort aan bedrijfskavels.

Doelstellingen 2023

■ Gerealiseerde doelstellingen
■ Niet gerealiseerde doelstellingen

Versterken van de werkgelegenheid door opleiden gekwalificeerd personeel en mismatch arbeidsmarkt tegengaan

Economische sectoren die van belang zijn voor onze economie, hebben meer arbeidspotentieel beschikbaar.

Wat wilden we bereiken in 2023?

Norm 2023

Wat is er bereikt in 2023?

Gehaald?
● = gehaald

		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	X = niet gehaald NB = Niet bekend
Het ondernemersinitiatief Horeca College Weerribben-Wieden wordt aangejaagd en opgeleverd		Het Horeca college is in 2023 gestart. De verwachting is dat het aantal studenten in 2024 vanwege de grotere bekendheid gaat toenemen. Het initiatief is ondergebracht bij de RPA.	●
Regionale Praktijk Academie wordt doorontwikkeld en er wordt een verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor uitbreiding met sectoren metaal, bouw en autotechniek.		Het door ontwikkelplan is nog in volle ontwikkeling. Strategiesessies met de sectoren installatietechniek en procestechniek zijn uitgevoerd en vormen de basis van de doorontwikkeling. Inmiddels zijn de bouw en horeca ook onderdeel van de RPA geworden. De RPA Metaaltechniek is recentelijk opgericht, maar is geen opleidingsbedrijf. Deze stichting werkt met de andere RPA-sectoren samen om jongeren te enthousiasmeren en kennis te delen ter versterking van de regio. De verkenning naar de autotechniek is niet doorgezet omdat er te weinig draagkracht was.	●
Vernieuwing aanpak Arbeidsmarktbeleid "Actieplan Werk(t) 2.0".		De vernieuwende aanpak arbeidsmarktbeleid maakt onderdeel uit van de op te stellen economische agenda. Inmiddels is het Actieplan werk(t) geëvalueerd en de aanbevelingen worden ingezet in de economische agenda.	●
De Stapelbanen worden bij meer bedrijven ingezet en de werkzaamheden daarvoor worden overgedragen aan De Werkcoöperatie de Middelcirkel (WCDM).		De pilot stapelbanen is afgerond en de resultaten en inzichten worden als onderdeel van het actieplan werk(t) gedeeld met de raad (informatienota).	●

'Regionale Praktijk Academie gouden greep'

'De Regionale Praktijk Academie is een groot succes in Steenwijkerland, dankzij lokale ondernemers die de schouders eronder hebben gezet. Na jarenlange schaarste op de arbeidsmarkt is er nu weer aanbod van MBO-geschoolde werknemers. Het opleidingsbedrijf zorgt voor vakbekwaam personeel; jong talent wordt klaargestoomd voor het bedrijfsleven dichtbij huis en heeft na de studie een erkend MBO-diploma op zak. Werken en leren tegelijk, dat is het idee, waarbij de praktijk centraal staat. Na je opleiding heb je gegarandeerd een baan en de werkgevers zijn verzekerd van personeel. Een win-win situatie dus.

De Regionale Praktijk Academie begon met twee onderwijsrichtingen: installatietechniek en procestechnologie. Daaraan zijn nu de opleidingen voor horeca en bouw toegevoegd. Het is echt een gouden greep voor alle partijen in Steenwijkerland. We zien dat ook steeds meer bedrijven uit de regio aanhaken en buurgemeenten zich aansluiten, zoals Westerveld.'

Bram Harmsma

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Dankzij de inzet van ondernemers en ondersteund en gefaciliteerd door de gemeente zijn er grote stappen gezet in de ontwikkeling van het RPA, zowel de organisatie, het curriculum en het aantal leerlingen. Het Horeca college is hierin ondergebracht. Trots te constateren dat deze leerlijn is gestart, na de moeilijke opstartperiode in 2019 vanwege corona. In 2024 wordt de weg naar verzelfstandiging ingeslagen van het RPA. De arbeidsmarkt en met name de krapte is in alle sectoren voelbaar. In de uitwerking van de economische agenda gaan we na welke inzet/rol vanuit de gemeente nodig is.

Verbetering externe en interne dienstverlening aan ondernemers

Verhoging tevredenheid dienstverlening aan ondernemers en meer ruimte voor ondernemersinitiatieven.

We richten een fonds in voor aanjaagbudget voor initiatieven van ondernemers, op het gebied van bijvoorbeeld arbeidsmarkt, circulariteit, vitale kernen of verduurzaming bedrijventerreinen.		Met de Business Club Steenwijkerland zijn afspraken gemaakt over de inzet van dit fonds ter versterking van de economie. Zowel op het gebied van verduurzaming van de bedrijventerreinen (in eerste instantie voor Groot Verlaat) en over het positioneren/versterken van de innovatie	●
--	--	--	---

		maakindustrie. De uitwerking zal onderdeel uitmaken van de economisch agenda.	
Opstellen en uitvoeren prestatieafspraken Business Club Steenwijkerland		De prestatieafspraken zijn gemaakt, de uitvoering loopt. Periodiek worden de resultaten samen met de BCS gemonitord.	●
Opstellen en uitvoeren Regionale Economische agenda.		In 2023 is een economische analyse gemaakt en is een groot aantal ondernemers en instanties geïnterviewd. Op basis van deze analyse zijn thema's gedefinieerd, die input geven voor de agenda. De economische agenda wordt begin Q2 2024 aan de raad verstuurd.	✗
We stellen een integraal draaiboek op voor de ondernemersdienstverlening en voeren deze uit.		Hier is op een andere manier invulling aan gegeven. De raad is met een informatienota geïnformeerd over de ondernemersdienstverlening. Ondernemersdienstverlening wordt een van de thema's in de economische agenda. Daarnaast vindt een keer per maand een integraal bedrijfsoverleg plaats, waarbij verschillende afdelingen betrokken zijn. Op deze manier komen we tot een verbeterde ondernemersdienstverlening.	✗
Verbetering communicatie en vindbaarheid accountmanagement		Met de inzet van de twee (nieuwe) accountmanagers zijn we in staat om van een reactieve naar een pro-actieve inzet te gaan. Graag verwijzen wij ook naar de informatienota ondernemersdienstverlening (raadsvergadering 23-1-2024)	●
Nieuwsbrief Economie wordt opgezet		In 2023 zijn de voorbereidingen gestart, dat resulteert tot het uitgeven van de eerste nieuwsbrief in Q1 2024.	●
Uitvoering 'rode loper'-beleid voor het MKB.		Nieuw gevestigde ondernemers zijn welkom geheten met een welkomstpakket, met informatie over ondernemend Steenwijkerland. Tevens zijn ondernemers die een bijzondere prestatie hebben geleverd (gazelle award, jubileum, grote order enz.) in het zonnetje gezet (bloemetje, bezoek ambtelijk of bestuurlijk, kaart). Dit komt de zichtbaarheid van ondernemersdienstverlening ten goede.	●
Om ondernemersinitiatieven te bekijken bezoeken we minimaal 20 bedrijven	≥ 20	De accountmanagers bedrijven staan proactief in contact met de top 40 grootste bedrijven in de gemeente. Daarnaast nemen we deel aan verschillende overleggen: - KVO-werkgroepen (alle 6 bedrijventerreinen) - BCS Horeca en Toerisme werkgroep - Partnerschap met Steenwijk Vestingstad Tijdens deze overleggen spreken we ondernemers waaruit vaak afspraken volgen. Hiermee zijn wij zichtbaar in het gebied en kunnen pro actief inspelen op ontwikkelingen. Vanuit het Rode Loper beleid volgen ook bedrijfsbezoeken, m.n. ook aan de kleinere bedrijven. Hiermee heten we de nieuwe ondernemers welkom in onze mooie gemeente.	●

'Zelf regie voeren op Vitaal Platteland'

'Er komen in sneltreinvaart grote uitdagingen op ons af voor wat betreft natuurherstel, een gezond watersysteem en het klimaatneutraal maken van ons landelijk gebied. Het bereiken van die (rijks)doelen staat vast. Maar we willen graag zelf de regie voeren op hoe al die opgaven in onze gemeente worden gerealiseerd, zodat het platteland van Steenwijkerland vitaal blijft.

De uitdaging is een nieuwe balans te vinden in ecologie, economie en leefbaarheid. Dat betekent dat we niet afwachten tot de uitvoering ons "overkomt", maar nu al zelf actief moeten meedenken over oplossingen die rijk en provincie ook willen ondersteunen. We pleiten dan ook voor een gebiedsfonds in onze "proeftuin" Weerribben-Wieden. Met geld voor kansrijke ideeën van bijvoorbeeld ondernemende boeren binnen onze gemeente, die koploper willen zijn en een financiële impuls nodig hebben.

Door een regionale samenwerking met overheden, inwoners, ondernemers en terreinbeheerders in Noordwest-Overijssel zetten we in op een Vitaal Platteland. Dat programma is in 2023 van start gegaan en heeft aandacht voor onze unieke natuur, maar óók voor de sociale en economische leefbaarheid in de kernen én een duurzame toekomst voor onze agrarische sector.'

Bram Harmsma

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Ondernemersdienstverlening is en blijft een belangrijk thema. Niet alleen op lokaal niveau, zeker ook in de Regio Zwolle is dit een belangrijk onderwerp in het economisch programma, waar de gemeente graag op aanhaakt en in mee participeert. Verwijzend naar de recente informatienota over de ondernemersdienstverlening zijn er veel activiteiten in gang gezet. Het accent ligt daarbij m.n. op de zichtbaarheid en de communicatie. In een recente enquête uitgevoerd door de BCS wordt dit bevestigd. De accountmanagers doen hun werk goed en ruim 60% is bekend dat er accountmanagers zijn.

Voldoende ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven

Voldoende mogelijkheden voor bedrijven om uit te breiden en bestaande ruimte te intensiveren.

Opstellen plan van aanpak voor bedrijventerreinen met een acute ruimtebehoefte of revitaliseringvraag		In de bedrijfsbezoeken van de accountmanagers wordt deze vraag besproken. In combinatie met de kennis/informatie uit bijvoorbeeld de werkgroepen Keurmerk Veilig ondernemen leidt dit tot een overzicht van de knelpunten. Deze worden onder het thema ruimte in de economische agenda nader opgepakt en uitgewerkt.	●
Verbeteren van de kwaliteit op de bedrijventerreinen. We voeren projecten uit om de veiligheid van de bedrijfsterreinen te verbeteren en deze toekomstbestendig te maken.		Op elk bedrijventerrein is een werkgroep (bestaande uit ondernemers, gemeente en politie) actief, die zich inzet om de kwaliteit en de veiligheid van de terreinen te vergroten. Signalen vanuit ondernemers worden door de accountmanagers uitgezet. Inzet richt zich o.a. op de her certificering van het keurmerk in 2025. Daarvoor zullen in 2024 acties uitgevoerd moeten worden.	●
We maken bestuurlijke afspraken met de provincie over uitbreiding van werklocaties voor de lokale behoefte.		De bestuurlijke afspraken zijn gemaakt. Op basis van deze afspraken wordt het bedrijventerrein in Vollenhove uitgebreid en zal in 2024 (als onderdeel van de visie Steenwijk) de zoekgebieden in/rond Steenwijk worden bepaald.	●

'Plannen kazerne impuls voor onze economie'

'Als partners hebben de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld samen met rijk, defensie en provincies een bestuurlijk voornemen ondertekend voor de toekomst van de Johannes Postkazerne (JPK) in Havelte. Komende jaren wordt 250 miljoen euro geïnvesteerd in de modernisering, verduurzaming en bereikbaarheid van de kazerne. Dat is een zeer positieve ontwikkeling voor onze gemeente; Steenwijkerland heeft echt op het vinkentouw gezeten om deze afspraken rond te krijgen en de Regio Zwolle heeft een goede lobby gevoerd.

De JPK is thuisbasis van de 43 Gemechaniseerde Brigade, wordt met diverse eenheden uitgebreid en is één van de belangrijkste locaties voor de Koninklijke Landmacht. Met de investering moet het complex uitgroeien tot kazerne van de toekomst én een aantrekkelijke werkgever. Dat is een impuls voor onze regionale economie, voor de werkgelegenheid in Steenwijkerland. Denk aan extra uitgaven bij de middenstand, de horeca, de vele nieuwe aanbestedingen in onze gemeente.'

Bram Harmsma

'Uitbreiding bedrijventerreinen in zicht'

'We hebben toestemming van de provincie Overijssel voor de uitbreiding van bedrijventerrein in onze gemeente. Daar is behoefte aan, zo bleek uit een recente enquête van de Business Club Steenwijkerland: de toekomstige vraag naar grond is groter dan het aanbod. Extra ontwikkelruimte is noodzakelijk om onze ondernemers in de (nabije) toekomst te kunnen blijven ondersteunen. Die ruimte is er in Steenwijk en Vollenhove.

Er is 7 hectare grond aangekocht op Schaarkampen in Vollenhove, om aan de behoefte van lokale ondernemers tegemoet te komen. Voor Steenwijk worden nu plannen gemaakt voor de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein. De locatie hangt af van veel factoren: waar zit de ruimtebehoefte? Waar is uitbreiding mogelijk? Daarnaast wil Steenwijkerland de kwaliteit van huidige terreinen verbeteren

en ze toekomstbestendig maken, met vergroening als vorm van klimaatadaptatie. Dat betekent dat we de omgeving gaan inrichten op de gevolgen van het veranderend klimaat.'

Bram Harmsma

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Ruimte om te ondernemen is een belangrijk aandachtspunt. De fysieke (uitbreidings)ruimte is beperkt en de vraag blijft. De contourennotitie Nota Ruimte spreekt de verwachting uit dat het ruimtebeslag met 15% groeit. Voor de Regio Zwolle betekent dit ongeveer een toename van 600 hectare (exclusief additionele vraag voor transitie naar circulair). Naast intensivering op bestaande terreinen zal dit waarschijnlijk ook leiden tot een extra ruimtevraag voor Steenwijkerland.

Duurzame bedrijven

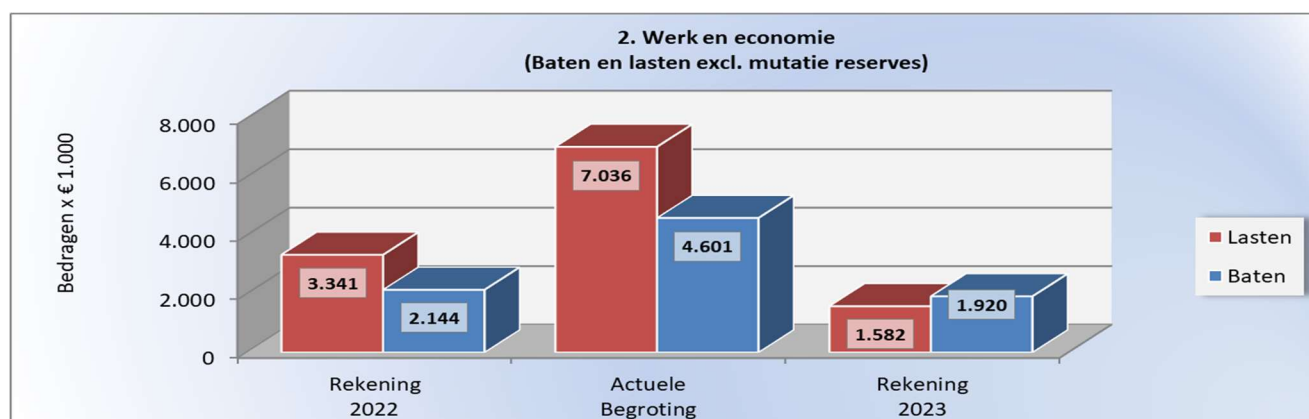
Zoveel mogelijk bedrijven hebben een 'groen-verdienmodel'.

Starten inventarisatie van de stand van zaken en ambities van ondernemers (hoe circulair is ondernemend Steenwijkerland?).		Vooruitlopend op de economische agenda is een analyse gemaakt van Steenwijkerland. Deze analyse is tijdens een werkvergadering op 30 januari gedeeld met de raad. Daaruit blijkt o.a. ondanks de inzet van het bedrijfsleven (82% van het Nederlandse bedrijfsleven neemt maatregelen), de verduurzaming vastloopt, o.a. door netwerkcongestie en personeelsproblemen.	●
Opstellen van een actie-agenda voor circulaire projecten voor een of meerdere bedrijfssectoren (2024 gereed).		De thema's duurzaamheid en circulariteit worden onderdeel van de economische agenda en zal in 2024 worden opgeleverd.	●

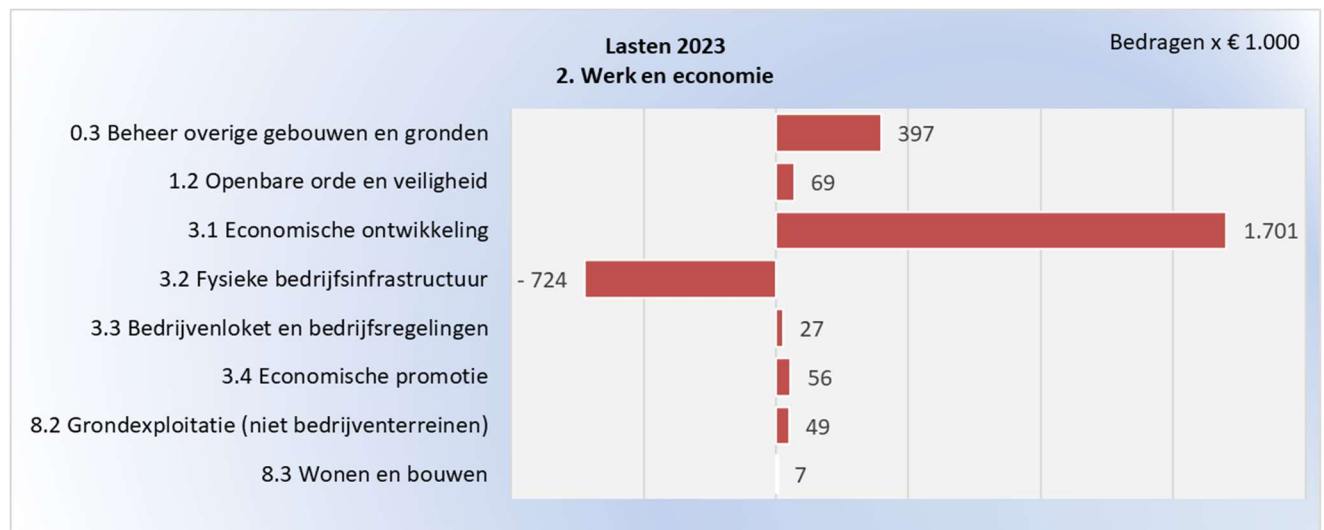
Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma "Werk en Economie" in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
-	-	-

Overzicht baten en lasten programma Werk en Economie

Waaraan is het geld besteed?

2.3 Samenredzaam

Samenredzaam richt zich op onze gemeentelijke verantwoordelijkheid in het welbevinden en de veerkracht van onze inwoners. Vooral voor wie dat (al dan niet tijdelijk) niet vanzelfsprekend is. Of het nu gaat over ondersteuning, werk, gezondheid, basisvaardigheden, meedoen, rondkomen, opgroeien, wonen of leefomgeving. Het is onze taak om te zorgen dat mensen in een kwetsbare positie op ons kunnen rekenen. Daarbij moeten we oog hebben en houden voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van mensen en daarbij de menselijke maat niet uit het oog verliezen.

De activiteiten die in dit programma thuishoren hebben met veel wetten te maken. Geredeneerd vanuit de bedoeling van deze wetten realiseren we individueel en collectief passende duurzame oplossingen met en voor inwoners. Daarbij staan niet de wetten en onze regels voorop, maar wat we voor onze inwoners willen bereiken. Voor 'de bedoeling' in het sociaal domein nemen we positieve gezondheid als uitgangspunt:

- a. Inwoners hebben het vermogen om zich aan te passen en (zo veel mogelijk) zelf regie te voeren in het licht van de sociale, emotionele, fysieke uitdagingen en kansen van het leven;
- b. Daar waar dit vermogen tijdelijk of langdurig ontbreekt, heeft men toegang tot hulpbronnen die het leven hanteerbaarder maken.

De afgelopen collegeperiode hebben we vol ingezet op het combineren van passende zorg binnen de financiële randvoorwaarden. Hiervoor hebben we de Transformatie Sociaal Domein in gang gezet. Deze transformatie vervolgen we op de volgende manier: dichtbij inwoners, integraal, werkend vanuit de omgekeerde toets en met positieve gezondheid als uitgangspunt.

Dit bestuursprogramma pakken we via zes verschillende opgaven op:

- als rondkomen niet (meer) lukt
- passende ondersteuning op de juiste plek
- thuis in de wijk
- gezond leven makkelijker maken
- een goed begin
- vitaal ouder worden

In 2023 hebben we 4 specifieke aandachtspunten waarop we gaan intensiveren: vroegsignalering en preventie van schulden, voorkomen van uithuisplaatsing van kinderen, mantelzorgers/respijtzorg en beschermd wonen.

AMBITIE KWETSBARE INWONERS KUNNEN OP ONS REKENEN:

Voorkomen (ernstige) geldzorgen bij inwoners
Kinderen kunnen veilig thuis opgroeien (beweging naar nul)
Voorkomen overbelasting van mantelzorgers
Psychische kwetsbare inwoners kunnen zelfstandig wonen

Geldzorgen bij inwoners

De gevolgen van de coronacrisis, de stijgende energiekosten en de kosten voor het levensonderhoud, maakt dat meer inwoners te maken krijgen met schulden. Onze ondersteuning zal daarom geïntensiveerd worden en gericht op het snel bieden van zorg voor meer inwoners. Dit naast de inspanningen die we verrichten om eventuele rijksbijdragen en maatregelen ten gunste van onze inwoners te laten komen.

Kinderen kunnen veilig thuis opgroeien (beweging naar nul)

We zetten met name in op het eenvoudiger, goedkoper en minder zwaar organiseren van de formele zorg. Met name bij (dreigende) uithuisplaatsingen van kinderen en voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, die (weer) in Steenwijkerland wonen.

Voorkomen overbelasting van mantelzorgers

Door de vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt wordt de druk op mantelzorgers waarschijnlijk alleen maar groter. Dit is onwenselijk. Daarom zetten we in op het verminderen van die druk.

Psychische kwetsbare inwoners kunnen zelfstandig wonen

We zetten met name in op het eenvoudiger, goedkoper en minder zwaar organiseren van de formele zorg. Daarvoor is het ook nodig om het sociale netwerk rondom mensen met een psychische kwetsbaarheid te versterken.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

▲ Nieuwe taken en verplichtingen

De afgelopen jaren heeft het Rijk daarom veel nieuwe taken of verplichtingen bij de gemeente neergelegd. Ook in 2023 heeft de organisatie veel tijd gestoken in de voorbereiding op of het uitvoering geven aan deze verplichtingen. Zonder compleet te kunnen zijn, wijzen we op:

- de decentralisatie van de toegang tot Beschermd wonen en de beweging naar Beschermd Thuis, waardoor we voor de inwoner meer passende ondersteuning kunnen bieden in de lokale samenleving.
- het opstellen van het gezondheidsbeleid (i.c.m. opgave Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)) en het regioplan Samen Gezond IJssel-Vecht (verplichting vanuit Integraal Zorg Akkoord (IZA)). Met de uitrol van deze landelijke programma's komen extra financiële middelen vrij voor de gemeente, die de kans bieden om de gezondheid en het welzijn van onze inwoners verder te ondersteunen. Ook bieden deze programma's inhoudelijke kansen om de zorg vanuit het sociaal domein en het medische domein beter op elkaar af te stemmen;
- de woonzorgvisie die we in regionaal verband hebben opgesteld biedt de kans om slimmere combinaties van wonen en zorg te realiseren.
- de Hervormingsagenda Jeugd biedt de kans om de jeugdzorg te verbeteren en het stelsel toekomstbestendig te maken.
- de bestrijding van energie-armoede gaf ons de kans om de bestaanszekerheid van onze inwoners te verbeteren.

▼ Onvoldoende middelen voor ambities

De middelen die gepaard gaan met de nieuwe taken, zijn niet altijd voldoende om de ambities waar te maken. Zo kent het regioplan IZA een scala aan maatregelen. Het is onmogelijk om al deze maatregelen uit te voeren met de beschikbaar gestelde middelen. De achterliggende bedoeling van veel van de maatregelen is om een beweging op gang te brengen 'van ziekte naar gezondheid'.

▼ Intensivering gemeentelijke taken

Diverse maatschappelijke ontwikkelingen vroegen om een intensivering van bestaande gemeentelijke taken. Zo neemt het aantal inwoners met een meervoudig complexe zorgvraag toe. In combinatie met lange wachttijden voor specialistische zorg, zoals de GGZ, betekent dit dat mensen steeds vaker niet tijdig de zorg krijgen die ze nodig hebben.

▼ Nieuwkomers

De toename van het aantal nieuwkomers in onze gemeenten legt een grotere druk op de uitvoering van bestaande taken op het gebied van huisvesting, inburgering, inkomen en schuldhulpverlening, zorg en ondersteuning, onderwijs en VVE.

▼ Zeer krappe arbeidsmarkt

De voorbereiding en uitvoering van de nieuwe taken kost veel menskracht. Ook de intensivering van bestaande taken vroeg om menskracht. De aanhoudend zeer krappe arbeidsmarkt leidde tot een hogere werkdruk en een groter verlofsaldo. Daarnaast noodzaakte het ons om meer te werken met (tijdelijk) ingehuurd krachten.

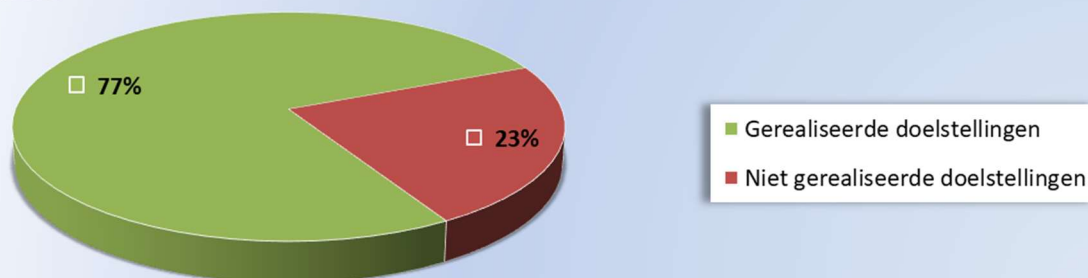
▼ Inflatie

De hoge inflatie heeft consequenties gehad voor de koopkracht van inwoners. Financiële stress werkt door op alle levensdomeinen, wat leidt tot druk op meer gemeentelijke voorzieningen dan de minimaregelingen en de schuldhulpverlening alleen. Voor de gemeente heeft de hoge inflatie zich vertaald in tariefstijgingen bij de inkoop van zorg en ondersteuning. Ook onze gesubsidieerde partners kregen te maken met hoge inflatie die wij als gemeente niet volledig konden compenseren met een bijpassende indexatie. Ook 2024 verwachten we nog forse tariefstijgingen ten gevolge van de aanhoudend hoge inflatie.

▼ Nieuwe taken en verplichtingen 2024

Vanaf 2024 komen er opnieuw nieuwe taken en verplichtingen op de gemeente af. Te denken valt aan de afspraken in het regioplan IZA (2024-2026), de verplichting om een visie op de sociale basis te ontwikkelen (2024), de lokale vertaling van de regionale woonzorgvisie (2024), de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd (2024 e.v.), de invoering van de basisdienstverlening voor schuldhulpverlening (vanaf medio 2024) de uitvoering van het Programma Participatiewet in Balans (2024 e.v.) de nieuwe wetgeving op het gebied van onderwijshuisvesting (beoogd per 1 januari 2025) en de nieuwe Wet van School naar Duurzaam Werk (beoogd per 1 augustus 2025), de invoering van Wams Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams, invoering controversieel verklaard) en de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo (vanaf 2026). In combinatie met de reeds hoge werkdruk en de aanhoudend krappe arbeidsmarkt is en blijft het een uitdaging om alle nieuwe taken op een goede manier te implementeren.

Doelstellingen 2023

Voorkomen van (ernstige) geldzorgen

Minimaal 50% van de doelgroep voor het minimabeleid maakt gebruik van de minimavoorzieningen (2022: 30%).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
We maken een actieplan met onze aanpak richting werkgevers over schuldensignalering en schuldhulp voor werkgevers		Conform de beschrijving schuldhulpverlening ondernemers (actieplan) is in 2023 de focus voornamelijk gelegd op de toegang van ondernemers met geldzorgen tot de gemeentelijke schuldhulpverlening. Hierin wordt actief en integraal samengewerkt met interne en externe partijen. Het aantal (ex)ondernemers met geldzorgen dat zich heeft gemeld in 2023 (14) is, in vergelijking met 2022 (4) meer dan verdrievoudigd.	●
In het kader van vroegsignalering hebben we met minimaal 25 inwoners per maand intensief persoonlijk contact		In 2023 hebben we met meer dan 25 inwoners per maand intensief contact gehad.	●
We vergroten bekendheid van het Geldloket Steenwijkerland bij inwoners en werkgevers.		Het afgelopen jaar zijn er vanuit het Geldloket diverse presentaties gegeven, zijn er in het kader van preventie diverse activiteiten bezocht, neemt het Geldloket deel aan de pilot GeWOON Besparen (voorheen pilot energie-armoede) en is er een nieuwe zittingslocatie bijgekomen in Vollenhove.	●

'Gemeente helpt bij geldstress'

'Als gemeente willen we náást mensen staan die geldstress ervaren. We kunnen ondersteuning bieden als er financiële zorgen zijn, daar is onder meer ons Geldloket voor bedoeld. Vorig jaar is ook de VoorzieningenWijzer ingezet, een helpende hand, waarbij de gemeente samenwerkt met Sociaal Werk De Kop, Wetland Wonen, Woonconcept en de NoordWestGroep. Inwoners kunnen tijdens een gratis adviesgesprek met een consulent zien op welke toeslagen ze recht hebben en wáár ze terecht kunnen met hun vragen over verzekeringen of een energiecontract. Kan het ook anders, goedkoper? Steenwijkerland biedt veel "meedoen"-regelingen voor inwoners en kan waar nodig helpen om meer inzicht te krijgen in geldzaken. Dat heeft al geleid tot veel positieve adviesgesprekken. Een aantal inwoners met lagere inkomens kon hierdoor vorig jaar ruim 800 euro extra besteden.'

Trijn Jongman

❖ Ontwikkeling doelstellingen

De Vroegsignalering is een belangrijk instrument als het gaat om het in beeld krijgen van inwoners, waaronder ondernemers, met geldzorgen. Het proces van de Vroegsignalering is geïntensiveerd, zo zijn er afspraken gemaakt met diverse woningbouwverenigingen, om schulden klein te houden en (schuld)hulpverlening eerder in beeld te brengen. Vanuit het Geldloket zijn er, in het kader van het vergroten van de bekendheid, in samenwerking met de informatiemedewerker, diverse presentaties gegeven met betrekking tot het minimabeleid. Deze presentaties zijn gegeven bij o.a. werkgevers, in het kader van financieel fitte werknemers en andere (vrijwilliger)-organisaties.

Alle jeugdigen kunnen veilig thuis opgroeien (0 uithuisplaatsingen als moreel doel)

Het aantal uithuisplaatsingen terugbrengen van 1,6% naar het landelijk gemiddelde van 1,1% (periode 2022-2026). Minder jeugdigen maken gebruik van specialistische GGZ-Jeugdzorg

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
We vergroten de rol van de gemeentelijke toegang op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze rol hebben we al voor inwoners tot 18 jaar en gaan we vanaf 2024 op een vergelijkbare wijze ook inzetten voor volwassenen. Dit doen we o.a. door het opleiden van 3 extra aandachtfunctionarissen en het actualiseren van het werkproces		In 2023 zijn de voorbereidingen op de nieuwe werkwijze in gang gezet. Met als resultaat dat vanaf 1 februari 2024 de casusregie bij alle veiligheid casuïstiek van Steenwijkerlandse gezinnen/ huishoudens is belegd bij de gemeentelijke toegang (USD). De scholing is de kennis en deskundigheid van het lokale team op orde. Het proces casusregie op veiligheidsmeldingen is beschreven voor Jeugd en Wmo en is vastgelegd in ZorgNed.	●
We breiden bestaande aanpakken uit, zoals Jeugdconsulenten bij huisartsenpraktijken, Jeugdconsulenten en Schoolmaatschappelijk werk op school.		De bestaande aanpakken zijn gecontinueerd en waar mogelijk versterkt. Het streven is dat bij elke grote(re) praktijk een jeugdconsulent werkt. Op dit moment is dat het geval bij één van vier grote(re) praktijken. Het is in 2023 mede door de krappe arbeidsmarkt niet gelukt om dit aantal verder uit te breiden. Ook de overname van een van de huisartsenpraktijken in Steenwijk maakte dat er daar (nog) geen ruimte was om de aanpak uit te breiden.	✗
Met (lokale)ketenpartners ontwikkelen we initiatieven waarbij een klimaat wordt gecreëerd waarin ouders om hulp durven te vragen als sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling (Beweging van Nul).		In 2023 hebben maandelijkse bijeenkomsten met de kerngroep van ketenpartners plaatsgevonden. De kerngroep heeft zich uitgebreid met relevante partners. Door diverse activiteiten is meer bekendheid ontstaan bij professionals en bij de Steenwijkerlandse samenleving: zoals toneelstuk IJS (in De Meenthe), scholing met de partners, artikelen in de Steenwijker Courant.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In de regio IJsselland werkt de gemeente Steenwijkerland met 10 andere gemeenten en alle systeempartijen aan 0 uit(huis)plaatsingen. Dit is vastgelegd in een transformatieconvenant met de doelstellingen om het aantal uit(huis)plaatsingen te verminderen, de duur van de uithuisplaatsingen te verkorten en het groeien van het aantal kleinschalige gezinsgerichte woon- en verblijfsvormen. Om dit te kunnen realiseren moet het jeugdbeleid in samenhang worden uitgevoerd.

Tegelijkertijd vindt de vertaalslag van de transformatie jeugd ook naar de lokale situatie plaats, waarin de gemeente een regiefunctie heeft. Want door een gezamenlijke werkwijze te organiseren kan deskundigheid gerichter, sneller en in samenhang georganiseerd

worden. En kan formele zorg eenvoudiger, goedkoper en minder zwaar georganiseerd worden. Er vindt verdere doorontwikkeling van versterking van het preventief jeugdbeleid en verbetering van de samenwerking met huisartsen en het onderwijs plaats.

In de komende Perspectiefnota komen we terug op de herverdeling van financiële middelen waardoor de versterking van het lokale veld voldoende geïmplementeerd en geborgd kan worden in de bestaande aanpakken zoals jeugdconsulenten bij huisartsenpraktijken. Dit draagt bij aan de Beweging van 0.

Voorkomen van overbelasting van mantelzorgers

Vermindering van het aandeel mantelzorgers dat zich zwaar belast voelt (2020: 12%).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
Onderzoeken van de ondersteuningsbehoefte onder mantelzorgers.		Wegens personele krapte is vertraging opgelopen in de uitvoering van het onderzoek. In 2023 zijn wel de voorbereidingen uitgevoerd en is opdracht aan het onderzoeksbureau verstrekt. In het 2e kwartaal van 2024 wordt het onderzoek afgerond.	✗
Het aanbod voor respijtzorg (iemand of een organisatie die de zorg overneemt van de mantelzorger) actualiseren met nieuwe vormen.		Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek zal zo nodig het aanbod voor mantelzorgondersteuning en/of respijtzorg worden geactualiseerd. Ook de actualisering van het aanbod zal verder opschuiven in de tijd.	✗

❖ Ontwikkeling doelstellingen

De vraag naar mantelzorg zal de komende jaren alleen maar toenemen. Het aantal beschikbare mantelzorgers per zorgvrager daalt de komende jaren drastisch. Ook de structurele personeelskrapte in de zorg leidt tot extra belasting voor mantelzorgers. Maatschappelijk wordt de druk op mantelzorg en daarmee mantelzorgers dus steeds hoger. Om te zorgen dat overbelasting zo veel als mogelijk wordt voorkomen, is preventie, ondersteuning en respijt extra hard nodig.

Dat is de reden dat het kabinet in 2023 de Mantelzorgagenda 2023-2026 heeft opgesteld. Er wordt breed ingezet op erkennen en versterken van de positie van de mantelzorger. Hierbij gaat het niet alleen over het ondersteunen van de mantelzorger, maar ook om het faciliteren van randvoorwaarden.

Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen zelfstandig wonen

Via de opbouw van beschermd-thuis formules verminderen van het gebruik van beschermd-wonen plekken met 30% (2026 t.o.v. 2022).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
Aanstellen kwartiermaker.		De kwartiermaker heeft in 2023 gerealiseerd dat de gemeentelijke toegang klaar is voor uitvoering van deze nieuwe taak. Per 1 oktober 2023 worden nieuwe meldingen door de gemeente beoordeeld. Met de centrumgemeente Zwolle, die voorlopig de rijksmiddelen voor Beschermd wonen ontvangt voor de regio, zijn via een hernieuwd convenant en een financiële regeling afspraken gemaakt over de verdeling van taken en middelen.	●
Actieplan opstellen om de Toekomstvisie Beschermd wonen		Per 1 augustus 2023 is een pilot met het product Beschermd thuis ingegaan voor een periode van 2 jaar. Hiermee leveren we een belangrijke bijdrage aan onze	●

uit te voeren. In dit plan wordt opgenomen: - de ontwikkeling van lokaal beschermd thuis-formules in overleg met zorgpartijen en; - de ontwikkeling van vernieuwend woonzorg-aanbod; - en de doorontwikkeling Wmo.		ambitie om langer/weer zelfstandig wonen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid mogelijk te maken. Met de twee grootste woningcorporaties zijn intentie afspraken gemaakt over de samenwerking rondom bescherm wonen/thuis. Deze afspraken worden in 2024 verder uitgewerkt. Ook is in 2023 het besluit genomen te starten met Kamers met aandacht. Dit initiatief start in 2024 voor in eerste instantie 2 jaar.	
---	--	--	--

❖ Ontwikkeling doelstellingen

T.a.v. de decentralisatie beschermd wonen: in de periode van 1 oktober tot 1 april (2024) kijkt de GGD (het eerdere toegangsorgaan) nog mee met de gemeentelijke toegang en geeft de formele beschikking nog af. Ook geven zij de herindicaties (lopende dossiers) nog af tot 1 april. Vanaf april 2024 komen ook de bestaande dossiers van de GGD over naar de gemeente en doorlopen we als gemeente het hele proces zelf, inclusief de te voeren administratie en evt. bezwaren. Het hernieuwde convenant voor de regionale samenwerking zal in 2024 ter besluitvorming worden aangeboden aan de gemeenteraad.

T.a.v. Beschermd thuis: dit aanbod voorziet in een 24-uurs beschikbaarheid van de zorgprofessional. Hierin participeren 4 zorgaanbieders en dit heeft in 2023 geleid tot twee trajecten en zijn een aantal andere casussen actief verkend. Met de twee grootste woningcorporaties zijn intentie afspraken gemaakt voor het direct toewijzen van woningen aan inwoners die meedoen aan deze pilot die geen passende huisvesting hebben, wanneer via de reguliere weg geen uitzicht is op een woning. Deze afspraken worden in 2024 verder uitgewerkt in concrete werkafspraken. Zie ook programma Wonen.

Naast Beschermd thuis zijn meer formules voor vernieuwende woonzorgvormen verkend. Hieruit is het besluit gekomen om te participeren in het landelijke initiatief Kamers met aandacht. Hierin worden jongeren met een hulpvraag, die al grotendeels op eigen benen staan, geholpen aan huisvesting bij particulieren die een Kamer over hebben en een vorm van informele steun/burenhulp kunnen bieden aan de jongere. Dit initiatief start in 2024 voor in eerste instantie 2 jaar.

Vitaal ouder worden

Toename van het percentage ouderen dat een goede gezondheid ervaart (2022: 72%).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
Uitvoering project Samen in beweging Clingenborgh		Afgerond.	●
Uitvoering van de plannen vanuit het sport- en beweegakkoord, zoals de inzet van de buurtsportcoach.		De plannen zijn uitgevoerd. Zo zijn er 2 fittesten gehouden in Steenwijk en in Oldemarkt, is Max Vitaal uitgebreid met meer aanbieders, zijn de Old Stars Vitaliteitsspelen georganiseerd, is er een ASM training voor senioren-sportleiders gegeven en is de Blijf Mobiel Beurs gehouden. Voor het project De derde helft bleek te weinig animo.	●

'Gezondheid is méér dan niet ziek zijn'

'Wat hebben onze inwoners nodig om gezond ouder te worden? Die vraag staat centraal in het Gezondheidsbeleid dat de gemeente in 2023 heeft vastgesteld, op basis van input vanuit onze eigen inwoners en maatschappelijke (zorg)organisaties. Gezondheid blijkt zoveel meer dan "niet ziek zijn". Het gaat ook om méédoen in de samenleving, het hebben van sociale contacten en je prettig voelen in de omgeving waar je woont. Met ons lokale gezondheidsbeleid investeert de gemeente in een leefomgeving die uitnodigt om (meer) te bewegen en waar je elkaar makkelijk kunt ontmoeten. Want heel veel draait om preventie. Prioriteiten in Steenwijkerland zijn ook een afname van roken, middelen- en alcoholgebruik, het maken van gezonde(re) keuzes en het verbeteren van de mentale gezondheid.

We zijn in de eerste paar wijken gestart met huisbezoeken aan 75-plussers. Dat sloeg aan, er melden zich nog steeds mensen. Vrijwilligers gaan thuis in gesprek met inwoners die aangeven daaraan behoefte te hebben. Soms komen gevoelens van eenzaamheid aan het licht of (sociale en financiële) voorzieningen waarvan men niet op de hoogte is. Het zijn geen bezoeken vanuit

een betuttelende overheid; het gaat er vooral om dat inwoners bewust raken van hun gezondheid en de mogelijkheden dichtbij huis kennen om die te versterken.'

Trijn Jongman

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Alle activiteiten uit het sportakkoord zijn uitgevoerd. Voor het project De Derde Helft bleek er bij de verschillende verenigingen te weinig animo. In De Derde Helft organiseren verenigingen samen met ouderen activiteiten voor ouderen in hun clubhuis of kantine, zoals dansavondjes, computerles, yoga of anderszins. Zo dragen sportverenigingen bij aan een vriendelijke sportomgeving en een sociaal actieve leefwereld voor ouderen.

De inzet van buurtsportcoaches is voor een deel tijdelijk gefinancierd. Voor een structurele aanpak van uitdagingen op het gebied van vitaal ouder worden, een sociaal veilige sportomgeving, het ondersteunen van het vrijwillige kader van de sportverenigingen is de inzet van onze Club Kader Coaches cruciaal. Hiervoor zullen bij de Perspectiefnota extra middelen worden aangevraagd.

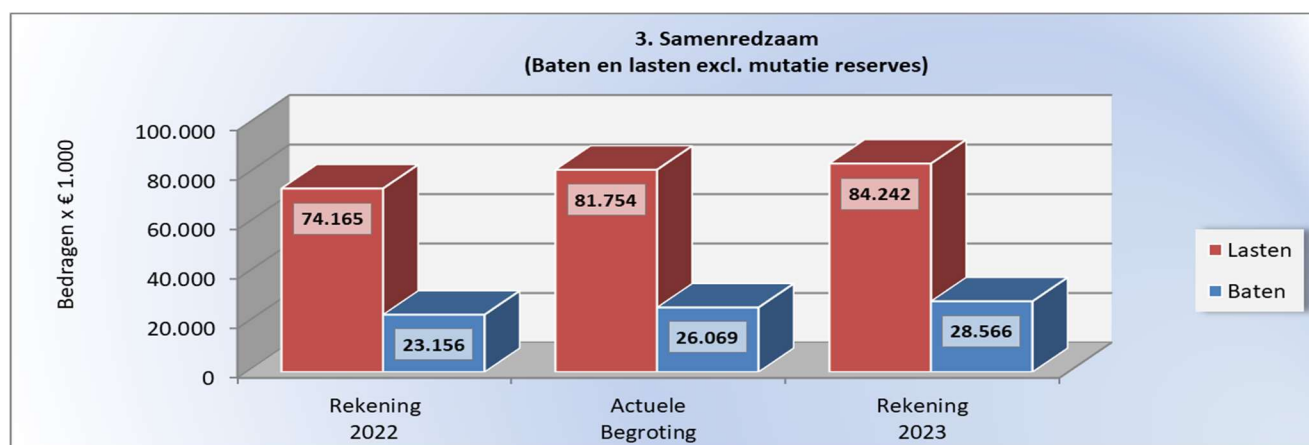
Het is belangrijk dat zo veel mogelijk mensen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven. Door de vergrijzing staat het zorgstelsel immers onder druk. Daarom heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de begroting 2023-2026 het Amendement Vitaal Ouder Worden aangenomen. Medio 2023 is gestart met de verkenning van het vraagstuk en het leggen van de eerste contacten. Wegens personeelskrapte zal de uitvoering van dat amendement vertraging oplopen.

Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma "Samen redzaam" in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Jeugdhulp en leerplicht	Extra vragen en meldingen m.b.t. jeugdhulp of verzuim opgepakt door jeugdconsulenten en leerplichtambtenaren	Stijging wachttijden, hogere werkdruk, extra opbouw van verlofrechten.
Werk en participatie	De accountmanager en matcher hebben zich ingezet voor het toe leiden van Oekraïners naar werk.	Minder inzet op reguliere taken, toename werkdruk.
Uitkeringsadministratie en team Werk, Inkomen en Zorg en Kwaliteits-medewerkers	Opzetten van de leefgeldregelingen en uitvoering van de regelingen.	Hogere werkdruk, extra opbouw van verlofrechten.
Onderwijs, kinderopvang en medische zorg	In afstemming met schoolbesturen zorgen voor voldoende onderwijs aan Oekraïense kinderen. In afstemming met huisartsen, tandartsen en apothekers zorgen voor voldoende medische zorg.	
Ketenpartners (Sociaal Werk, Taalpunt)	Meer aandacht voor Oekraïners	Minder inzet op reguliere taken.

Inmiddels zijn veel van de Oekraïense ontheemden bijna twee jaar in Steenwijkerland woonachtig. Hun kinderen gaan naar school en volwassenen dragen hun steentje aan onze samenleving bij door, daar waar het kan betaald of onbetaald werk te verrichten. Bedrijven bleken bereid om het werk aan te passen voor de doelgroep. We verwachten dat onze (andere) inwoners daar in de toekomst de vruchten van kunnen plukken. De taallessen voor Oekraïense ontheemden worden goed bezocht en in de persoonlijke contacten zien we dat deze mensen erg hun best doen om de Nederlandse taal te spreken. Een groot succes is de inzet van vakantiehuisesjes. De Oekraïense ontheemden wonen daarmee zelfstandig en kunnen met hun vragen nog steeds terecht bij het gemeentelijke team die voor de (dagelijkse) begeleiding zorgt.

Overzicht baten en lasten programma Samen redzaam

Waarom is het geld besteed?

2.4 Vitaal Platteland

De landelijke opgaven rondom klimaat, stikstof, natuur en water hebben grote impact op ons gebied. Met 'Vitaal platteland' gaat het om het realiseren van een goede balans tussen economie, ecologie en de leefbaarheid in het landelijk gebied. Samen met lokale initiatiefnemers en onze partners (o.a. de Stichting Weerribben-Wieden en de partijen die hierin vertegenwoordigd zijn) willen we meer regie op het bieden van ruimte en perspectief aan onze (agrarische) ondernemers. Dit in aanvulling op en in samenhang met de opgaven die in het bestuursprogramma Werk en Economie worden benoemd. Innovatie, gebiedsontwikkeling en regie zijn daarbij belangrijke sporen. We zien voor de gemeente een rol om, samen met de gebiedspartijen, lokale initiatieven te faciliteren en te stimuleren. Deze lokale initiatieven gaan we verbinden met de grote opgaven in het landelijk gebied. In dit kader zien we kansen voor gebiedsprocessen en gebiedsontwikkelingen. De noodzakelijke financiering zal in onze optiek grotendeels beschikbaar moeten komen vanuit door het Rijk beschikbaar te stellen middelen.

Dit alles vraagt om lokale regie. Lokaal hebben we specifieke gebiedskennis, werken we samen met gebiedspartners en kunnen we inspelen op initiatieven. De opgaven gaan gepaard met grote financiële inspanningen. Hierop goed inspelen is cruciaal, net als het daarbij maken van goede (werk-)afspraken. Het jaar 2023 zal dan ook in het teken staan van het goed neerzetten van dit belangrijke programma. De doorontwikkeling van toerisme, als economisch drager van het gebied, speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de doelen van dit bestuursprogramma.

AMBITIE VITAAL PLATTELAND:

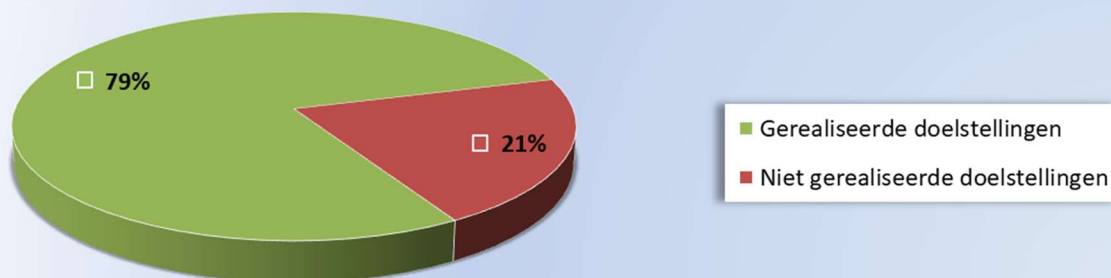
- Het buitengebied van Steenwijkerland neerzetten als dé proeftuin van Nederland
- Ruimte en economisch perspectief bieden aan (agrarische) ondernemers
- Gebiedsontwikkeling en randwegen Ossenzijl en Blokzijl
- Versterking toerisme als economisch drager van het gebied

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Medio 2023 zijn een Ontwerp PPLG (Provinciaal Programma Landelijk Gebied) Overijssel en de maatregelenpakketten 2024 ingediend bij het Rijk waarbij het behoud van de leefbaarheid in het landelijk gebied voorop wordt gesteld.
- ▼ Na de provinciale verkiezingen is de politieke samenstelling van de provincie sterk gewijzigd. Daarnaast is het kabinet gevallen. De aanpak van de PPLG-gebiedsprocessen is hierdoor onzeker geworden.

Doelstellingen 2023

Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid in het landelijk gebied

Het buitengebied van Steenwijkerland neerzetten als dé proeftuin van Nederland

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Samen met onze partners faciliteren, stimuleren en ondersteunen van lokale initiatieven en experimenten die bijdragen aan het behoud van een gezonde balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid. De huidige pilot in de Baarlingerpolder is hierbij een voorbeeld.		We hebben actief deelgenomen en subsidie verleend aan twee initiatieven in het kader van Vitaal Platteland: verkenning Polder Giethoorn en ontwikkeling Lekkers uit de Kop. In de Polder Giethoorn gaat nu een gebiedsproces starten en Lekkers uit de Kop heeft een LEADER subsidie aangevraagd voor realisatie. Daarnaast hebben we actief deelgenomen aan de ontwikkeling van het initiatief Bron van Ons, met als resultaat een project dat met gemeentelijke subsidie zal starten in 2024. Bovendien hebben we onze actieve deelname aan het gebiedsproces Baarlingerpolder voortgezet en zijn we betrokken bij het gebiedsproces Boeren van Blokzijl.	●
Faciliteren van coaching en begeleiding van agrarische ondernemers door de inzet van erfcoaches.		We hebben een financiële bijdrage geleverd aan het project Erfcoaches. De erfcoach in onze regio heeft verschillende ondernemers gesproken, gecoacht en geadviseerd.	●
Bij elkaar brengen van gebiedskennis en (provinciale) opgaven per deelgebied, en het op hoofdlijnen, door een ruimtelijke verkenning, bepalen van ontwikkelperspectieven per deelgebied. Deze verkenning is een bouwsteen voor een omgevingsvisie.		In 2023 is een 95% versie van de Ruimtelijke Verkenning inhoudelijk opgeleverd. Het rapport wordt begin 2024 afgerond.	●
Opstellen plan van aanpak waarmee regio op gebiedsprocessen met de gebiedspartners kan worden gepakt.		In 2023 zijn drie gebiedsprocessen, als koploperprojecten, gestart. We zijn daarbij als gebiedspartners nauw bij betrokken. We willen van deze koploperprojecten leren en stellen op basis daarvan een plan van aanpak op.	✗
Uitbreiden van het aantal hubs via subsidieregeling en uitbreiden van het aanbod van duurzame voertuigen (zoals elektrische scooters).		Per januari 2023 waren 4 mobiliteitshubs operationeel. Gedurende 2023 hebben drie ondernemers, gemeente Westerveld, gemeente Noordoostpolder en Defensie zich aangesloten. Daarmee is het netwerk uitgebreid van 4 hubs naar 9 hubs. Dit netwerk wordt in 2024 verder uitgebreid. Besloten is het project te verlengen tot eind 2026.	●
Faciliteren van riettelers om tot nieuwe technologieën te komen die bijdragen aan het behoud van de balans. Hiertoe zullen we onder andere een bijeenkomst organiseren met de rietsector, belanghebbenden en deskundigen met de insteek om het rietbranden de komende jaren sterk te verminderen. Daarnaast sporen we de rietsector en belanghebbenden aan om te komen tot een proeftuin riet.		In 2023 hebben we afspraken gemaakt om het branden van zomermaaisel binnen het tijdslot van zonsopgang tot 10:00 toe te staan. Een onderzoek wordt uitgevoerd naar de kritische groeifactoren van riet om te kijken of rietteelt buiten de N2000 mogelijk is.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2023 zijn diverse werkzaamheden verricht die zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen. We blijven de komende periode samen met diverse samenwerkingspartners hierop inzetten waarbij het behouden van balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid het uitgangspunt blijft.

Vergroten van de leefbaarheid in Ossenzijl

De realisatie van een nieuw bezoekerscentrum in 2026 (door Staatsbosbeheer) inclusief de koppeling met de ecologische verbingszone, randweg, woningbouw en mogelijke overige ontwikkelingen in Ossenzijl.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Sluiten van een intentieovereenkomst gebiedsontwikkeling Ossenzijl met de provincie Overijssel en Staatsbosbeheer		Met Staatsbosbeheer is een samenwerkingsovereenkomst gesloten en daarnaast is een subsidiebeschikking afgegeven voor de ontwikkeling van het European Wetland Center.	●
Uitvoeren van haalbaarheidsstudies naar de realisatie van een randweg in Ossenzijl.		Het afgelopen jaar hebben we een verkeerskundig onderzoek laten opstellen, een verkeerskundig model laten maken en zijn verschillende tracés onderzocht waarvan we kostenramingen hebben laten maken.	●
Start ontwerpproces voor de randweg Ossenzijl.		Plaatselijk Belang Ossenzijl heeft op basis van de door ons beschikbaar gestelde gegevens een door Ossenzijl gewenst tracé aangeboden aan de gemeente.	●
Duidelijk krijgen van de mogelijkheden voor financiering van een randweg		Het gewenste tracé met de daarbij horende bouwkosten zijn bekend. Onderzocht wordt in hoeverre andere overheden kunnen en willen bijdragen, daarvoor is een opdracht uitgezet. In het geval andere partijen financiële steun verlenen, wordt realisatie haalbaar geacht.	●
Definitief gereed krijgen van ontwerp en planning van het European Wetland Center door Staatsbosbeheer		Met Staatsbosbeheer zijn we een samenwerkingsovereenkomst aangegaan. Ook hebben we een subsidiebeschikking van € 2,3 miljoen afgegeven. De verder planuitwerking is aan Staatsbosbeheer.	✗

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2023 hebben we een stap gemaakt om te komen tot een European Wetland Center in Ossenzijl. Het initiatief daartoe ligt bij Staatsbosbeheer. We zullen dit proces actief blijven volgen en zo nodig blijven aanjagen. De realisering van een randweg is mede afhankelijk van cofinanciering van andere overheden. Medio 2024 hopen we hierover meer helderheid te kunnen geven.

Vergroten van de leefbaarheid in Blokzijl

Aanleg randweg Blokzijl

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Opstelling stadsvisie Blokzijl, met daarin o.a. opgenomen de thema's verkeersproblematiek, wonen, werk en duurzaamheid		In 2023 hebben een aantal werksessies plaatsgevonden op initiatief van de werkgroep Blokzijl in samenwerking met de gemeente. Er is een concept stadsvisie met ruimtelijke scenario's opgesteld die in juni / juli 2024 aan het gemeentebestuur wordt aangeboden.	✗
Duidelijkheid krijgen over de mogelijkheden voor het verbinden van opgaven in Blokzijl en de mogelijke financiering		Dit is een lopend proces dat nog niet is afgerond.	✗

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2023 is het proces om te komen tot een stadsvisie gestart. In 2024 zal besluitvorming plaatsvinden. Afstemming door de werkgroep met stad Blokzijl heeft geleid tot een aantal aandachtspunten die worden opgenomen in een conceptvisie. De uitwerking van dit concept zal zich richten op scenario's die lopende en wenselijke ontwikkelingen beschrijven. Op basis hiervan kunnen besluiten worden genomen om deze ontwikkelingen uit te werken in projectopdrachten.

Toerisme als economisch drager van het gebied

Verhoging van het aandeel van toerisme in de werkgelegenheid (nu 12,5%)

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Het spreiden en verleiden van toeristen in de regio Weerribben-Wieden, onder meer door doorontwikkelen van innovatie in mobiliteit en gastvrijheid (e-bikes, hubs, apps etc.) en ontwikkeling Station Steenwijk als poort		Zoals eerder beschreven is het netwerk van mobiliteitshubs uitgebreid van 4 hubs naar 9 hubs. Dit netwerk wordt in 2024 verder uitgebreid. De aanbesteding van het station Steenwijk als Poort naar de regio heeft plaatsgevonden. Het betreft de verbouw van het pand als ook het verfraaien van het voorplein. De bezoeker komt na de verbouw in een aantrekkelijke en gastvrije omgeving. In en rond het gebouw komen uitingen van belevingen in de omgeving en het voorterrein wordt heringericht met gebiedseigen beplanting.	●
Het doorontwikkelen van de toeristische gebiedspromotie door de Stichting Weerribben-Wieden		In 2023 is door de Stichting NP Weerribben-Wieden fors geïnvesteerd in de toeristische promotie gericht op bezoekers, maar ook gericht op onze eigen inwoners en bedrijven o.a. met de campagne Mooi dat je d'r bent.	●

'Deelfiets doorslaand succes'

'Steenwijkerland loopt landelijk voorop met de elektrische deelfiets. We zijn de eerste plattelandsgemeente waar vervoer per e-bike op zo'n grootschalige wijze wordt uitgerold. Wat begon met vier locaties ("hubs", plekken waar mobiliteit zich concentreert) is al heel snel opgeschaald naar tien locaties verspreid in de gemeente. De deelfiets maakt ons buitengebied, maar óók de hele grensstreek van de Kop van Overijssel, toegankelijker en aantrekkelijker voor toeristen en eigen inwoners. Vanwege het doorslaande succes en de toekomstkansen van de deelfiets heeft Steenwijkerland meer geld gekregen vanuit de Regiodeal. Daarmee kunnen we deze pilot verlengen en nog meer verbindingen leggen in de streek.'

Bram Harmsma

'Mooi dat je d'r bent'

'Ons Nationaal Park Weerribben-Wieden is zoveel méér dan alleen toeristenmagneet Giethoorn. Dat willen we zeggen met "Mooi dat je d'r bent", een overkoepelende campagne voor het hele gebied die in 2023 werd gelanceerd. Dit is een magisch mooi stukje Nederland met z'n karakteristieke landschap, ontstaan door eeuwenlang turfsteek en rietsnijden. Maar we hebben ook een vestingstad "in huis", en handelsstadjes langs de voormalige Zuiderzee. De campagne is bewust gestart in het post-coronatijdperk, nu er weer veel te kiezen valt voor reizigers. We willen graag de schoonheid, rust en ruimte van dit gebied promoten en bezoekers verleiden tot een meerdaags verblijf dichtbij huis. "Mooi dat je d'r bent" is een slogan die past bij ons gastvrije gebied: hartelijk eigenzinnig.'

Bram Harmsma

❖ Ontwikkeling doelstellingen

De doelstellingen m.b.t. toerisme zijn er o.a. op gericht de werkgelegenheid te versterken zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor de balans economie, ecologie en leefbaarheid. In 2022 was het aandeel van toerisme in de werkgelegenheid 13%. In circa april verwachten we dat de werkgelegenheidscijfers van 2023 bekend worden op de website www.lisa.nl.

Vereenvoudiging regels voor ruimtelijke projecten

Medewerkers werken conform de nieuwe Omgevingswet

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Doorontwikkelingen en verbetering van werkprocessen en dienstverlening zodat conform Omgevingswet wordt gewerkt (brieven, verordeningen, opleidingen etc.)		Er is gewerkt om ervoor te zorgen dat we per 01-01-2024 klaar zouden zijn voor de omgevingswet. Brieven en verordeningen zijn bijgewerkt zodat conform de Omgevingswet wordt gewerkt. Ook zijn de collega's opgeleid om te kunnen werken met de Omgevingswet.	●
Vorbereidingen om de Omgevingsvisie in 2024 vast te stellen		In 2023 is de projectgroep Omgevingsvisie gevormd en is er gestart met het maken van uitgangspuntennotities en het schetsen van de inhoudsopgave in grove lijnen.	●
Starten opstelling omgevingsplan		We hebben eind 2023 een start gemaakt met het omgevingsplan. Vooral in het opbouwen van ons casco en de keuze voor de manier van werken onder de omgevingswet.	●
Opstelling luchtkwaliteitsplan		Hoewel hier aanvankelijk wel van is uitgegaan is het opstellen van een luchtkwaliteitsplan in deze fase niet aan de orde.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

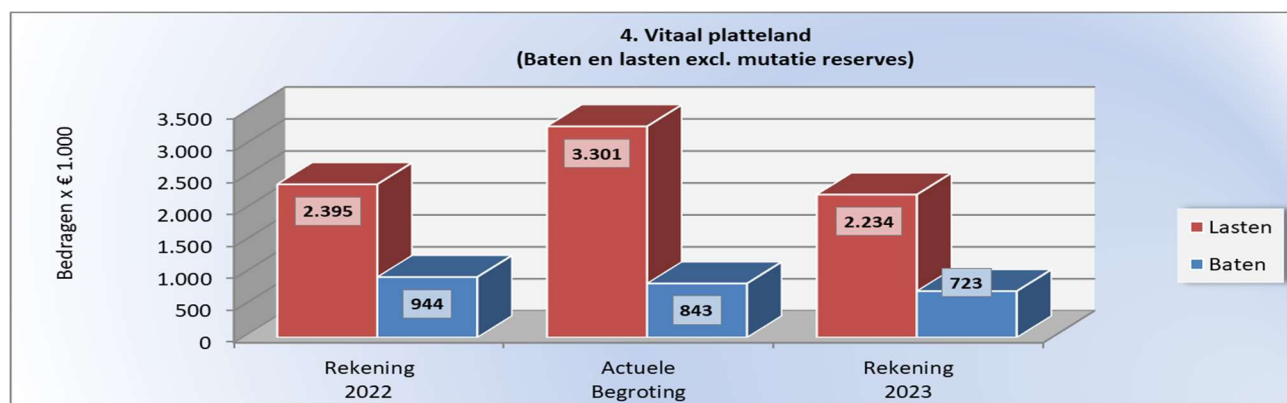
We werken verder aan de contouren van onze omgevingsvisie. Daarnaast werken we aan de uitgangspuntennotitie. We hebben concreet gemaakt welke thema's en opgaven er zijn en welke gebieden we aanwijzen in onze omgevingsvisie. In 2024 werken we toe naar een aantal conceptversies, doen we aan participatie en verwerken we de verschillende stadsvisies in het concept. Met als doelstelling het ontwerp van de omgevingsvisie in 2025 ter inzage te kunnen leggen.

In 2024 wordt verder vorm gegeven aan het omgevingsplan en gaan we deze van rechtswege omvormen naar een Steenwijkerlands omgevingsplan. Langzamerhand zullen we ons casco gaan vullen zodat we hopelijk op korte termijn een eerste versie van ons omgevingsplan kunnen publiceren.

Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma “Vitaal Platteland” in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
-	-	-

Overzicht baten en lasten programma Vitaal platteland

Waarom is het geld besteed?

2.5 Duurzaam

In het programma Duurzaamheid gaat het om energiebesparing en – opwekking, CO2-reductie en de weg naar een circulaire samenleving. Om hierbij goede resultaten te bereiken is bewustwording over de duurzaamheidsproblematiek bij onze inwoners essentieel. Datzelfde geldt voor het geven van het goede voorbeeld als gemeente.

AMBITIE DUURZAAMHEID:

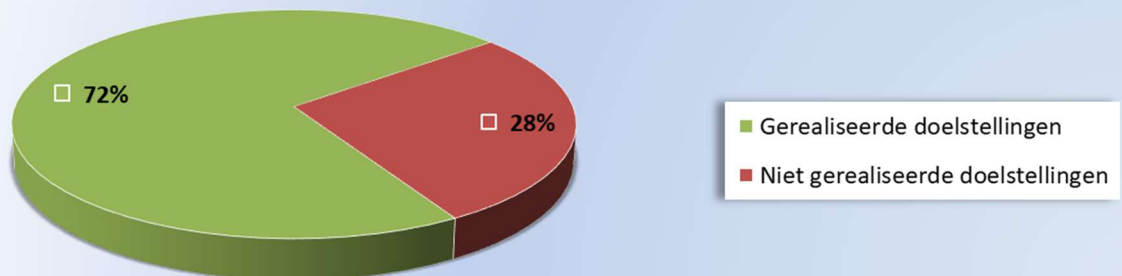
- Steenwijkerland is klimaatneutraal in 2050
- Elke kern of wijk heeft een klimaatplan
- De gemeente is een inspirerend voorbeeld in duurzaamheid
- De openbare ruimte is klaar voor klimaatverandering
- Koploper zijn in de minste hoeveelheid restafval per inwoner
- Meer inwoners verplaatsen zich CO2-neutraal

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Binnen diverse kernen wordt gewerkt aan verduurzaming en gezocht naar samenwerking.
- ▲ Nauwe samenwerking met partners zoals woningcorporaties, netbeheerders en gemeentes uit de regio. Het gevoel van gezamenlijke opgave in de energietransitie leeft steeds meer.
- ▲ Er worden veel subsidies aangevraagd op het gebied van verduurzaming en klimaatadaptatie (tuinsubsidie).
- ▼ Veranderend provinciaal beleid op wind- en zonne-energie.
- ▼ Het elektriciteitsnet is op veel plekken overbelast. Door deze netcongestie kunnen er op plekken knelpunten ontstaan.
- ▼ Door hogere energiekosten hebben inwoners en maatschappelijke organisaties moeite om hun energierekening te betalen.

Doelstellingen 2023

Steenwijkerland is klimaatneutraal in 2050

Begin 2023 wordt een integraal klimaatplan opgeleverd.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We bepalen de huidige stand van energie-opwek en gebruik en hoe we dit blijven monitoren.		Door een extern bureau is een "nul meting" gedaan naar gebruik en opwek van duurzame energie. De energie-opwek (zon op dak en zon op land) wordt op gemeentelijk en regioniveau gemonitord in RES-verband.	●
We zorgen ervoor dat op alle klimaatonderwerpen het		Er is een Klimaat- en Duurzaamheidsambitie document opgesteld. Deze is in december ter inzage opgestuurd aan	●

ambitieniveau is bepaald en vertaald is in SMART-doelstellingen		partnerorganisaties. Dit document bevat doelstellingen op de thema's biodiversiteit, klimaatadaptatie, circulariteit, duurzame energie en mobiliteit.	
---	--	---	--

Elke kern of wijk heeft een klimaatplan

In 2025 heeft 75% van de wijken/kernen een concreet plan om energieneutraal te worden.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Samen met de Stichting Duurzaam Steenwijkerland bezoeken van 10 kernen en wijken, om de mogelijkheden om tot energie neutrale kernen te komen (zon-op-huis, zon-op-land en evt. windenergie). Elk huis, elke straat telt. We bieden hulp en maken samen een kern- of wijkplan om energieneutraal te worden.		In een aantal kernen is het gesprek gestart omtrent verduurzaming, waarbij zowel gekeken wordt naar energiebesparing, de warmtetransitie als opwek. Samen met de Stichting Duurzaam Steenwijkerland en de partners van Besparen in de Kop is op 4 november een infodag duurzaam wonen georganiseerd. Dit is bezocht door ruim 250 inwoners. Ook zijn er uitgebreide energiescans uitgevoerd in representatieve woningen in de wijken Woldmeenthe, Oostermeenthe en Nieuwe Gagels. Door aangepast zon- en windbeleid vanuit de provincie is energieneutraliteit per kern niet meer logisch, waarop dit doel in de programmabegroting 2024-2027 is aangepast.	✗
Uitvoeren van het actieplan energiearmoede gericht op huishoudens met een laag inkomen.		Het project geWOON besparen is gestart. Er is een succesvolle ketensamenwerking opgezet met woningcorporaties en sociaal werk de kop. Zo kunnen we op zowel duurzaam als sociaal vlak hulp bieden. Er zijn 2 "straatacties" uitgevoerd in Steenwijkerwold en Vollenhove waarbij we bij 34 woningen binnen zijn geweest. Bij 32 woningen gas-besparende maatregelen, en bij 22 elektriciteits-besparende maatregelen. Voor 2024 zijn de straatacties maandelijks ingepland. Ook is er een energie-fixteam opgezet. Het project geWOON besparen loopt de komende jaren door.	●
Met woningbouwcorporaties en particuliere eigenaren van huurwoningen maken we afspraken om lagere energielabels (label D- en lager) versneld te verminderen.		In de prestatieafspraken zijn afspraken vastgelegd om de lagere energielabels van sociale huurwoningen versneld uit te faseren. We hebben afgesproken dat de corporaties eind 2027 de sociale huurwoningen met labels E, F of G uit hebben gefaseerd. De labels worden tenminste opgehoogd naar label B. Via reguliere kanalen Stichting Duurzaam Steenwijkerland, Duurzaam Bouwloket, Besparen in de Kop en onze eigen website zorgen wij voor informatievoorziening verduurzamen over onder andere stimuleringsregelingen voor particuliere woningeigenaren, waaronder particuliere verhuurders. Ook kunnen alle huurders sinds zomer 2023 hun eigen energielabel opvragen via Rijksoverheid.	●
Opstellen en uitvoeren van actieplan energiebesparing maatschappelijke instellingen.		Het energiefonds (noodfonds en duurzaamheidsfonds) voor maatschappelijke organisaties opgericht. De fondsen voorzien in de behoefte van de maatschappelijke organisaties. Inmiddels zijn 14 aanvragen toegekend en met circa 25 organisaties voeren we gesprekken. Dit project loopt door in 2024.	●

Nieuw beleid voor opwek via zonne-energie vaststellen.		Er is beleid herijkt voor zon op land. Dit beleid heeft ter inzage gelegen, is vastgesteld door college en verstuurd naar de raad ter besluitvorming. Gedurende dit proces heeft Provincie Overijssel haar beleid aangepast, waardoor het in de laatste fase van besluitvorming is teruggetrokken.	X
Onderzoeken hoe waterstof lokaal ingezet kan worden als energiedrager.		Via de "Energiehub Eeserwold" vindt onderzoek plaats naar een slim gebruik van opgewekte duurzame energie in combinatie met mogelijke omzetting van duurzame energie in waterstof. Het hieraan verbonden plan van aanpak met kritische succesfactoren is vastgesteld door de aan dit project gekoppelde stuurgroep. De voor de productie van waterstof benodigde vergunning is aangevraagd.	●
We voldoen aan de afspraken Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 en komen tot afspraken in het kader van de RES 2.0.		Er is bijgedragen aan de invulling van opwek via diverse zonprojecten. Met het aandeel zon op land (bestaand, vergund en aangevraagd) zijn we op koers voor zon. Meer zon op land is niet meer mogelijk, vanwege aanpassingen in provinciaal wind- en zonbeleid. Om wel de RES-doelstellingen te halen is er daarom meer windenergie nodig. Besluitvorming over windbeleid en invulling van lokaal eigendom is voorbereid. Afspraken RES 2.0 zijn nog niet gereed vanwege aanpassingen in provinciaal zon- en windbeleid.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Alle woningen in onze gemeente moeten uiteindelijk van het aardgas af. Er wordt daarom nu veel ingezet op het isoleren van woningen. Hierdoor verbruiken woningen direct minder gas en worden de woningen beter geschikt voor het toepassen van verwarming zonder aardgas. Voorheen was het de bedoeling om dit per wijk aan te pakken. Bij andere gemeenten blijkt dit veel weerstand te geven. Daarnaast zijn veel wijken in onze gemeente erg divers. Er is daarom nu gekozen voor een werkwijze per woningtype waarbij de inwoner wordt geholpen met een aanpak die past bij de betreffende woning. Hierdoor gaat de gemeente geleidelijk van het aardgas af. Verwachting is dat dit op veel meer draagvlak kan rekenen. De bestaande kredieten voor het wijkuitvoeringsplan Woldmeenthe en het budget voor energie-advies worden hiervoor aangewend.

De gemeente is een inspirerend voorbeeld in duurzaamheid

Vanaf 2023 zetten we een zichtbare versnelling in zodat de gemeente een inspirerend voorbeeld wordt

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
In 2023 is de CO ₂ -footprint van de gemeentelijke organisatie gereed. Dit is de basis voor een actieplan om onze eigen CO ₂ -footprint te verlagen door in te zetten op circulariteit, aanpassing van gebouwen en gebruik van mobiliteit. Elk jaar neemt het energieverbruik van gemeentelijk vastgoed door verduurzamingsprojecten (zoals de plaatsing van zonnepanelen) af.		De CO ₂ -footprint van de eigen organisatie is berekend over het jaar 2022. Op basis hiervan is een maatregelenlijst opgesteld om de CO ₂ -footprint jaarlijks te verlagen. Voor het gemeentelijk vastgoed is er een onderzoek gestart naar de verduurzamingsmogelijkheden.	●
We kijken breed naar de vergroeningsmaatregelen, bijv. door		Onder de medewerkers van de gemeente is de campagne 'het duurzaamste idee van Steenwijkerland' gehouden. Het	●

het afkoppelen van regenwater en benutten van mogelijkheden tot groene daken.		idee om een groen dak/gevel te ontwikkelen voor het gemeentehuis heeft gewonnen. In 2023 is de verkenning naar de mogelijkheden gestart. Ook naar buiten toe stimuleren we inwoners om vergroeningsmaatregelen toe te passen. Zo zijn er vanaf 1 maart (start subsidie) t/m december 2023 in totaal 189 tuinsubsidie aanvragen gedaan. In de werkregio Fluvius is Steenwijkerland eerste geworden in de campagne tegelwippen 2023. Steenwijkerland is 15.000 tegels armer en vergroening rijker.	
In 2025 is tenminste één zonnecarport ontwikkeld.		In 2024 wordt een zonnecarport ontwikkeld op de parkeerplaats bij sportcomplex de Waterwyck in Steenwijk. Afgelopen najaar is een succesvolle aanbesteding afgerond.	●

'Zonnecarport voor zwembad'

'Besloten is om de parkeerplaats van sportcomplex en zwembad De Waterwyck in Steenwijk te voorzien van een zonnecarport, een grote overkapping met zonnepanelen. Daarvoor is in de begroting ook geld gereserveerd, het is een investering die we als gemeente weer terugverdienen. De wens om een zonnecarport te realiseren bestond al langer en in 2023 is onderzoek gedaan naar de meest geschikte locatie. De Waterwyck blijkt een ideale plek vanwege de omvang van het terrein, met meer dan 150 parkeerplaatsen. De energie wordt lokaal gebruikt, voornamelijk om het water van het zwembad te verwarmen. Ook komt er een aantal laadpalen voor elektrische auto's. Mogelijk kunnen we dit plan ook uitrollen naar andere, grote terreinen in Steenwijkerland.'

Marcel Scheringa

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Op dit moment kan gemeente Steenwijkerland zich nog niet het inspirerende voorbeeld in duurzaamheid noemen. In 2023 is echter wel de gewenste versnelling ingezet. Het in beeld brengen van de CO₂-footprint helpt om de komende tijd verder te versnellen. De zonnecarport is iets waarin de gemeente duidelijk het goede voorbeeld geeft. Zonnecarports zijn er nog weinig en zijn minder rendabel. Op goed gekozen locaties lukt het echter wel en is het zelfs rendabel.

Vermindering van de kwetsbaarheid voor klimaatverandering en versterken biodiversiteit

Vermindering van de kwetsbaarheid voor klimaatverandering en profiteren van de kansen die een veranderend klimaat biedt

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Vaststellen en uitvoeren lokale adaptatiestrategie.		De Lokale Adaptatiestrategie en Uitvoeringsagenda 2023-2027 is door de Raad vastgesteld op 23 mei 2023. De uitvoeringsagenda is in uitvoering en ligt op koers, waaronder onze interne/externe bewustwordingscampagne (nk tegelwippen).	●
Vaststellen en promoten impulsregeling klimaatadaptatie voor inwoners.		Stimuleringsregeling Klimaatadaptatie (tuinsubsidie) is een groot succes en deze tuinsubsidie is volledig benut voor onze inwoners en ondernemers.	●
Klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte, zowel bij nieuwbouw als in de bestaande situatie, wordt integraal opgenomen in een herziening van de leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR).		In de nieuwe LIOR 2024 worden de uitgangspunten hoe om te gaan met wateroverlast, hitte, droogte en biodiversiteit opgenomen. Deze uitgangspunten m.b.t. wateroverlast, hitte en droogte komen uit de vastgestelde lokale adaptatiestrategie. Voor nieuwbouw is de landelijke maatlat Groene Klimaatadaptatie gebouwde omgeving leidend.	✗

Vaststellen van het beleidsplan groen en biodiversiteit.		In 2023 is het klimaat- en duurzaamheidsplan opgesteld, met daarin specifieke aandacht voor het versterken van de biodiversiteit. In 2024 wordt met het opstellen van de visie groen en biodiversiteit nadere invulling gegeven aan de in het klimaatplan geformuleerde ambities en doelstellingen.	X
Het in kaart brengen van het groenblauwe netwerk, dit vertalen in de omgevingsvisie en onderzoeken waar kansen liggen voor verbetering van de onderlinge verbindingen.		Het groenblauwe netwerk is in kaart gebracht en kan in de actualisatie van de omgevingsvisie (2024) worden meegenomen. Ook wordt het groenblauwe netwerk ingebracht bij het opstellen van de visie groen en biodiversiteit.	●
Ontwikkelen van een systematiek voor natuurinclusieve (nieuw)bouw en ontwikkellocaties.		Bij alle uitbreidingslocaties in Steenwijkerland is aandacht voor gebiedseigen soorten. In de planvorming worden maatregelen opgenomen om te voldoen aan de eisen die deze gebiedseigen soorten stellen aan hun leefomgeving. Bij het opstellen van de visie groen en biodiversiteit wordt nader ingegaan op natuurinclusief bouwen.	●
Ondersteunen van jaarlijks minimaal 2 buurtinitiatieven die als doel hebben de ecologie/natuur te verbeteren.		Op verzoek van inwoners zijn op verschillende plekken delen gazon omgevormd naar bloemrijk grasland. Ook zijn er op twee locaties in Steenwijkerland buurtuinen aangelegd met bloeiende planten, bomen, inheemse struiken en insectenhotel.	●

'Hulp bij besparen op woonlasten'

'We willen zoveel mogelijk inwoners van Steenwijkerland helpen om te besparen op hun woonlasten. Dat doen we via het nieuwe plan "geWOON besparen". Van het rijk krijgt de gemeente geld voor het terugdringen van energiearmoede en dat pakken we samen op met woningcorporaties Woonconcept en Wetland Wonen, Sociaal Werk de Kop en de Stichting Duurzaam Steenwijkerland. Dankzij deze lokale samenwerking kunnen we woningeigenaren en huurders met een smallere beurs helpen hun woning te verbeteren door energiebesparende maatregelen te nemen. Het is een vrijblijvende en sympathieke actie die burgers met raad én daad bijstaat. We zijn gestart met een klusteam dat in twee wijken in Steenwijkerwold en Vollenhove bij de mensen thuis kwam. Ze gaven advies en hadden materiaal bij zich zoals een tochtstrip, ledlamp, radiatorfolie en een bespaardouchekop die eventueel direct, kosteloos kon worden geïnstalleerd. De aanpak werkt laagdrempelig en werd enthousiast ontvangen door bewoners.'

Marcel Scheringa

'Grote animo voor tuinsubsidie'

'De nieuwe tuinsubsidieregeling was in het derde kwartaal van 2023 al opgebruikt, maar loopt gelukkig ook in 2024 door. Er is veel animo voor. Inwoners kunnen subsidie aanvragen voor een zestal maatregelen om hun tuin te verduurzamen: een boom planten, regenwater afkoppelen van het riool, een regenwatervoorziening plaatsen (bijvoorbeeld een regenton), een groendak of -gevel aanleggen, stenen vervangen door planten of regenwater opnieuw gebruiken. De aanleiding voor die regeling is het stimuleren van klimaatadaptatie: dat wil zeggen dat we ons beter moeten voorbereiden op klimaatveranderingen in de toekomst, zoals hitte en droogte maar ook hoosbuien.'

Marcel Scheringa

Koploper zijn in de minste hoeveelheid restafval per inwoner

In 2025 is de hoeveelheid restafval minder dan 60 kg per inwoner per jaar (2021: 69 kg). Daarnaast is het afvalscheidingspercentage hoger dan 90%, waarmee we tot de koplopers horen in het ROVA-gebied.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Inregelen laagfrequent restafval in het buitengebied.		In 2023 is laagfrequent restafval in de buitengebieden ingevoerd.	●
Vervolg aan de campagne 'Afval scheiden geen kunst aan'.		De campagne is in 2023 herhaald.	●
Opstellen nieuwe voorwaarden zwerfafval en onderbrengen zwerfafvalinitiatieven bij Stichting Duurzaam Steenwijkerland		Dit is in gang gezet. Nieuwe afspraken hierover worden in 2024 afgerond. De Stichting Duurzaam Steenwijkerland wordt dan hét aanspreekpunt voor alle zwerfafval-initiatieven van inwoners.	✗
Actieplan verminderen aandeel gft in restafval		Deze actie is doorgeschoven.	✗
Overloopcontainers PMD (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen (blik) en drankpakken) plaatsen.		Na nader onderzoek bleek deze maatregel niet nodig en dus niet doelmatig. Investering is daarom gecancelled.	✗
Verminderen aandeel papier in restafval door invoeren blauwe container in delen van Steenwijkerland.		Eind 2023 zijn de blauwe minicontainers voor oud papier uitgerold in Steenwijk, Onna, Zuidveen en Kallenkote. Met papier inzamelende verenigingen zijn afspraken gemaakt over hun rol en vergoeding. In 2024 komt er een 2e tranche in een aantal andere delen van de gemeente.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Met de invoering van de papiercontainers in delen van de gemeente en het minder vaak inzamelen van restafval, worden bewoners steeds meer gestimuleerd om hun afval en grondstoffen te scheiden. Het ook voor de gestapelde mogelijk maken om GFT gescheiden in te zamelen is een logische vervolgstap in dit proces. Dit vraagt echter grote zorgvuldigheid om de kwaliteit van de ingezamelde GFT hoog te houden. Met doorlopende communicatie en voorlichting, zowel via de kanalen van de gemeente als via Stichting Duurzaam Steenwijkerland stimuleren we kwaliteitsverbetering van de ingezamelde grondstoffen. De samenwerking met Stichting Duurzaam Steenwijkerland is geïntensiveerd rond het thema zwerfafval en communicatie.

Versterking van de schone mobiliteit

Meer inwoners verplaatsen zich CO2-neutraal.

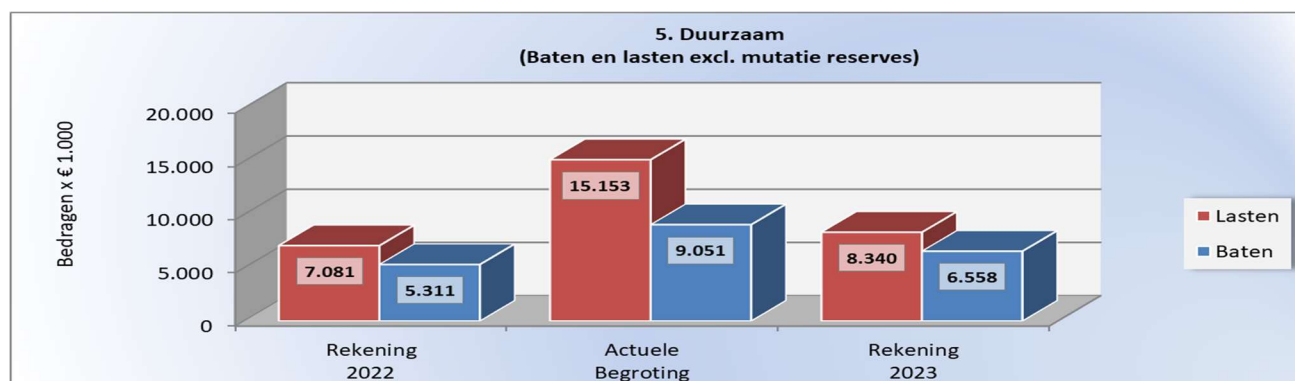
Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Uitbreiding van de pilot met e-bikes vanuit de Regiodeal.		In 2022 waren er 4 hubs met 42 deelfietsen. In 2023 is dit uitgebreid naar 5 hubs en 54 fietsen. Ook zijn er gesprekken met gemeente Westellingwerf, Meppel, Noordoostpolder en Zwartewaterland gevoerd om de deelnetwerken met elkaar te verbinden.	●

Versterken van Steenwijkerland als fietsgemeente (zie leefbare steden en kernen, verbeteren van bereikbaarheid).		Het fietsplan is vastgesteld in december 2023. De opwaardering van fietspaden Kalenberg, Jonenweg, Hoogeweg/Meenteweg is voorbereid en zal worden uitgevoerd in 2024. Dit is uitgelopen door complexiteit van natura 2000-regels.	●
Stimuleren deelautoconcept: minimaal twee nieuwe initiatieven erbij.		Er is onderzoek gedaan naar de interesse en geschikte locaties voor deelauto's onder de inwoners. Er zijn 5 locaties gekozen en voorbereid om de auto's te plaatsen in het voorjaar van 2024. 2 in Steenwijk, 1 in Oldemarkt, 1 in Willemsoord en 1 in Steenwijkerwold. Er is een informatieavond georganiseerd met als doel inwoners informeren en enthousiasmeren. Ook is er een uitprobeeraanbod opgezet. Hierbij worden inwoners gestimuleerd de auto's te gebruiken door de eerste 100 km gratis aan te bieden aan de eerste 75 deelnemers.	●
Opstellen en vaststellen plan voor toekomst vaste laadinfrastructuur		Wegens capaciteitsproblemen is dit project niet opgepakt in 2023.	✗

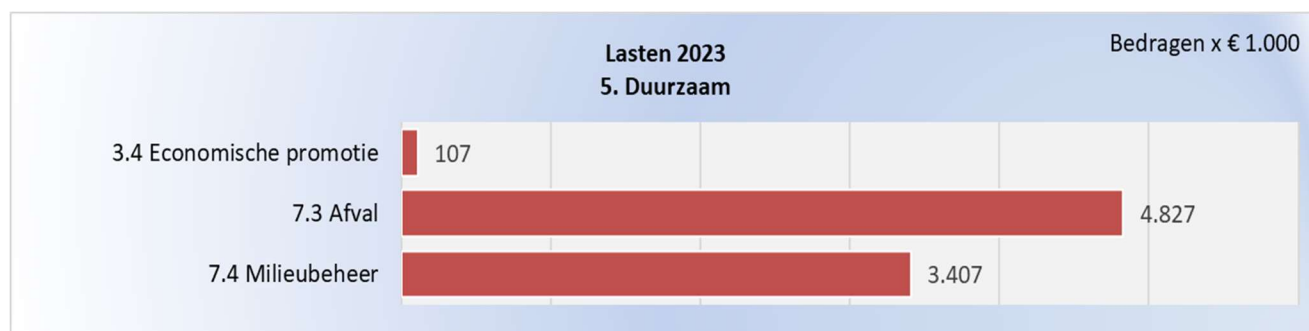
Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma "Duurzaam" in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
-	-	-

Overzicht baten en lasten programma Duurzaam

Waarom is het geld besteed?

2.6 Leefbare steden en kernen

Steenwijkerland is een prettige gemeente om in te wonen, te werken en te recreëren. Dat is geen vanzelfsprekendheid en vraagt van inwoners, verenigingen, bedrijven en de gemeente een inspanning. Een gezamenlijk inspanning. Leefbaarheid is een breed begrip. De onderwerpen binnen dit bestuursprogramma variëren dan ook volop: van openbare ruimte, onderwijs, mobiliteit, sport tot aan participatie.

We stellen extra geld beschikbaar om de openbare ruimte te verbeteren. Daarnaast werken we aan vitale, participerende, sportende en bewegende inwoners. Dit gaat samen met meer aandacht voor duurzame mobiliteit, fietsen en wandelen en cultuur & gastvrijheid voor toeristen. Met stimuleringsacties willen we inwoners verleiden vaker de fiets te pakken. We investeren in het verbreden van smalle fietspaden en ontbrekende fietsverbindingen.

AMBITIE VERBETEREN VAN DE LEEFOMGEVING:

- Opwaardering van de openbare ruimte
- Stimulerende omgeving voor sport en cultuur
- Benutten kansen die de regionale verstedelijkingsstrategie biedt
- Een sociaal en fysieke veilige woon- en leefomgeving
- Meer ruimte voor schone mobiliteit en langzaam verkeer
- Verhogen van het fietsgebruik
- Onderzoek naar knelpunten uit Verkeerscirculatieplan Steenwijk
- Een risico gestuurde benadering van de verkeersveiligheid
- Verbeteren van de bereikbaarheid

Sport, cultuur en verenigingen zijn belangrijk voor het gemeenschapsgevoel en voor het kunnen gebruiken van je talenten. We stimuleren daarom verenigingen, zorgen voor een goede bereikbaarheid van die voorzieningen en willen een echte 'evenementen gemeente' zijn.

AMBITIE SPORT-, EN CULTUURVOORZIENINGEN / VERENIGINGSLEVEN:

- Stimulerende omgeving voor sport en bewegen
- Realisatie van een aantrekkelijk museum in Steenwijk
- Doorontwikkeling bibliotheek
- Borging kwaliteit evenementen ('evenementen gemeente')

Het integraal huisvestingsplan (IHP) wordt herzien. Voor 2023 zijn trajecten in voorbereiding voor renovatie of nieuwbouw van basisscholen. De realisatie van de unilocatie voor voortgezet onderwijs in Steenwijk, waarmee we overgaan van 3 naar 1 onderwijslocatie, willen we versnellen.

AMBITIE GOEDE HUISVESTING VAN HET ONDERWIJS:

- Huisvesting basisonderwijs
- Unilocatie Voortgezet Onderwijs Steenwijkerland

Nog meer dan de afgelopen jaren, benutten we de kennis, ervaring en beleving van onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners om simpele en complexe opgaven te realiseren. We pakken opgaven die in een dorp of wijk spelen integraal aan. Wij noemen dat gebiedsgericht werken. De kennis van inwoners is daarbij essentieel.

AMBITIE GEBIEDSGERICHT WERKEN:

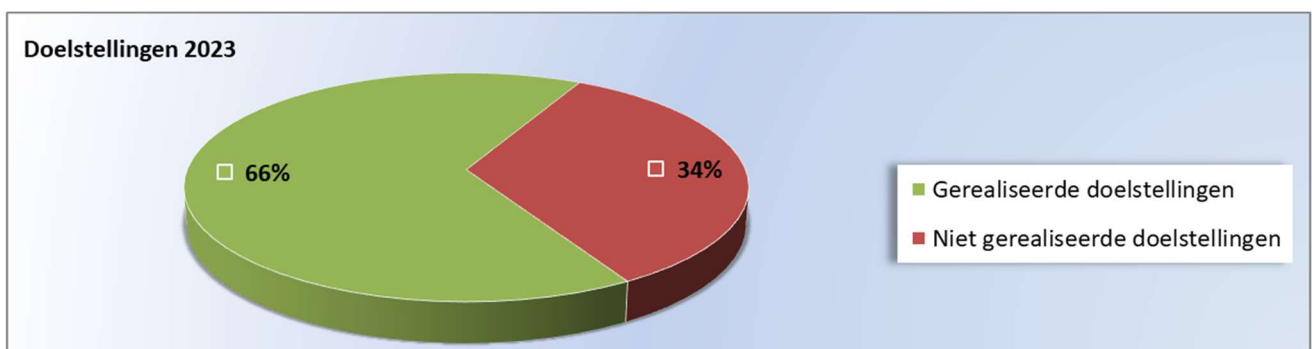
- Gebiedsgerichte werkwijze zorgt voor passende oplossingen
- Benutten denk- en doekracht inwoners

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Veel maatschappelijke organisaties zijn zich aan het oriënteren op het verduurzamen van hun gebouw. De complexe puzzel wordt door veel organisaties in 2024 gelegd, waarna verduurzaming (en aanvragen voor het energiefonds) volgen.

- ▲ De openbare ruimte wordt sinds corona steeds vaker en beter gevonden om te recreëren en sportief te verblijven. In die zin wordt de openbare ruimte steeds belangrijker als "sportaccommodatie".
- ▲ Samen voor Ryan heeft als bijeffect gehad dat de onderlinge samenwerking tussen schoolbesturen en kinderopvangorganisaties de afgelopen jaren is verbeterd. Hierdoor weten partijen elkaar ook steeds beter en makkelijker te vinden als het gaat om samenwerking op het gebied van het gebouw.
- ▼ Het verduurzamen van gebouwen van maatschappelijke organisaties is complex. Voor de veelal vrijwillige bestuursleden is het een hele opgave om tot een goed plan te komen dat ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Ondersteuning, met name bij de organisaties die tot heden geen of beperkte acties tot verduurzaming hebben gedaan, is benodigd en kost capaciteit.
- ▼ Op sommige plekken kan de houdbaarheid van het extra bezoek als gevolg van het steeds meer verblijven in de openbare ruimte om te recreëren en sportief te verblijven niet altijd geregeld worden i.v.m. de aanwezige natuurwaarden.
- ▼ Hoewel we (sportieve)recreatie in onze gemeente toejuichen, moeten we ook oog houden voor leefbaarheid en de natuurwaarden die op sommige plekken door toenemend bezoek onder druk kunnen komen te staan.
- ▼ De bouwkosten zijn fors gestegen de laatste jaren en het lijkt ook nog niet volledig gestabiliseerd.

Opwaardering openbare ruimte

Het vergroten van de tevredenheid van inwoners over de openbare ruimte (bijvoorbeeld openbaar groen, wandelpaden, wegen, fietspaden en parkeerplaatsen).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Actief communiceren van de beheer- en onderhoudsmaatregelen op het gebied van wegen, riolering, openbaar groen, bruggen en water in 2023.		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	
		In het voorjaar van 2023 hebben de pbw's (plaatselijke belangen- en wijkverenigingen) ter informatie de onderhoudskaart openbare ruimte ontvangen. Daarop worden alle grote onderhoudswerkzaamheden op straatniveau weergegeven. Specifieke aangedragen accenten zijn/worden waar mogelijk meegenomen in de uitvoering.	●
Ophalen initiatieven van inwoners om de openbare ruimte te verbeteren.		In 2023 hebben we de pbw's gevraagd te komen met ideeën voor de opwaardering van de openbare ruimte. Ruim 15 projecten zijn naar voren gebracht. Er zijn 6 projecten geselecteerd. Een daarvan is het inzaaien van de bermen met bloemenmengsel. Dit wordt op meerdere plekken doorgevoerd. De projecten zijn in voorbereiding en/of in uitvoering.	●
Opstellen beheer en onderhoudsplan 2024 met extra aandacht voor de opgehaalde overige aandachtspunten van inwoners.		Het onderhoudsplan voor 2024 is klaar. Daarin is een aantal specifieke wensen vanuit pbw's en/of inwoners opgenomen. Een voorbeeld hiervan is de aanpak van de Kon. Wilhelminalaan in Willemsoord.	●

Uitvoering van de Beheer- en Onderhoudsplannen 2023.		De meeste maatregelen die in 2023 gepland stonden, zijn uitgevoerd. Een enkele is doorgeschoven naar 2024, omdat het werk vertraagd is door bv. weersomstandigheden en vergunningstrajecten.	●
Verbeteren van de verblijfs- en inrichtingskwaliteit van park Rams Woerthe.		De vergunning voor de aanpak van het rijksmonumentale park Rams Woerthe is verleend. In 2024 start de uitvoering. Daarbij wordt een relatie gelegd met de werkzaamheden aan de kop van het Steenwijkerdiep. In 2023 is de beheervisie Rams Woerthe overigens gepresenteerd aan omwonenden en andere betrokkenen en belanghebbenden. Dit als afsluiting van het participatietraject.	✗
Opwaardering van de kwaliteit van begraafplaatsen.		De jongste begraafplaats in Kuinre is opgewaardeerd. Ook de Nieuwe Landen in Steenwijk heeft een opwaarderingimpuls gekregen.	●
Afronding van de herinrichting marktplein Oldemarkt, zodat er een plek komt voor ontmoeting, activiteiten en evenementen.		De herinrichting van het Marktplein is afgerond.	●

‘Oppepper versterkt dorpsgevoel’

‘We zijn in 2023 gestart met een oppepper van de openbare ruimte. Er is – ook voor de jaren 2024 en 2025 – een bedrag van 200.000 euro per jaar vrijgemaakt om de directe leefomgeving van onze inwoners een flinke “plus” te geven. Naast de 140.000 euro die in de pot zit van de regeling voor inwonersinitiatieven. Wat er in een wijk of kern gebeurt is natuurlijk maatwerk en wordt bepaald door de lokale bevolking zelf, door de input en ideeën vanuit plaatselijk belangen of wijkverenigingen. We hadden al een inventarisatielijst en 2023 was het eerste jaar van uitvoering. In onder andere Giethoorn, Scheerwolde, Oldemarkt, Kalenberg en Eesveen zijn projecten uitgevoerd. Groenstroken zijn omgetoverd tot kleurrijke bloemenvelden, de bestrating en afwatering zijn verbeterd, verlichting is verduurzaamd, parkeerplaatsen zijn opgeknapt. Fysieke ingrepen waarmee we het dorpsgevoel van inwoners versterken.’

Melvin Smit

‘Groot onderhoud: de cijfers’

‘Er zijn vorig jaar bergen werk verzet aan groot onderhoud in onze gemeente. Een paar cijfers op een rij: 43 kilometer aan wegen, 5 kilometer aan fietspaden, 7,5 kilometer aan riolering, 1,5 kilometer aan beschoeiing, 37 kunstwerken, 39 speeltoestellen zijn vervangen en op 10 locaties is gebaggerd.’

Melvin Smit

‘Marktplein Oldemarkt groen trefpunt’

‘Het oogde er lange tijd wat kaal en kil, maar het Marktplein in Oldemarkt is nu getransformeerd tot een groen en aantrekkelijk trefpunt voor inwoners. De opening was in het voorjaar en het resultaat is echt erg mooi. Van één grote “stenen” plaats heeft het dorpsplein een meer parkachtige setting gekregen. Het dorp zelf was initiatiefnemer in de plannen, het is echt op basis van inwonerswensen heringericht met bankjes, verlichting, een watertappunt. Het plein heeft een intieme uitstraling gekregen en tegelijk blijft de mogelijkheid bestaan om de ruimte te gebruiken voor allerlei dorpsactiviteiten en grotere evenementen.’

Melvin Smit

Kansen benutten die de Regionale Verstedelijkingsstrategie biedt

Uitwerking van de regionale verstedelijkingsstrategie op het gebied van woningbouw (ambitie van 1.000–1.500 woningen), klimaat, mobiliteit en economie, met bijzondere aandacht voor de integrale ontwikkeling van de Spoorzone Steenwijk

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Inzicht in kosten en baten integrale gebiedsontwikkeling Spoorzone Steenwijk		Voor de spoorzone wordt een ambitiesdocument opgesteld, inclusief een ontwikkelstrategie. Het gaat dan om de lange termijn ontwikkeling van het gebied voor wonen, werken, klimaatopgaven en bereikbaarheid/mobiliteit als uitwerking van de verstedelijkingsstrategie. Deze opdracht is bij een extern bureau uitgezet. De eerste verkenningen zijn hiervoor gemaakt en zullen leiden tot een ontwikkelstrategie. Deze wordt in 2024 opgeleverd. Deze -strategie zal planeconomisch worden vertaald, zodat inzicht wordt verkregen in de kosten/baten van deze gebiedsontwikkeling.	✗
Verrichten van een studie naar de verkeerskundige gevolgen van de bovenregionale woningbouwbehoefte		Er is onderzoek gedaan naar de effecten van het woningbouwprogramma om inzicht te krijgen in de samenhang tussen het verkeersaanbod op het Steenwijkse wegennet, de wegenverkeersstructuur en de inrichting van het wegennet. Dit rapport dient als referentie bij de verdere uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen voor Steenwijk.	●
Gebiedsontwikkeling Gedempte Steenwijkerdiep verder brengen.		In 2023 is gewerkt aan de verdere uitwerking van het stedenbouwkundig ontwerp, waaronder dat van de kop van het Steenwijkerdiep en de inrichting van de Tukseweg. In juni 2023 zijn de plannen tijdens een inloopbijeenkomst gepresenteerd. Er is overeenstemming bereikt over de aankoop van de garages aan de Gedempte Turfhaven waardoor de verbinding vanaf de kop van het Steenwijkerdiep naar park Rams Woerthe kan worden gerealiseerd. Het ontwerpbestemmingsplan voor de uitbreiding en verplaatsing van de supermarkten heeft ter inzage gelegen. De ingediende zienswijzen worden voorzien van een reactie waarna het bestemmingsplan ter vaststelling aan de raad kan worden aangeboden. In februari 2024 heeft de Raad van State het beroep tegen het bestemmingsplan voor de bouw van 21 appartementen op de locatie van de voormalige Gouden Engel ongegrond verklaard.	●

Verbeteren van de bereikbaarheid

Verhogen van het fietsgebruik en wandelmogelijkheden

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Vaststellen fietsplan 2023.		In december heeft de gemeenteraad van Steenwijkerland het fietsplan vastgesteld. Het fietsplan is gericht op drie hoofdthema's:	●

		- het verder verbeteren van de fietsinfrastructuur dat uitdaagt om meer te fietsen - kwalitatief goede stallingsvoorzieningen - bedrijfscultuur en gedragsbeïnvloeding die gericht zijn op verhoging van fietsgebruik.	
Onderzoek (door)fietsroute Steenwijk-Meppel afronden.		Vanwege beperkte capaciteit binnen het team Beheer Openbare Ruimte is dit onderzoek nog niet uitgevoerd. We starten dit onderzoek in Q1 2024, samen met de gemeente Meppel, en de provincies Overijssel en Drenthe.	X
Verbetering fietspad Meentheweg en Hoogeweg (Kalenberg).		De voorbereiding van het project fietspad Meentheweg en Hoogeweg is bijna afgerond. In februari 2024 vindt afstemming met de omwonenden rond de kruising Hoogeweg-Meentheweg plaats. Start uitvoering is gepland begin september 2024	X
Updaten fietsknooppuntennetwerk en wandelnetwerk.		Het updaten van het fietsknooppuntennetwerk is in 2023 afgerond. Daarnaast heeft Marketing Oost eind 2023 een inloopbijeenkomst georganiseerd voor het wandelnetwerk. Opmerkingen zijn meegenomen in het definitieve plan. In 2024 worden de aanpassingen aan de bewegwijzering van het wandelnetwerk doorgevoerd.	X
Onderzoeken wat de nieuwe provinciale openbaar vervoersconcessie betekent voor de bereikbaarheid van onze inwoners		In december 2023 is de nieuwe OV-concessie IJssel-Vecht in Steenwijkerland gaan rijden. In het algemeen is het aanbod aan openbaar vervoer voor onze gemeente verbeterd. In Ossenzijl is de reguliere buslijn vervangen door een reserveerlijn.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Vanwege capaciteitsproblemen zijn een aantal projecten vertraagd. Inmiddels is de bezetting weer op orde. Daarnaast blijft het lastig om de bescherming van de natuur goed in te bedden in de planning van de voorbereiding. Natuuronderzoeken vragen veel tijd en in sommige gevallen is het zoeken naar minder vanzelfsprekende oplossingen om het project te kunnen realiseren.

De start van de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer verloopt stroef. Door leveringsproblemen met elektrische bussen gaat de ombouw naar zero-emissie OV langzamer dan afgesproken. Daarnaast kampt vervoerder EBS ook met personeelstekorten. Daarom wordt in april 2024 een tijdelijke dienstregeling van kracht totdat deze problemen zijn opgelost.

Inwoners, ondernemers en toeristen ervaren een sociaal en fysiek veilige leefomgeving

Vaststellen van het Integraal Veiligheidsprogramma (IVP) 2023-2026.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
Evaluatie IVP 2019-2022.		In 2023 is de evaluatie van het IVP 2019-2022 uitgevoerd. De evaluatie kreeg vorm door input uit interviews met betrokkenen, een inwonerspanel en cijfers van ketenpartners de uitkomsten van de evaluatie zijn gebruikt voor de totstandkoming het IVP 2023-2026.	●
Vaststellen van het IVP 2023-2026, inclusief financiën voor onder andere:		Op 14 maart 2023 heeft de gemeenteraad het nieuwe IVP 2023-2026 vastgesteld. Met het nieuwe plan zijn prioriteiten vastgelegd voor de aankomende jaren. - ondermijning - zorg en veiligheid - digitale veiligheid Naast de prioriteiten uit het vastgestelde IVP blijft er onverminderd aandacht voor andere thema's, waaronder	●

woninginbraken en fysieke veiligheid. Ook houden we ontwikkelingen in de gaten en stellen we waar nodig prioriteiten bij.

'Digitale veiligheid een speerpunt'

'Steenwijkerland scoort laag op cijfers voor overlast, diefstal en criminaliteit. Maar we moeten waakzaam blijven om onze veilige woon- en leefomgeving te behouden. In het Integraal Veiligheidsplan (IVP) dat in 2023 door de raad is vastgesteld zetten we actief in op thema's die aansluiten bij onze gemeente. Onze ambities en prioriteiten voor aankomende jaren zijn samengevat in drie belangrijke thema's waaraan we extra aandacht geven: ondermijnende criminaliteit (zoals witwaspraktijken, drugscriminaliteit), zorg & veiligheid (crimineel gedrag of uitbuiting van kwetsbare inwoners vóór zijn) en digitale veiligheid. Dat laatste is actueler dan ooit. We leven in een digitale wereld en privacygevoelige gegevens kunnen gemakkelijk in verkeerde handen vallen. Dus moeten we digitaal weerbaarder worden om cybercrime te kunnen bestrijden. De gemeente Steenwijkerland is goed georganiseerd, maar heeft ook te maken met hackpogingen. We zijn ons ervan bewust dat de impact van internetcriminaliteit zeer groot kan zijn. Daarom is dit ook zo'n belangrijk speerpunt.'

Rob Bats

Stimulerende omgeving voor sport en bewegen

Inwoners zijn tevreden over de mogelijkheden om buiten te bewegen en te sporten (2022: 80% resp. 72%).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Renovatie atletiekbaan in overleg met Start '78 en atletiekunie		De renovatie is in de zomer van 2023 afgerond en tijdens de Nationale Sportweek is hier aandacht aan besteed. De baan voldoet naar tevredenheid van de gebruikers.	●
Vorbereiden van de renovatie van de hockeyvelden samen met MHC		In overleg met verschillende belanghebbende verenigingen op de Groene Long komen we in 2024 met een integraal plan, gericht op duurzame en toekomstbestendige velden voor de betrokken verenigingen. De renovatie van hockeyveld(en) maakt hiervan onderdeel uit. De daadwerkelijke renovatie vindt plaats in 2025.	●
Onderzoek afronden naar behoefte en noodzaak uitbreiding en verduurzaming korfbalcomplex samen met Noveas		Diverse maatregelen qua verduurzaming zijn al doorgevoerd. De behoefte/noodzaak is in beeld gebracht. Noveas zit aan tafel bij het overleg om te komen tot een integraal plan voor de Groene Long. Dit plan wordt in 2024 aan de raad voorgelegd.	●
Onderzoek afronden naar mogelijkheden voor een alternatieve zwemvoorziening in Vollenhove.		Er zijn mogelijkheden bij de particuliere ontwikkeling van het strandpaviljoen. Deze zijn nog niet allemaal in beeld gebracht. In 2024 vervolgen we de gesprekken hierover.	✗
Bijdragen aan inwonersinitiatieven voor sport/beweeg/speelplekken		Het initiatief om te komen tot een beweegroute in Giethoorn is zo goed als afgerond en zal binnenkort geopend worden. Het initiatief voor een grote ijsbaan is met de initiatiefnemers verder gebracht en zal naar alle waarschijnlijkheid in 2024 aan de raad worden voorgelegd.	●

Voldoende veilig en kwalitatief goed sportaanbod

Verenigingen hebben voldoende bestuurskracht en kwalitatief goed (vrijwillig) kader.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We ondersteunen sportclubs op een praktische manier op twee onderwerpen die we samen kiezen.		We ondersteunen sportclubs bij het besturen van hun sportclub, het vergroten van de kwaliteit van uitvoerend kader en bij het creëren van een welkome en veilige sportomgeving. Dat doen we door de inzet van de clubkadercoaches (ondersteuning bij aantrekken, behoud en kwaliteit jeugdtrainers) en in de vorm van cursussen (bv. arbitrage, weerbaarheid).	●
We ondersteunen 4 nieuwe verenigingen met het inzetten van de clubkadercoach voor het vergroten van de kwaliteit van jeugdtrainers en ondersteunen 13 verenigingen bij de borging daarvan.		We ondersteunen 17 verenigingen in het traject clubkadercoach, waarvan er 4 in dit kader actief worden begeleid. Door de inmiddels opgedane ervaring en kennis, is begeleiding van de overige 13 verenigingen beperkt tot het onderhouden van regelmatig contact.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In het te actualiseren speelbeleid ligt een duidelijke link naar het bewegen en ontmoeten in de openbare buitenruimte. Stimulering hiervan zal dan ook zeker onderdeel uitmaken van dit in 2025 vast te stellen beleid.

Daarnaast zien we graag dat meer verenigingen zich aansluiten bij het clubkadercoachtraject omdat juist ondersteuning bij bestuurstaken en op het veld leidt tot meer continuïteit en kwaliteit en dus ook borging van het sportaanbod. Als het om de fysieke gemeentelijke sportvoorzieningen gaat, zien we dat verschuivingen en/of aanvullingen in voetbalcompetities (bv. van zondag naar zaterdag en 7 x 7 voetbal) gevolgen kunnen hebben voor de gebruiksfrequentie van de aanwezige velden. Ontwikkelingen en afwegingen die zich binnen bestuurskamers afspelen, maar effect hebben op het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties.

Maatschappelijke organisaties op de been houden

Maatschappelijke organisaties hebben voldoende financiële mogelijkheden.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We stellen een fonds in voor maatschappelijke organisaties die in financiële problemen komen door de stijgende energieprijzen.		- Het energiefonds voor Maatschappelijke Organisaties Steenwijkerland 2023 is opgericht; - Binnen dit Energiefonds wordt onderscheid gemaakt in het Noodfonds en het Duurzaamheidsfonds - Vanuit het Noodfonds zijn 12 aanvragen gedaan, waarvan 7 toegekend en nog 3 moeten worden beoordeeld; - Het Duurzaamheidsfonds kent momenteel 9 aanvragen, waarvan 7 zijn toegekend en nog 2 lopend. - 2023 is gebruikt om veel voorbereidend werk te doen voor de aanvragen van 2024	●

'Subsidie energiefonds goed gebruikt'

'In 2023 is goed gebruik gemaakt van de subsidieregeling Energiefonds Maatschappelijke Organisaties Steenwijkerland. De subsidie bestaat uit twee delen: het Noodfonds Energie en het Duurzaamheidsfonds. Met het Noodfonds wilden we dorpshuizen, sportclubs en andere verenigingen ondersteunen die door de hoge energierekeningen dreigden om te vallen. Er zijn zeven aanvragen toegekend en nog drie in behandeling. Dat deel is nu gestopt. Het Duurzaamheidsfonds loopt nog; de gemeente is met 32 maatschappelijke organisaties in gesprek over de verduurzaming van gebouwen, bijvoorbeeld door isolatie, waarmee het energieverbruik natuurlijk blijvend kan worden verlaagd.'

Marcel Scheringa

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Het noodfonds is met ingang van 1 januari 2024 opgeheven. De doorlooptijd van het duurzaamheidsfonds eindigt eind 2024. We gaan daarom de komende tijd verenigingen actief benaderen om de kansen van dit fonds onder de aandacht te brengen.

Museum Steenwijk

Toonaangevend museum voor inwoners en toeristen.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Besluitvorming over exploitatie en cofinanciering van het project		Op 4 april 2023 heeft de raad de ingestemd met de realisatie van dit nieuwe museum volgens scenario B; museum in de Spijkervetstallen aan de Kalverstraat in combinatie met het te ontwikkelen poortgebouw aan de Gasthuisstraat. De raad stelde als voorwaarde dat de benodigde grond waarop het poortgebouw ontwikkeld moet worden, door de gemeente verworven kan worden. Ondanks inspanningen van beide partijen is geconcludeerd dat de aankoop dan wel afname van het poortgebouw niet mogelijk en financieel gezien ook niet te verantwoorden is.	✗
Op basis daarvan uitwerking van organisatie, bouwkundig ontwerp, inhoudelijk ontwerp, fondsenwerving en programmering/collectie.		Het college komt in 2024 met een integraal voorstel waarin zowel de realisatie van het nieuwe museum als de herhuisvesting van de bibliotheek Kop van Overijssel aan de Markt is meegenomen. Eerste stap in dit proces is het aanstellen van een bouwkundige projectleider en projectleider t.b.v. uitvoering haalbaarheidsonderzoek herhuisvesting bibliotheek	✗

❖ Ontwikkeling doelstellingen

We werken toe naar een samenvoeging van 3 bestaande musea (Stadsmuseum, Kermis- en Circusmuseum en Hildo Krop museum) tot 1 nieuw museum. In oktober 2023 bleek scenario B (Spijkervetstallen+ entreegebouw Gasthuisstraat) niet haalbaar.

Dat betekent niet dat daarmee de realisatie van het museum onmogelijk wordt. Het college ziet binnen dit museumproject kansen om 'duurzaam door te bouwen' door de realisatie van het nieuwe museum te combineren met het huisvesten van de hoofdlocatie van de Bibliotheek Kop van Overijssel aan de Markt. Uitgangspunt van het college blijft dat een nieuw museum wordt gerealiseerd waarbij de investering financieel haalbaar is en zowel het nieuwe museum als de bibliotheek gezond en duurzaam kunnen worden geëxploiteerd. Het college komt met een nieuw integraal voorstel waarin zowel de realisatie van het nieuwe museum als de herhuisvesting van de bibliotheek Kop van Overijssel aan de Markt is meegenomen. De inhoudelijke uitwerking volgt via een kwartiermaker museumproject en er is een tender uitgezet t.a.v. bouwkundige uitwerking van de Spijkervetstallen en een haalbaarheidsonderzoek voor herhuisvesting van de bibliotheek aan de Markt.

Ontwikkeling naar een maatschappelijk educatieve bibliotheek

Meer inwoners hebben toegang tot de bibliotheken en nemen deel aan programma's en activiteiten t.b.v. taalvaardigheden en digitale vaardigheden.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Besluitvorming over en uitvoering van Plan van aanpak van de bibliotheek over doorontwikkeling en de programma's 'Een leven lang ontwikkelen', 'Digitale inclusie inwoners'		We zijn met de bibliotheek blijvend in gesprek over de doorontwikkeling van de bibliotheek inclusief knelpunten in de exploitatie vanwege energie en toenemende kosten. In 2023 is de voorbereiding overdacht. Het Taalpunt van SWDK (Sociaal Werk de Kop) naar de bibliotheek is voorbereid, de hoofdlocatie van de bibliotheek aan de Meppelerweg is gerenoveerd en de voorbereidingen op de realisatie van het ontwikkelplein en coördinatie ELLLO (Een Leven Lang Leren en Ontwikkelen) zijn gestart.	●
We stimuleren de samenwerking tussen bibliotheek en andere partners.		De samenwerking tussen de bibliotheek en andere partners is verbeterd tov voorgaande jaren, onder meer • vanwege actieve deelname in ELLLO traject. • overbrengen Taalpunt • integralere samenwerking Galerie Steenwijk (ook i.r.t. herhuisvesting bestaande hoofdlocatie) • daarnaast worden koppelkansen verkend i.r.t. integrale huisvesting onderwijs en bibliotheek.	●
Voorbereiden overgang Taalpunt van Sociaal Werk naar bibliotheek.		Gerealiseerd	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In aanvulling op project museum; het college ziet kansen om de bibliotheekfunctie te combineren met de realisatie van het nieuwe museum. Deze bibliotheekfunctie, in combinatie met het nieuwe museum, activiteiten in de Grote Kerk en andere initiatieven kunnen - ook juist gezamenlijk - een grote bijdrage leveren aan de aantrekkelijkheid van de stad en aan een levendig aanbod voor de omgeving. De moderne bibliotheek wordt steeds meer als de huiskamer van de stad gezien en is daarmee een belangrijke publieksfunctie voor een binnenstad. Daarnaast heeft de verhuizing van de bibliotheek naar de Markt mogelijk een positief effect op de lange-termijn exploitatie van zowel het nieuwe museum als de bibliotheek. Ingeschat wordt dat het nieuwe museum in deze constructie minder hoge structurele exploitatielasten zal hebben vanwege de kleinere schaal waarin ze zal opereren en het partnerschap dat met de Bibliotheek ontstaat. Tot slot wordt met deze constructie de onzekere toekomst t.a.v. invulling van de marktpanden weggenomen.

Wens Bibliotheek

De bibliotheek is al enige tijd op zoek naar een geschikte locatie voor de hoofdvestiging. De huidige locatie is te klein om alle bibliotheekfuncties te kunnen onderbrengen. De huisvestingslasten van de huidige locatie dat door de bibliotheek wordt gehuurd van een externe vastgoedondernemer zijn hoog. Tot slot, de bibliotheek ontvangt momenteel huursubsidie waarmee de huurkosten van de locatie aan de Meppelerweg, in eigendom van een externe vastgoedondernemer, worden betaald. Deze huursubsidie, in 2023 een bedrag van 129.000 euro, kan in deze nieuw constructie effectiever worden benut, want het dient als dekking voor de programmering in de exploitatie van de bibliotheek.

Invulling aan de Markt geborgd

In het voorstel van april 2023 was er nog geen concrete invulling voor de panden aan de Markt en Onnastraat. Door de bibliotheekfunctie aan de Markt te verkennen en te ontwikkelen, wordt de onzekere toekomst t.a.v. de invulling van de marktpanden weggenomen. De panden met de strategische ligging aan de Markt blijven hiermee in eigendom van de gemeente ten gunste van maatschappelijke functie.

Borging kwaliteit evenementen ('evenementen gemeente')

Evenementen in de gemeenten sluiten aan op de initiatieven en wensen van inwoners en toeristen en voldoen aan (nieuwe) wetgeving.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Faciliteren van bijeenkomsten met organisatoren en deelnemers om wensen en behoeften te inventariseren en samenwerking te verbeteren.		In het najaar van 2023 is de kwartiermaker evenementen gestart. De kwartiermaker heeft als opdracht om een gedegen en breed gedragen evenementenvisie in rapportvorm op te leveren met de volgende onderdelen: 1. Hoe ziet onze evenementensector er nu uit (nulmeting). 2. Hoe zou de evenementensector eruit moeten zien op basis van de visie, wensen, kaders, kansen en handhaafbaarheid. Wat is er nodig is om tot de gewenste situatie te komen. Het document geeft de visie op evenementen, inclusief scope/doelgroep, de kaders, en aandachtspunten per onderwerp helder weer (van vergunningverlening tot subsidievoorwaarden en van stikstof tot duurzaamheid).	●
Ondersteunen van evenementenorganisaties en initiatiefnemers bij veranderingen rondom stikstof, duurzaamheid en identiteit		De wijze van ondersteunen van evenementorganisaties wordt integraal meegenomen in de op te stellen evenementvisie	●
Visie versterking van de (culturele) identiteit van evenementen opstellen		Het einddoel van het project evenementen is dat het evenementenbeleid is geïmplementeerd in 2025.	●
Ondersteunen van minimaal 2 organisaties om sportdeelname of cultuurparticipatie te bevorderen in aanloop/tijdens een evenement.		Geslaagde ondersteuning van de Monkey FUN Run om meer deelnemers te krijgen.	●

'Meer visie op evenementen'

'Om ons bloeiende verenigingsleven en de vele waardevolle evenementen in Steenwijkerland in de benen te houden, wordt gewerkt aan een evenementenvisie. Daarmee is vorig jaar een start gemaakt. We brengen lokaal in kaart wat er allemaal komt kijken bij de organisatie van een evenement en hoe we dit als gemeente kunnen ondersteunen. We zien dat organisatoren tegen steeds ingewikkelder, landelijke protocollen aanlopen. Wat mag er wel of niet op een locatie? Wat zijn de regels ten aanzien van stikstof? Brandveiligheid? EHBO? Hoe ziet het subsidiebeleid eruit? Evenementen zijn zeer kenmerkend voor Steenwijkerland, denk aan de corsocultuur die een internationale erkenning van UNESCO heeft gekregen. Maar organisatoren hebben te maken met een woud aan regels. Waar mogelijk – bijvoorbeeld bij jaarlijks terugkerende evenementen – gaan we proberen het gemakkelijker te maken.'

Trijn Jongman

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Bij het opstellen van de visie kijken we tegelijkertijd ook welke praktische aanbevelingen we eventueel direct op kunnen pakken, wanneer ze leiden tot verbetering in de praktijk. De uitgewerkte visie o.b.v. het uitgevoerde onderzoek wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het college en de raad. Bij gebleken afwijkingen binnen dit uitvoeringsproces of er spelen andere factoren dat van invloed kan zijn op het gewenste eindresultaat worden vooraf aan de portefeuillehouder en college voorgelegd

Unilocatie Voorgezet onderwijs

Realisatie van één school voor voortgezet onderwijs in Steenwijk.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
College en schoolbesturen bereiden, voor de Perspectiefnota in 2023, een definitieve keuze voor realisatie van de unilocatie voor (2026, 2027 of 2028).		De studie naar de unilocatie is afgerond. Ambities en eisen zijn hierin vertaald naar ruimtebehoefte, een investeringsraming en een 3-tal varianten. De kosten zijn fors hoger dan waar in 2021 vanuit werd gegaan. De raad is om advies gevraagd hoe om te gaan met de betaalbaarheid hiervan. Op basis hiervan zal in 2024 een voorstel aan de raad worden voorgelegd.	✗
We doen onderzoek naar mogelijkheden voor de toekomstige herontwikkeling van de achterblijvende locaties RSG Stationsstraat en CSG Eekeringe		De komende jaren zijn beide locaties nog nodig voor onderwijshuisvesting. Bij de stadsvisie wordt wel nagedacht over de toekomstige herontwikkeling en mogelijkheden voor deze locaties. Hiervoor zijn nog geen plannen.	✗

Onderwijshuisvesting

Het (herijkte) Integraal Huisvestingsplan Onderwijs uitvoeren.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Besluitvorming over herijking Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.		In 2023 is het herijkte IHP vastgesteld en zijn de middelen hiervoor in de begroting opgenomen.	●
Nieuwbouw Johan Frisoschool Steenwijk; besluitvorming over definitieve locatie.		Het streven was dat de school binnen de ontwikkeling van Steenwijk-Zuidoost ingepast zou gaan worden. Nu in het ontwikkelgebied PFAS is aangetroffen, vertraagt de gebiedsontwikkeling en de woningbouw. We hebben dit besproken met het schoolbestuur. Hoewel het schoolbestuur dit betreurt, geeft zij nog steeds de voorkeur aan de bouw van een nieuwe school in dat gebied. De gemeente zelf heeft geen grondpositie in dit gebied en dit zal nog verworven moeten worden. In overleg met het schoolbestuur wachten wij vooralsnog de ontwikkelingen in Steenwijk-Zuidoost af. Een ingebruikname in 2026 is hiermee dan ook niet meer reëel.	✗
Nieuwbouw Samenlevingsschool De Lisdodde, Wanneperveen; afronding bestemmingsplanwijziging + opstarten bouwtraject.		De ruimtelijke procedure voor de school en woningbouw zijn samengevoegd. Participatie van zowel de inwoners als school is essentieel hierbij. Dit proces vraagt zorgvuldigheid en kost aanzienlijk meer tijd dan waarmee in het IHP rekening is gehouden. Er zijn stappen gezet, maar zorgvuldigheid in het voortraject is belangrijk om later in het proces vertraging te voorkomen. De verwachting is dat de ruimtelijke procedure medio 2024 van start gaat. Gelijktijdig wordt de voorbereiding van het bouwtraject school gedaan, zodat als bestemming rond is, het bouwtraject ook snel kan starten.	✗
Nieuwbouw De Wiedekieker en GBS Eben Heazer, Sint Jansklooster;		Door de verschillende onderwijsconcepten van beide scholen, leek synergie in de huisvesting lastig te vinden en	✗

definitieve locatie keuze + opstarten traject omgevingsplan.		vroeg dit extra aandacht. Met name door bestuurlijke wisselingen binnen beide schoolbesturen zijn de onderlinge gesprekken vertraagd. In 2024 verwachten wij wel de nodige stappen te zetten.	
Kinderdagcentrum (KDC) De Schutsluis, Blokzijl; onderzoek t.b.v. de keuze voor renovatie of nieuwbouw.		De school heeft eind 2023 laten weten voor nieuwbouw te opteren. Binnen het stadvisietraject zijn ook een aantal potentiële locaties aan de orde geweest. De planning is gericht op besluitvorming door de raad in 2024.	X
Nieuwbouw Sint Martinus, Vollenhove; besluitvorming over locatie nieuw te bouwen school		In het IHP is het uitgangspunt voor deze school, vervangende nieuwbouw met oplevering in 2026. Hierbij is aangegeven dat er mogelijk kansen liggen voor gezamenlijke huisvesting met de Voorpoort. Beide schoolbesturen zien kansen, maar het onderzoek naar mogelijke locaties is nog niet afgerond. De input uit het stadvisietraject wordt hierbij nadrukkelijk betrokken. We verwachten in 2024 met een raadsvoorstel.	X

'Puzzel van schoolgebouwen'

'Voor de komende jaren is 25 miljoen euro beschikbaar voor nieuwbouw of renovatie van onze schoolgebouwen in het primair onderwijs. Het gaat in totaal om 17 lagere scholen verspreid door Steenwijkerland. Wanneer is welke school aan de beurt? Wat is mogelijk en wat noodzakelijk? Dat is een lastige puzzel. Daarom is in 2023 het Integraal Huisvestingsplan (IHP) vastgesteld. Daarin kijken we vier jaar vooruit en maken de afweging welke scholen wanneer in aanmerking komen voor ver- of nieuwbouw.

Voor de gemeente staat voorop dat we inwoners graag dichtbij huis goed onderwijs willen blijven bieden en scholen dus zoveel mogelijk proberen te behouden. Maar we moeten ook realistisch zijn: de prognoses van afnemende leerlingenaantallen dwingen de gemeente om kritisch te kijken naar de uitvoering. In de toekomst werken we binnen veel kernen toe naar het behoud van één gebouw, met mogelijk meerdere scholen en schoolbesturen onder één dak. Daarmee zorg je dat er in elk geval een school behouden blijft voor een dorp of buurtschap.'

Trijn Jongman

❖ Ontwikkeling doelstellingen

De raad heeft in een amendement op het IHP nadrukkelijk aangegeven dat het uitgangspunt moet zijn het bouwen van een multifunctioneel gebouw, zoals meerdere scholen onder één dak en waar mogelijk het toevoegen van andere functies. Wij zetten hierbij alle projecten op in en kijken steeds welke mogelijkheden en kansen er zijn. Het vinden van synergie en samenwerking in huisvesting vraagt veel afstemming en overleg in het voortraject. Dit werkt vertragend in het voortraject, maar zorgvuldigheid gaat hier boven snelheid. Investerings in de onderwijshuisvesting doen wij minimaal voor 40 jaar, dus dit moet weloverwogen zijn. Wij zien ook bij de schoolbesturen een duidelijke verandering ontstaan. De samenwerkingsbereidheid is enorm toegenomen. Dit biedt voor de toekomst bijvoorbeeld ook kansen voor gezamenlijke huisvesting in Steenwijkerwold en Oldemarkt, waar dit eerder onbespreekbaar leek.

Gebiedsgericht werken: leren door te doen

Vergroten tevredenheid inwoners over hun buurt, kern of gemeente.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
In 2023 maken we mét inwoners en partners voor tenminste 2 kernen of wijken een gebiedsvisie en een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Dat zijn in ieder geval Vollenhove en een nog nader te bepalen kern of wijk waar grotere opgaven liggen op ruimtelijk, sociaal en/of economisch gebied. Daarnaast stellen we in 2023		In 2023 is er gewerkt aan de visies voor Vollenhove en Blokzijl. Er hebben werksessies met inwoners plaatsgevonden die veel informatie voor de visies hebben opgeleverd. In 2024 ronden we de werkzaamheden af en worden de gebiedsvisies voor Vollenhove en Blokzijl afgerond. Het gebiedsplan is opgesteld en in januari 2024 zijn de eerste bevindingen gepresenteerd aan de directe	●

een gebiedsplan op voor het gebied rondom de Meppelerweg/De Heuvel in Steenwijk		omgeving. Op basis van deze reacties zal de visie eventueel worden aangepast.	
In samenwerking met Steenwijk Vestingstad stellen we voor Steenwijk-stad een nieuwe (uitvoerings)agenda op.		De thema's waarop we samenwerken zijn verkend. Momenteel vindt de uitwerking ervan plaats, naar concrete projecten/activiteiten.	X
We leren door te doen. Die ervaringen zijn mede basis voor de in 2023 op te stellen handreiking gebiedsgericht werken.		Begin 2023 is gestart met het werken op locatie. Gemeente, woningbouwcoöperaties, buurtwerkers, wijkagenten en BOA's komen samen in 17 gebiedsteams op locaties in onze kernen en wijken. In 2023 is gestart met het verder formaliseren van deze samenwerking. Er ligt een concept plan van aanpak voor continu verbetertraject Leren door te doen. In 2024 wordt Leren door te doen voortgezet en afgerond.	●

Benutten denk- en doekracht inwoners

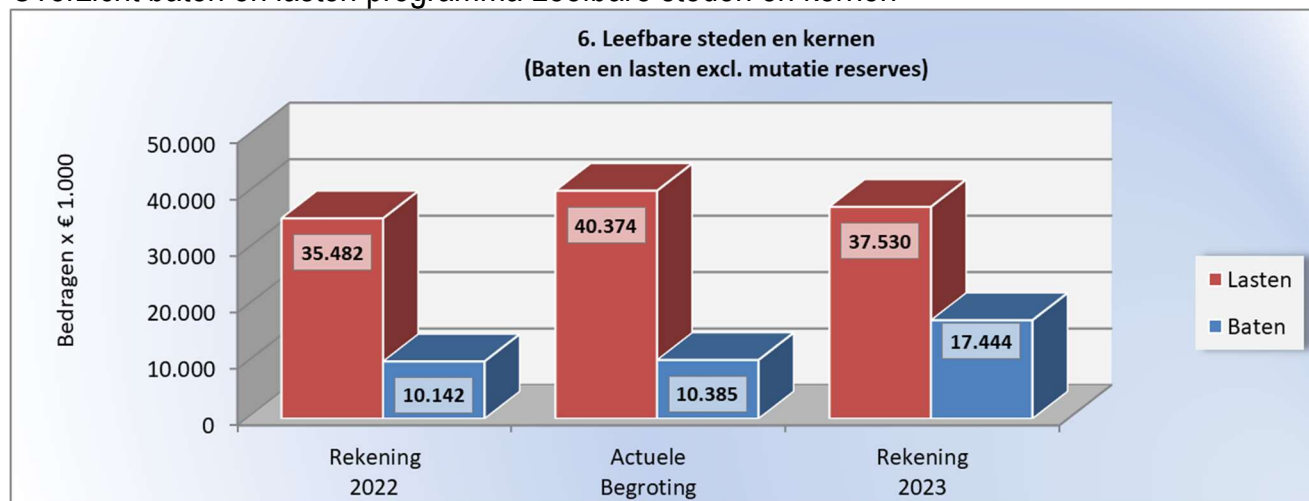
Verhoging van het rapportcijfer dat inwoners geven voor de manier waarop de gemeente inwoners betreft bij het maken van plannen (2021: 6,0 gemiddeld).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
Uitvoeren minimaal 3 onderzoeken van het inwonerspanel en uitkomsten vertalen in gemeentelijke plannen of beleid.		In 2023 zijn er drie peilingen onder het Inwonerspanel gedaan, over: - een digitaal platform voor activiteiten, diensten en hulp in de gemeente (sociale kaart), - evenementen - een digitaal platform voor participatie. Van de laatste twee peilingen zijn de rapportages nog niet definitief en deze zijn daarom nog niet gepubliceerd.	●
Subsidiëring van minimaal 10 inwonersinitiatieven via de regeling 'Inwonersinitiatieven zijn goud waard'		In 2023 zijn er 22 inwonersinitiatieven ondersteund vanuit de regeling Inwonersinitiatieven.	●

Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma "Leefbare steden en Kernen" in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
-	-	-

Overzicht baten en lasten programma Leefbare steden en kernen

Waarom is het geld besteed?

2.7 Financiën en dienstverlening

Financieel Beleid

Het financieel beleid van de afgelopen jaren continueren we. De volgende drie uitgangspunten hanteren we daarbij:

AMBITIE FINANCIËN:

Sluitende meerjarenbegroting
Voldoende weerstandsvermogen
Gematigde ontwikkeling lokale lasten

Qua gemeentelijke woonlasten is ons uitgangspunt dat we tot de 25% gemeenten van Nederland met de laagste lasten blijven behoren.

Dienstverlening

Bij het aansluiten bij de leefwereld van inwoners en ondernemers speelt de gemeentelijke dienstverlening en communicatie een cruciale rol. De volgende drie uitgangspunten voor de dienstverlening hanteren we:

AMBITIE DIENSTVERLENING:

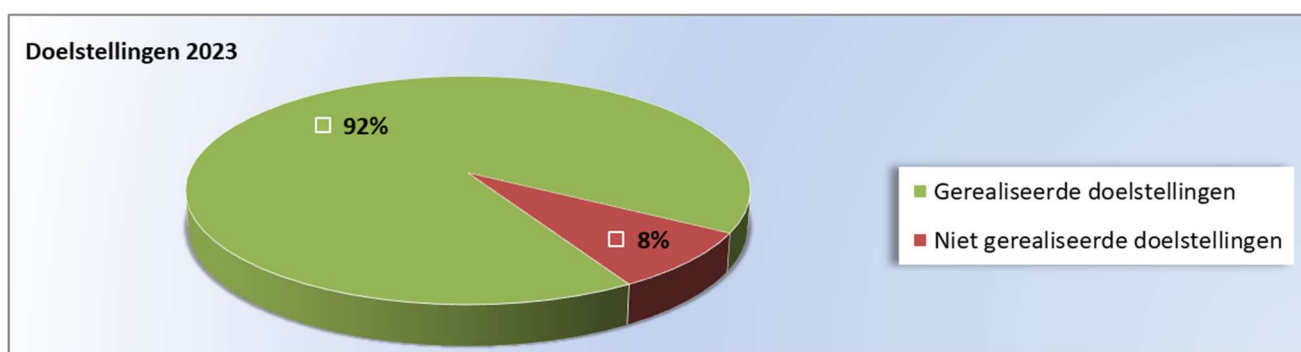
Aansluiten bij de behoefte en beleving van de inwoner of ondernemer
Open en transparant met elkaar omgaan op basis van vertrouwen
Snel en simpel waar het kan, persoonlijk waar het hoort.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ De begrotingssaldi voor 2024 en 2025 lieten het toe om voor zowel 2024 als 2025 een bedrag van € 2.000.000 te storten in de 'Algemene reserve vrij besteedbaar'. Hiermee verbeteren we onze reservepositie voor de nabije toekomst.
- ▲ Het aantal gegronde bezwaren tegen de WOZ-waarde is in 2023 ten opzichte van 2022 met 8,3% gedaald (2022 20%)
- ▲ Inhuur van 12% in 2022 is gedaald naar 10% in 2023.
- ▲ Het ziekteverzuim is gedaald van 6,4% naar 5,5%
- ▲ Sociale media
Sociale media spelen een belangrijke rol in het dagelijkse leven van veel inwoners. We bieden inwoners daarom de mogelijkheid om via Twitter en Facebook en Whatsapp vragen te stellen of berichten te sturen. Deze zijn op een soortgelijke, structurele manier beledigd als vragen via de telefoon. Inwoners maken hier volop gebruik van.
- ▲ Digitalisering & toegankelijkheid
Inwoners doen veel zaken online. Zij verwachten (ook) van de overheid een hoog digitaal dienstverleningsniveau. We zien dat er onder meer vanuit de VNG veel aandacht is voor de ontwikkelingen op digitaal gebied (met mogelijke inzet van Artificial Intelligence en meer toekomstgerichte leveranciers) en de omnichannel-aanpak (gericht op het samenspel van kanalen in plaats van kanalen afzonderlijk te optimaliseren). Ontwikkelingen waarbij we aanhaken.
- ▲ Artificial Intelligence (AI)
Een recente ontwikkeling is 'AI' (artificial intelligence oftewel kunstmatige intelligentie). Door de opkomst van ChatGPT (open AI) is 'AI' voor veel mensen tastbaar en invoelbaar geworden. 'AI' zal naar verwachting een enorme impact hebben op de maatschappij en ook op ons als overheid. AI biedt veel kansen, maar kent ook bedreigingen. De ontwikkelingen daarin gaan razendsnel. We zien kansen om AI in te zetten bij het verbeteren van onze dienstverlening. Bijvoorbeeld het inzetten van een 'AI chatbot'. Onderwerpen waar we onderzoek naar (blijven) doen.
- ▲ Persoonlijk
Ook al doen inwoners steeds meer online, persoonlijk contact blijft nodig. Omdat mensen minder digitaal vaardig zijn, omdat de vraag of het onderwerp zich niet leent voor digitaal (aan)vragen of omdat sommige mensen nu eenmaal liever persoonlijk contact hebben. In onze dienstverlening houden we daar rekening mee. We helpen inwoners met hun (aan)vraag en als het nodig is, weten we naar wie we inwoners kunnen verwijzen (bijvoorbeeld Informatiepunt Digitale Overheid (bibliotheek)) en Sociaal Werk De Kop).
- ▼ Er is nog steeds geen zicht op financiële compensatie van het Rijk voor de gemeentelijke tekorten vanaf 2026. Onzeker is wat een toekomstig kabinet gaat doen en wat daarvan de financiële gevolgen zijn voor gemeenten.

- ▼ De rente blijft onveranderd hoog in vergelijking tot 2 jaar geleden. De lasten van toekomstige investeringen worden hierdoor duurder.
- ▼ Oekraïne
Nog altijd woedt de oorlog in Oekraïne. Hierdoor komen er nog steeds nieuwe vluchtelingen die opvang nodig hebben en ook ingeschreven moeten worden in de BRP. Voor de Oekraïense vluchtelingen die hier al verblijven, wordt hun verblijf langduriger. Om hen beter mee te kunnen laten draaien in de Nederlandse samenleving is aanvulling van gegevens in de BRP noodzakelijk.
- ▼ Complexere vragen
We krijgen naast de reguliere vragen, steeds complexere vragen. Bijvoorbeeld adresonderzoeken. Het gaat daarbij vaak om vraagstukken die meerdere disciplines binnen de gemeente betreffen, maar ook andere netwerk- en ketenpartners. Integraal werken is daarbij heel belangrijk.
- ▼ Privacy
Privacy blijft een actueel onderwerp. Als gemeente staan we voor een goede beveiliging van de persoonlijke gegevens van onze inwoners en ondernemers. Dit is ook wettelijk geregeld in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Dat betekent dat we gegevens niet 'zomaar' kunnen delen met andere (semi-) overheidsorganisaties. Daarnaast ligt er ook op ons gebruik van persoonsgegevens een wettelijke bescherming.
- ▼ Verharding maatschappij
De laatste jaren merken we een toename in minder plezierige contacten met inwoners. Bijvoorbeeld schelden, schreeuwen en soms zelfs bedreigen. We trainen onze medewerkers hoe ze hier het beste mee kunnen omgaan en vanaf 2024 gaan we deze gebeurtenissen in een register vastleggen.

Financieel Beleid

Verantwoord omgaan met financiële middelen

Een sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt. Dit houdt in dat de structurele uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
We presenteren in 2023 een sluitende meerjarenbegroting 2024-2027	Sluitende begroting voor alle jaren	Het is niet gelukt om een sluitende meerjarenbegroting 2024-2027 voor alle jaren op te stellen, omdat we net als alle andere gemeenten, worden geconfronteerd met fors lagere inkomsten van het Rijk vanaf 2026. We hebben ervoor gekozen om te blijven investeren, omdat we erop vertrouwen dat het Rijk gemeenten op enig moment financieel compenseert of een andere keuze maakt, bijvoorbeeld het uitbreiden van het lokale belastinggebied. De keuze om te blijven investeren (en niet te gaan bezuinigen) is in lijn met het VNG-begrotingsadvies 2024-2027 van juli 2023.	✗

Voldoende weerstandsvermogen

Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen is voldoende weerstandsvermogen nodig. Bij een waarde van de weerstandsratio (het kengetal hiervoor) van minimaal 2 is daar sprake van (waarde in begroting 2023: 5,3).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Weerstandsratio > 2. Indien nodig treffen we maatregelen	>2	Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen? De weerstandscapaciteit van de gemeente Steenwijkerland wordt gevormd door de 'Algemene Reserve vaste buffer'. Daarnaast bestaat er ruimte om de tarieven voor OZB te verhogen (door gebruik te maken van de zogenaamde 'onbenutte belastingcapaciteit'). Met het financiële kengetal 'weerstandratio' zetten we de weerstandscapaciteit af tegen de gewogen risico's. Eind 2023 is de weerstandratio 3,3 ruim boven de signaalwaarde van minimaal 2. Bij een waarde van < 1 treffen we maatregelen. In de begroting 2023 was een verwachte score van 5,3 opgenomen.	●

Lokale (woon)lasten relatief laag

Behoren tot de top 25% gemeenten van Nederland met de laagste lasten. Steenwijkerland staat 15e van de 345 gemeenten (Coelo-atlas 2022).

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Geen bovengemiddelde stijgingen van de tarieven voor de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing	Top 25% van gemeenten met de laagste lasten	Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen? De lokale lasten zijn in 2023 met 0,8% gestegen. Dit is in lijn met de prijsindexatie van onze uitgaven. Er is dus geen sprake geweest van een bovengemiddelde stijging. In de Coelo atlas 2023 staat de gemeente Steenwijkerland op de 9e plek van de 345 gemeenten en behoort hierdoor bij de top 3% gemeenten van Nederland met de goedkoopste lasten	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Op basis van de Jaarrekening 2023 en de begroting 2024-2027 kunnen we concluderen dat we er tot en met 2025 goed voor staan: we hebben voldoende buffers om financiële tegenvallers op te kunnen vangen en we staan in de top tien van gemeenten met de laagste lokale lasten. Vanaf 2026 ('financieel ravijnjaar') zijn de vooruitzichten onzeker zoals hierboven onder 'trends en ontwikkelingen' is toegelicht.

Gemeentelijke dienstverlening sluit aan bij de behoefte

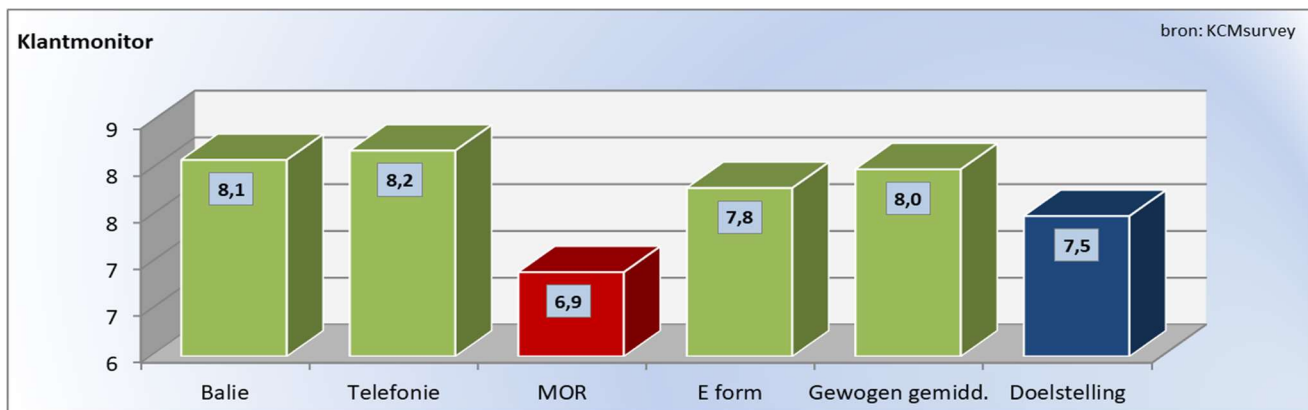
Rapportcijfer voor klanttevredenheid minimaal een 7,5.

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Uitkomsten monitoring klantcontacten (telefonie, balie, online diensten) en het websitegebruik worden gebruikt voor betere dienstverlening. Specifiek aandacht zal worden besteed aan (de afhandeling van) meldingen openbare ruimte (MOR).	≥7,5	De waardering voor onze dienstverlening was ook in 2023 hoog. Gemiddeld krijgen wij een 8 van onze inwoners voor onze dienstverlening. Hoewel we continu oog hebben voor het snel en duidelijk behandelen van meldingen openbare ruimte, ligt de waardering voor de behandeling van de meldingen openbare ruimte lager dan een 7,5, maar wel hoger dan in 2022. De waardering voor het gemak van het doen van een melding en de behandeling van de melding wordt gekleurd door de (on)tevredenheid over de oplossing. Inwoners zijn het niet altijd eens met de keuzes die we als gemeente (moeten) maken voor de openbare ruimte. Denk aan de tegenstelling tussen kort gemaaiden bermen en ecologisch bermbeheer. In 2023 zien we een stijging van de tevredenheid (naar een 6,9), met name door de snelheid en manier van afhandelen.	●
Onderzoeken mogelijkheid registratie en monitoring van (de afhandeling van) terugbelverzoeken		We hebben de mogelijkheden onderzocht. En gekozen voor het in eigen beheer ontwikkelen van een app in Microsoft Teams voor het registreren en afhandelen van terugbelverzoeken. Deze is halverwege januari 2024 geïntroduceerd.	●
We onderzoeken de inzet van 'live chat/chatbot' als extra dienstverleningsoptie op de website.		We hebben verschillende opties bekeken voor de inzet van een chatbot als extra dienstverleningsoptie. We zien dat het aanbod in ontwikkeling is (mede door de opkomst van AI) en onderzoeken dat verder in 2024.	●
We brengen minimaal 1 klantreis voor een bepaald product in kaart om zo heel gericht een dienst te verbeteren		We zijn met verschillende klantreizen bezig (geweest), waaronder trouwen en een gehandicaptenparkeerkaart aanvragen. Dat heeft onder meer gezorgd voor aangepaste teksten op de website.	●
Onderzoeken klanttevredenheid dienstverlening vergunning-verlening/ruimtelijke ordening (aangenomen amendement gemeenteraad tijdens de begrotingsbehandeling op 8 november 2022).		In 2023 hebben we het mogelijk gemaakt dat inwoners die een vergunning hebben aangevraagd of die een principeverzoek hebben ingediend mee konden doen aan een online klanttevredenheidsonderzoek. Dat hebben te weinig inwoners gedaan om daar een betrouwbaar beeld van te krijgen.	●

'Dienstverlening scoort'

'Het gaat goed met de gemeentelijke dienstverlening. Cijfers worden elk half jaar gepubliceerd; de doelstelling is een "klanttevredenheidscijfer" te halen van 7,5 en daar scoort Steenwijkerland altijd bóven. Het gaat dan om telefoon- of onlineverkeer dat via ons gemeentelijk contactcentrum binnenkomt. Hoe wordt iemand aan de telefoon te woord gestaan? Hoe wordt een mail beantwoord? Is de ontvangst aan de balie prettig? Belangrijke punten voor inwoners en ondernemers, net als de online diensten via de website. We zien ook dat de afhandeling van meldingen over de openbare ruimte is verbeterd, maar het blijft een aandachtspunt.'

Marcel Scheringa

'Vierde ster WOZ-waarde'

'De Waarderingskamer, die toezicht houdt op uitvoering van de wet WOZ door gemeenten, beoordeelde Steenwijkerland in 2023 met een vierde ster. Dat is bovengemiddeld goed en daar zijn we trots op. Het betekent dat onze gemeente de basis honderd procent op orde heeft. Veel beter dan een paar jaar geleden kunnen we nu de WOZ-waarde (waardering onroerende zaken) van huizen en bedrijfspanden bepalen, omdat al onze gegevens zeer zorgvuldig zijn. Het gaat onder meer om de manier waarop gebouwen worden getaxeerd en hoe de belastingaanslagen met onze inwoners worden gedeeld. De afgelopen jaren is gewerkt aan een verbetering van de kwaliteit van onze systemen. Door onze nauwkeurigheid zie je dat steeds minder bezwaren tegen de WOZ-aanslag gegrond worden verklaard. Onze ambitie is toe te groeien naar de hoogste score, vijf sterren.'

Marcel Scheringa

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Net als in 2022, had ook in 2023 de crisis in Oekraïne invloed op de werkzaamheden van de collega's van burgerzaken. In 2023 hebben we veel Oekraïners ingeschreven in de BRP (basisregistratie personen) én van vele Oekraïners hebben we een verklaring onder ede (VOE) afgenomen. Dit doen we om bij gebrek aan officiële documenten, belangrijke gegevens over de persoon in kwestie toch vast te kunnen leggen in de BRP. Die gegevens zijn nodig om bijvoorbeeld kinderbijslag aan te kunnen vragen. Ondanks deze drukte bij de balies, is de waardering voor onze dienstverlening aan de balies onverminderd hoog gebleven.

In 2022 hebben we een extra contactmogelijkheid voor inwoners en ondernemers toegevoegd: Whatsapp. Dat is een vaste waarde geworden voor inwoners en ondernemers om ons berichten te sturen en vragen te stellen. Dat komt boven op de berichten/vragen via Facebook en Twitter. Door onze periodieke rapportages over telefonie, balie, sociale media, website en meldingen openbare ruimte blijven we scherp op mogelijke verbeteringen.

In 2023 hadden we te maken met een tussentijdse verkiezing. Hiervoor hebben we een andere aanpak gekozen: centraal tellen, inzet van ambtenaren voor het voorzitterschap van de stembureaus en met de inzet van een algemene projectleider. Deze aanpak zullen we ook voor de verkiezingen in 2024 gebruiken.

'Oekraïners vinden hun draai hier'

'Op gemeentelijke en particuliere locaties verspreid door Steenwijkerland worden inmiddels zo'n 600 Oekraïense vluchtelingen opgevangen. De opvang van deze groep mensen viel vanaf het uitbreken van de oorlog, in 2022, onder mijn bevoegdheid als burgemeester. Vanwege de noodsituatie is binnen Europa de richtlijn Tijdelijke Bescherming ingevoerd. Die geeft de gevluchte Oekraïners een status waarmee ze in ons land mogen verblijven én werken. Kinderen gaan zoveel mogelijk naar het regulier onderwijs en veel volwassenen hebben intussen een baan gevonden bij productiebedrijven en in de lokale horeca. Ze vinden hun draai hier. Daar doen we als gemeente én gemeenschap heel veel aan en dat legt automatisch ook veel werkdruk op onze organisatie. Het is goed om te merken dat deze mensen welkom zijn en gastvrij worden ontvangen.'

Rob Bats

'Verkiezingen: alle hens aan dek'

'Er wordt soms wel eens makkelijk geroepen: schrijf maar nieuwe verkiezingen uit. Maar daar komt nogal wat bij kijken. Om die op goede, professionele wijze in de steigers te zetten is het in korte tijd alle hens aan dek. Dat hebben we in 2023 wel gemerkt, toen we onverwacht te maken kregen met landelijke verkiezingen. De organisatie was goed geregeld, maar legt natuurlijk wel grote druk op onze ambtenaren en vrijwilligers. Gelukkig was de opkomst groot en de betrokkenheid goed in Steenwijkerland. Veel inwoners hadden zich als (nieuwe) vrijwilliger gemeld, voor het stembureau of als teller.'

Rob Bats

Onze communicatie is actief, omgevingsgericht en in duidelijke taal

Steeds meer brieven, formulieren en teksten zijn in eenvoudig Nederlands geschreven ('B1-niveau').

Wat wilden we bereiken in 2023?	Norm 2023	Wat is er bereikt in 2023?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Tenminste 3 maal zal het Testpanel van inwoners worden gevraagd om een oordeel over onze webteksten, brieven en formulieren, waarbij de uitkomsten worden gebruikt om de website, gemeentelijke brieven en formulieren te verbeteren.		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2023 te behalen?	
		In 2023 hebben we 2 fysieke bijeenkomsten met het Testpanel georganiseerd. Daarnaast hebben we 1 keer het Testpanel via een online enquête gevraagd mee te kijken met onze teksten. Dit hebben we gedaan voor de brieven en websiteteksten voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart. En voor een aantal brieven uit het sociaal domein.	●
Een analyse maken welke delen van de website op B1-niveau zijn en welke niet.		Met onze tool (SiteImprove) voor het monitoren van onze website kunnen we zien of een tekst op de website op B1-niveau is. We passen teksten aan als we zien dat deze niet op B1-niveau zijn. Dit is iets wat we voortdurend doen.	●
Uitvoeren onafhankelijke audit op toegankelijkheid van onze website		Een externe partij heeft een audit uitgevoerd op onze website. De verbeterpunten uit deze audit hebben we verwerkt.	●
Uitvoeren social media scans om te weten wat er leeft en speelt bij inwoners en samenleving.		Het uitvoeren van social media scans gebeurt continu. Daarnaast monitoren we ook specifieke situaties, omdat die op dat moment (extra) aandacht vragen. Dat kan -naast communicatie via onze sociale media- ook ertoe leiden dat we (extra) informatie op de website zetten of extra vraag-antwoord-combinaties in de kennisbank opnemen voor het KCC.	●

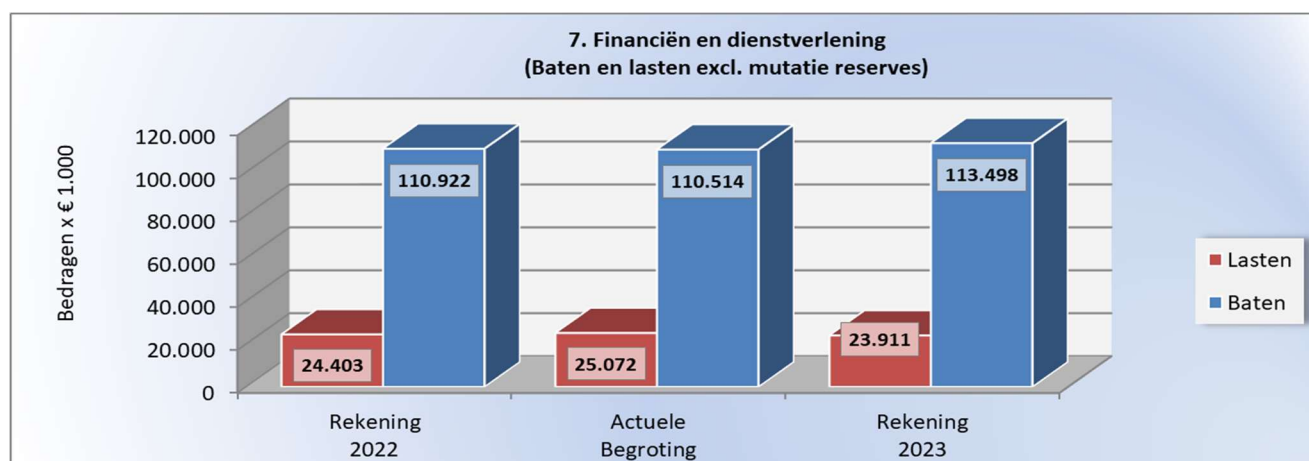
❖ Ontwikkeling doelstellingen

We hebben verschillende hulpmiddelen om te testen of onze teksten op B1-niveau zijn, zoals de tool Klinkende Taal (teksten) en de monitoringstool SiteImprove (website). Ons Testpanel (groep inwoners) is een waardevolle toevoeging om onze teksten te versimpelen. Daarmee dragen we bij aan een toegankelijke website. Naast het taalniveau zijn er ook andere zaken belangrijk voor een toegankelijke website. Dat laten we door een onafhankelijke partij controleren in een audit. We verwerken de verbeterpunten die uit de audit komen. Naast de externe audit gebruiken we onze tool (SiteImprove) ook voor het inzichtelijk maken van verbetermogelijkheden voor de toegankelijkheid van de website. Denk daarbij aan (het weghalen van) niet toegankelijke formulieren (pdf's).

Wat voor effect / impact heeft Oekraïne voor het programma "Financiën en Dienstverlening" in 2023 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Inschrijving Oekraïners (eerste inschrijving en afnemen VOE's)	Inzet extra personeel burgerzaken voor eerste inschrijving Oekraïners en afnemen van verklaringen onder ede (VOE)	
Financiële verantwoording van opvang ontheemden uit Oekraïne	De ontvangen Rijksbijdrage voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne is verantwoord.	

Overzicht baten en lasten programma Financiën en Dienstverlening

Waaraan is het geld besteed?

3. Specifieke paragrafen

3.1 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn ook in 2023 een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente geweest. Bij het verkrijgen van deze inkomsten is de gemeente aan regels gebonden.

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- de belastingen en
- de rechten.

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente tegenover staat.

Beleidsuitgangspunt belastingen

De belangrijkste functie van belastingen is de budgettaire functie. Dit houdt in dat de opbrengst van de heffing bedoeld is voor het financieren van collectieve goederen en diensten waarvan de politiek bepaalt dat zij algemeen toegankelijk moeten zijn. Te denken valt onder andere aan wegen, onderwijs, politie, etc...

De raad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van de belastingtarieven. Op de bestaande opbrengsten is de inflatiecorrectie toegepast.

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing bestaat er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente geleverde prestatie. Uitgangspunt is een kostendekkend tarief.

Zowel voor de afvalstoffenheffing als de rioolheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. De overschotten en tekorten worden verrekend met de egalisatievoorziening.

De middelen zijn niet toegevoegd aan algemene middelen, maar gestort in de voorziening riolering. Hiermee wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt (BBV artikel 44 lid 2) dat deze door derden verkregen middelen specifiek ingezet worden.

De tarieven voor zowel de rioolrechten als de afvalstoffenheffing zijn in 2023 ten opzichte van 2022 met 0,8% verhoogd.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapbelastingen. Kwijtschelding wordt verleend over de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Wat de afvalstoffenheffing in 2022 betreft was het mogelijk dat een inwoner maximaal € 188,21 kwijtschelding kon krijgen over het vaste tarief met GFT (zonder GFT € 157,90) en € 20,15 (13 x € 1,55) over het variabele deel. Voor de rioolheffing was kwijtschelding voor de gebruiker mogelijk voor een bedrag van € 88,39. Daarnaast bestond de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor eigenaren als de woning "onder water" staat. Verder zijn er nog kwijtscheldingen verleend over 2022 in verband met de afrekening van de afvalstoffenheffing voor maximaal € 20,15 (13 x € 1,55).

In 2023 zijn ook voorlopige kwijtscheldingen van de afvalstoffenheffing verleend. De definitieve afrekening van de afvalstoffenheffing zijn pas in januari 2024 verzonden.

In 2023 zijn 805 aanvragen binnengekomen, waarvan er 624 deels of volledig zijn gehonoreerd. 181 verzoeken zijn afgewezen.

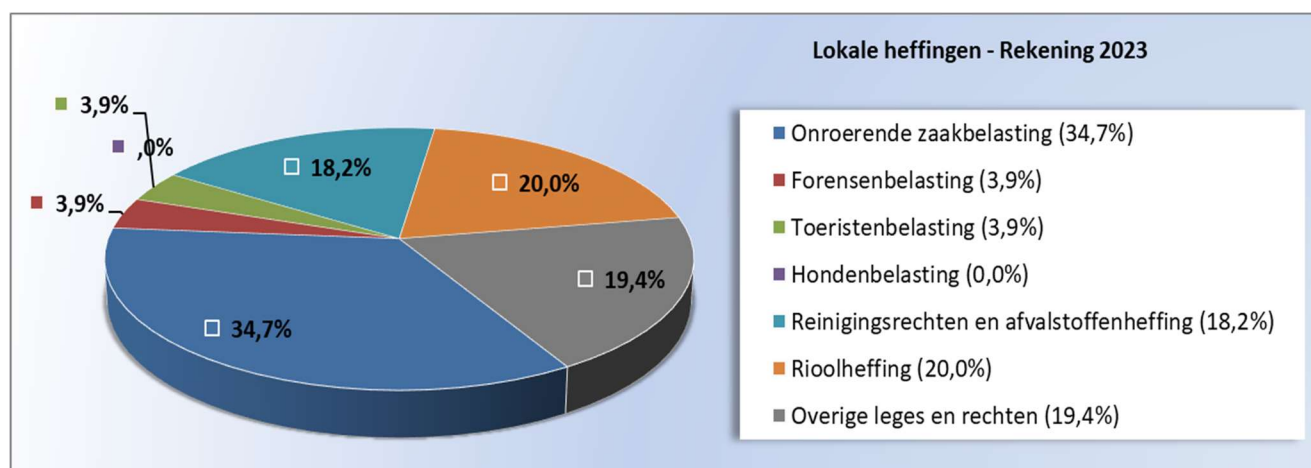
bedragen x € 1.000				
Kwijtscheldingen	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil	Rekening 2022
Bedrag				
Lasten	- 210	- 178	32 V	- 170
Aantal				
Aantal binnengekomen verzoeken	750	805	55	776
Aantal (deels) gehonoreerde verzoeken	750	624	- 126	613

Het totale beeld van belastingen en heffingen over 2023 ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Lokale belastingen en heffingen	Actuele Begroting	Rekening 2023	Vershil	Rekening 2022
Belastingen				
Onroerende zaak belasting gebruikers	1.315	1.290	- 25 N	1.107
Onroerende zaak belasting eigenaren	6.929	6.889	- 41 N	6.733
Toeristenbelasting	832	891	59 V	825
Forensenbelasting	860	916	57 V	834
Hondenbelasting	-	-	-	- 0
Totaal Belastingen	9.936	9.987	51 V	9.498
Heffingen				
Rioolheffing	4.727	4.732	6 V	4.756
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	4.288	4.288	0 V	4.243
Marktgelden	27	26	- 1 N	24
Totaal Heffingen	9.042	9.046	4 V	9.023
Leges en rechten				
Secretariëleges burgerzaken	342	377	34 V	398
Begraafplaatsrechten	598	563	- 35 N	602
Overige leges en rechten	3.033	3.460	428 V	2.982
Totaal Leges en rechten	3.973	4.400	427 V	3.982
Kwijtscheldingen				
Kwijtscheldingen	- 210	- 178	32 V	- 170
Totaal Kwijtscheldingen	- 210	- 178	32 V	- 170
Totaal lokale belastingen en heffingen	22.741	23.254	514 V	22.333

In onderstaande cirkeldiagram wordt het aandeel van de belastingsoorten en verschillende heffingen in het totaal van de gemeentelijke belastingen in beeld gebracht.

Woonlasten 2023

In het collegeprogramma was afgesproken dat de tarieven van de gemeentelijke belastingen alleen maar trendmatig mochten worden verhoogd met het jaarlijks inflatiepercentage. Uitzondering hierop zijn echter de rioolheffingen en de afvalstoffenheffingen. Deze zijn aangepast in verband met een aantal ontwikkelingen.

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2023	2022	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar	€ 238,70	€ 236,81	€ 1,89	0,8%
Afvalstoffenheffing, inclusief GFT	€ 216,11	€ 214,36	€ 1,75	0,8%
Rioolrechten/rioolheffing	€ 203,39	€ 201,78	€ 1,61	0,8%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 658,20	€ 652,95	€ 5,25	0,8%
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing, inclusief GFT	€ 216,11	€ 214,36	€ 1,75	0,8%
Rioolrechten/rioolheffing	€ 88,39	€ 87,70	€ 0,69	0,8%
Woonlasten gebruiker	€ 304,50	€ 302,06	€ 2,44	0,8%

Ten aanzien van de OZB is uitgegaan van de tarieven zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023-2026 met de daarbij behorende WOZ-waarden.

In 2023 zijn de gemiddelde woonlasten voor eigenaren en gebruikers met 0,8% gestegen, voor alleen gebruikers is de stijging 0,8%. De lokale belastingdruk is hierdoor voor de eigenaar met € 5,25 toegenomen en voor de gebruiker met € 2,44.

Bovengenoemde tarieven zijn met 0,8% gestegen, één en ander conform de Programmabegroting 2023-2026.

Woonlastendruk COELO

Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van Economie voor Lagere Overheden (COELO) een uitgave verzorgd met hierin een vergelijking van de lasten voor de burger per gemeente. Ter vergelijking is een aantal omringende gemeenten in beeld gebracht voor 2023 en 2022 respectievelijk de bijbehorende plaats in de COELO atlas.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de COELO atlas nog geen rekening houdt met door de gemeente Steenwijkerland gewijzigde vorm van afvalverwijdering. Dit zal naar verwachting in de toekomst wanneer meer gemeenten overgaan op omgekeerd inzamelen wel het geval zijn.

Netto woonlastendruk

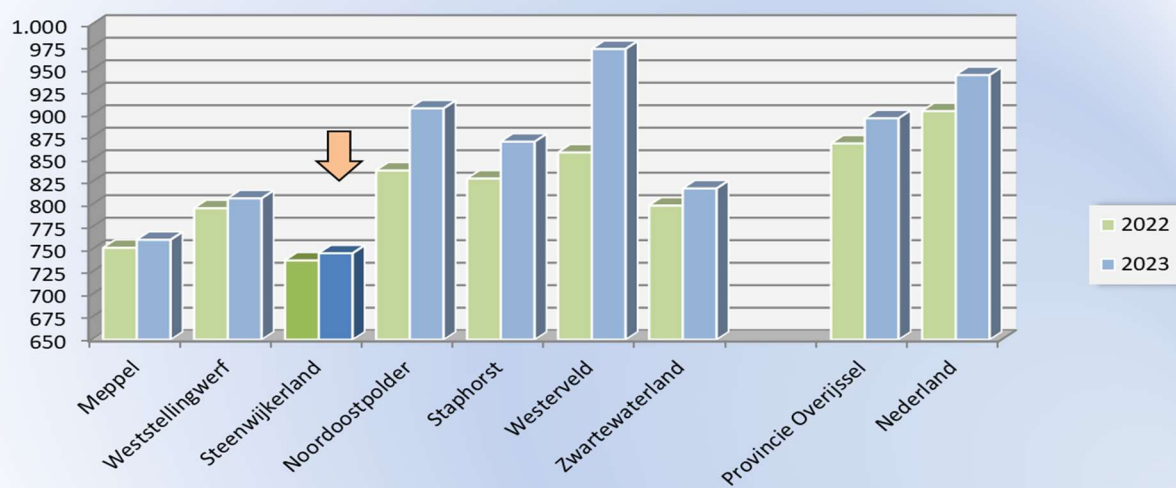
De gemeente werkt voortdurend aan een goed leefklimaat voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. Dit heeft de nodige inspanningen van de gemeente gekost. Deze inspanningen hebben veel geld gekost. Uiteindelijk bepaalt de gemeenteraad welke bijdrage jaarlijks wordt gevraagd van de inwoners en ondernemers van Steenwijkerland. De raad heeft de nieuwe tarieven voor de lokale belastingen en heffingen op 20 december 2022 vastgesteld.

Woonlasten Coelo Atlas meerpersoonshuishouden	2023	2022	Ranglijst 2023	Ranglijst 2022
Meppel	761	752	15	23
Weststellingwerf	807	796	39	44
Steenwijkerland	746	738	9	15
Noordoostpolder	907	838	132	85
Staphorst	870	829	81	78
Westerveld	973	858	211	103
Zwartewaterland	818	799	46	45
Provincie Overijssel	896	868		
Nederland	944	904		

De gemeente is van de 15^e plaats in 2022 gestegen naar de 9^e plaats in de COELO Atlas, de jaarlijkse woonlasten monitor.

Dit houdt in dat de gemeente tot de meest goedkoopste gemeenten van Nederland behoort. In deze lastenmonitor worden de lasten van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing per gemeente jaarlijks berekend.

Woonlasten Coelo Atlas meerpersoonshuishouden

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de nota van aanbidding hebben we gemeld dat het noodzakelijk is dat er een goed inzicht bestaat in de risico's die de gemeente loopt. Op basis hiervan kan een juiste analyse worden gemaakt voor de beoordeling en beheersing van de risico's.

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is geweest van de gemeente Steenwijkerland. Opgemerkt wordt dat het proces van risico control nog de nodige aandacht verdient.

Daarom heeft het college de volgende doelstellingen gehanteerd:

- dat het optreden van risico's geen effect mag hebben op de uitvoering van bestaand beleid en op de gemeentelijke voorzieningen;
- dat er een koppeling bestaat tussen het risicoprofiel en de omvang van de weerstandscapaciteit;
- dat de (project)risico's worden beheerst;
- dat het bewust denken in risico's een onderdeel is van de beleidsprocessen.

Risicomanagement

Dit is het identificeren en kwantificeren van risico's, en ook het vaststellen van beheersmaatregelen om risico's zoveel mogelijk te voorkomen. Belangrijk is dat bewust nagedacht moet worden over mogelijke risico's bij onze beleidsprocessen.

Bij het opstellen van de begroting 2023 is getracht het risicomanagement verder te verbeteren. Belangrijke aandachtspunten die hierbij een rol spelen zijn:

- processen binnen onze organisatie zodanig in te richten en op te zetten, zodat risico's worden voorkomen, c.q. worden weggenomen dan wel in een vroeg stadium worden onderkend en herkend;
- risico-inventarisatie zo goed mogelijk te voorzien van een plan van aanpak om deze risico's te beheersen. Dit houdt in dat maatregelen worden genomen om risico's weg te nemen.

Overigens kan het ook voorkomen dat voor niet-beïnvloedbare risico's, dus risico's waar de gemeente niets aan kan doen, vooraf geen maatregelen getroffen kunnen worden.

Bij de begroting is een inventarisatie gemaakt van de risico's die zich op verschillende beleidsterreinen voordoen om te komen tot een risicoprofiel voor onze gemeente. Hieronder treft u een beschrijving aan van de actuele risico's.

Rentestijging

De rente bevond zich tot eind januari 2022 al geruime tijd op een laag niveau. Mede als gevolg van de inval in Oekraïne, de energiecrisis en de hierdoor stijgende lonen en prijzen is in 2023 de rente gestegen naar ongeveer 4% om vervolgens ook weer te dalen naar ongeveer 3% eind 2023. Deze renterisico's zijn niet te beïnvloeden door de gemeente. Omdat we in de PPN 2023 extra rentelasten hebben opgenomen is dit risico beduidend lager geworden. Eind 2023 moeten we dit risico inschatten op 75% in de categorie hoog waarbij een rentestijging van 0,25% is gehanteerd op basis van de omvang van de restantkredieten van € 41 mln.

Dit risico zal zich niet direct, maar gefaseerd voordoen. Dit omdat de gemeente niet in 2024 deze € 41 mln. zal uitgeven. Jaarlijks wordt voor de begroting op basis van de rentegegevens per 1 september een herberekening gemaakt van de rentecomponent. Bij de rapportage van de P&C cyclus is over de financiële gevolgen van de rente gerapporteerd.

Planschade bestemmingsplannen

In 2023 is het risico op planschade beperkt gebleven tot een locatie in Giethoorn. Daadwerkelijke uitbetaling van planschade heeft nog niet plaatsgevonden.

Privatisering bouwtoezicht

De Wet kwaliteitsborging is net als de omgevingswet uitgesteld. Vanaf dat moment gaat de kwaliteitscontrole bij bouwprojecten over naar de markt. Bouwers moeten een private kwaliteitsborger inhuren. Deze onafhankelijke, gecertificeerde controleur ziet erop toe dat gebouwen volgens de bouwtechnische voorschriften tot stand komen. Een positieve gereedheidsverklaring van het gebouw gaat straks in het bouwdoosje naar de gemeente, die daarna geen inhoudelijke technische toetsingstaak meer heeft, maar niettemin als bevoegd gezag verantwoordelijk blijft. Als de positieve verklaring ontbreekt, bijvoorbeeld omdat de kwaliteitsborger oordeelt dat het gebouw niet BBL 1-proof is, kan de gemeente in een lastig parket terecht komen. Zonder deze verklaring zijn de gevolgen voor de gemeente. Wettelijk gezien is het gebruik van het gebouw dan niet toegestaan. Maar strikt genomen moet er wel worden gehandhaafd. De consequentie is dat het gebouw leeg staat en onbenut blijft. Verwacht wordt dat initiatiefnemers het hier niet bij laten zitten. In het ergste geval kan dit tot rechtszaken leiden. De gemeente heeft dan weinig keus en is genoodzaakt zich het bouwdoosje eigen te maken om zelf een oplossing te zoeken. Mogelijk moet er dan een externe deskundige worden ingehuurd. Dit kan flink in de papieren lopen.

¹ Besluit Bouw Leefomgeving

Schuldhelpverlening en minimaregelingen

Het aantal meldingen vroegsignalering laat in 2023 een stijging zien ten opzichte van 2022. Dit geldt voor alle signaalpartners (energie, water, zorg en woningcorporaties). Bijna 6,8% van de huishoudens vanuit de vroegsignalering zijn reeds bekend bij schuldhelpverlening. Dit resulteert in een stijgend aantal aanmeldingen voor schuldhelpverlening in 2023. Er is met name een stijging te zien in de aanmeldingen van ondernemers en werkenden. Deze ontwikkeling lijkt nog steeds samen te hangen met de energiekosten en de inflatie. Voor ondernemers komt daar ook bij dat de Belastingdienst actief aan het terugvorderen is met betrekking tot de coronaschulden. De kosten van de schuldhelpverlening is daarentegen gelijk aan het jaar 2022. Het financiële risico heeft zich in 2023 niet voorgedaan.

Het aantal aanvragen minimaregelingen 2023 is nagenoeg gelijk aan 2022. Het afgelopen jaar heeft de energietoeslag 2022 en 2023 ervoor gezorgd dat de lagere inkomens een tegemoetkoming krijgen in de prijsstijging. Het risico heeft zich in 2023, mede door de energietoeslag 2023, niet voorgedaan.

Toenemende onkruiddruk door warmer en natter weer

Door structureel warmer en natter weer zijn extra inspanningen benodigd om de basis kwaliteit van de openbare ruimte te behouden. Er is een trend in de weersontwikkeling, waarbij het, het hele jaar door, warmer en natter is. Daardoor neemt de onkruiddruk in plantsoenen en op verhardingen van wegen en paden toe. Dit vraagt om een grotere inspanning in het onderhoud om aan het basis onderhoudskwaliteitsniveau te blijven voldoen. Door te veel onkruid in goten en verharding verslechterd ook de waterafvoer. Plantsoenen bezwijken onder de onkruiddruk of beschadigen door te zware ingrepen in het onderhoud. Daardoor was eerder groot onderhoud (vervangen of nieuwe aanplant) nodig. De onderhoudsinspanning, het onderhoudsbeeld en de kwaliteit van de plantsoenen en onkruid op de verhardingen zijn gemonitord. Er zijn planten, bomen en struiken toegepast die beter tegen extreme weersomstandigheden kunnen.

Dividenduitkeringen nutsbedrijven

Het WACC² percentage bedroeg in 2023 2,95%. Doordat dit percentage erg laag is staan de dividenduitkeringen van de nutsbedrijven onder druk. Zij hebben immers te maken met beperkte winstmogelijkheden. In het slechtste geval moeten zij te veel gemaakte winst terugbetalen via de tarieven. Dit is bij met name Vitens al een keer het geval geweest. Verder zijn hierdoor de mogelijkheden om te investeren beperkt, terwijl de vraag naar bijvoorbeeld drinkwater en stroom wel toeneemt. Dit heeft tot gevolg gehad dat we van Vitens wederom geen dividenduitkering over 2022 hebben ontvangen. Verwacht wordt dat deze situatie in ieder geval zo zal blijven tot 2030.

Dividenduitkeringen nutsbedrijven (toename investeringen)

Lagere of geen dividenduitkering van nutsbedrijven als gevolg van de enorme investeringen die de komende jaren gedaan moeten worden in verband met de energietransitie. Gevolg een lager bedrijfsresultaat en een lagere of geen dividenduitkering. Net als in 2022 was hier in 2023 nog geen sprake van.

Inmiddels heeft Enexis forse investeringen gedaan in verband met de energietransitie. Over 2022 is een hogere dividenduitkering van € 395.500 ontvangen. Genoemd bedrag is inclusief een eenmalige uitkering in verband met het verkoopresultaat van Fudura B.V..

Van Rendo Holding N.V. is over 2022 een dividenduitkering van € 1.098.900 ontvangen. Dit bedrag was gebaseerd op een resultaat van 80% van € 5 miljoen is € 4 miljoen verdeeld over alle aandeelhouders. Daarnaast heeft zij een bedrag van € 1,5 miljoen uitgekeerd als bijzonder dividend in verband met een bijzondere bate uit de fraudezaak. In totaal heeft Rendo Holding N.V. over 2022 een bedrag van € 5,5 miljoen uitgekeerd aan de aandeelhouders. Voor de dividenduitkering over 2023 wordt uitgegaan van een dividenduitkering van € 4 miljoen aan de aandeelhouders, tenzij het resultaat hoger is dan € 5 miljoen. Dan wordt 50% van het meerdere als additioneel dividend uitgekeerd.

Rioolheffing

De afgelopen jaren bent u meermaals geïnformeerd over procedures tegen de rioolheffing 2013, 2014 en 2015. De Hoge Raad heeft de beroepen op alle punten ongegrond verklaard. De verordeningen en de opgelegde aanslagen rioolheffing zijn in stand gebleven. Daarmee is dit niet langer een risico voor onze financiële positie. Tegen de aanslagen 2016 tot en met 2020 lopen nog wel bezwaarprocedures. Aangezien deze inhoudelijk gelijk zijn aan de gevoerde procedures voor 2013 tot en met 2015, is het financiële risico naar verwachting beperkt.

GGD

In 2023 is de doordecentralisatie beschermd wonen naar beschermd thuis door het rijk uitgesteld. De gemeenten binnen de regio Zwolle hebben besloten de centrale toegang van de GGD wel decentraal in te willen zetten. De uitwerkingen daarvan komen in 2024 tot uitdrukking. Hierdoor heeft het risico in 2023 zich niet voorgedaan. De inzet van de GGD op de Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ) heeft in 2023 geen financiële gevolgen voor onze gemeente.

² Weighted Average Cost of Capital

Essentaksterfte

De essentaksterfte is voor een aantal grotere boomstructuren in de gemeente nog steeds een bedreiging. Door het droge voorjaar van de afgelopen jaren heeft de veroorzakende schimmel minder bomen aangetast. Het is echter niet uit te sluiten dat het aantal aantastingen, met uiteindelijk afsterven tot gevolg, weer gaat toenemen. Grote laanstructuren in de polders en de boomstructuren langs de paden in Giethoorn bestaan uit essen. Het wegvallen van deze boomstructuren zal leiden tot ernstige kwaliteitsverlies, herplanting zal altijd nodig zijn om de landschapskarakteristiek en het dorpskarakter te behouden.

Het wegvallen van de boomstructuur langs de paden in Giethoorn heeft ruimtelijke consequenties, het dorpsbeeld wordt ernstig aangetast. Ook is het verwijderen van grote bomen op deze locatie complex door de moeilijke bereikbaarheid. Verder hebben laanstructuren in de polders een sterke invloed op de ruimtelijke kwaliteit.

Alle essen zijn in 2023 geïnspecteerd. Aangetaste essen zijn gemonitord. De bomen worden gefaseerd vervangen. Zo blijft de kwantiteit en de kwaliteit van het dorp Giethoorn en het polderlandschap (o.a. Polder Giethoorn en polder IJsselham) behouden.

Btw-compensatiefonds

De gemeente Steenwijkerland declareert samen met alle andere gemeenten Btw terug bij het Rijk op grond van het Btw-compensatiefonds. Voor dit fonds is wel een maximum aan declaraties (het plafond) ingevoerd.

Met het Rijk is de afspraak gemaakt dat wanneer het plafond aan declaraties door gemeenten niet wordt bereikt, het resterende bedrag gestort wordt in het Gemeentefonds. Uitbetaling van dit bedrag aan gemeenten vindt dan plaats via de verdeelsleutel die geldt voor de Algemene uitkering Gemeentefonds. Andersom geldt de gemaakte afspraak dan natuurlijk ook. Als gemeenten meer declareren dan het plafond, vindt een korting plaats binnen het Gemeentefonds. De afgelopen jaren is het plafond overigens nooit bereikt en heeft uitbetaling plaatsgevonden.

In de begroting 2023 is een structureel te ontvangen bedrag opgenomen ter hoogte van € 295.000. Uiteindelijk hebben wij in 2023 een bedrag ontvangen van € 911.000.

Fiscale procesbeheersing

De organisatie is zich niet altijd bewust van fiscale risico's en kansen waardoor mogelijk onnodige risico's worden gelopen. Het is daarom van belang om vast te leggen hoe de organisatie met de fiscaliteit omgaat.

Het college van de gemeente Steenwijkerland heeft zich gecommitteerd aan horizontaal toezicht (HT) door ondertekening van een convenant met de Belastingdienst op 2 november 2022. Dit convenant gaat uit van een transparante relatie tussen de gemeente en Belastingdienst en een goede beheersing van onze fiscale processen. Er is een Fiscaal beleidsplan opgesteld en besproken en er is een risicoanalyse opgesteld. Hierin zijn nadere afspraken en verbeterpunten opgenomen. Jaarlijks worden beheersmaatregelen, controles en gedane onderzoeken en procesverbeteringen met de Belastingdienst besproken.

Inflatie gemeenschappelijke regeling

De GGD is in 2023 geconfronteerd met een forse loonstijging (Bestuursrapportage GGD 2023 voorjaar). Dit heeft geresulteerd in een structurele extra bijdrage van de gemeente Steenwijkerland van € 140.000. De gemeentelijke begroting is hierop structureel aangepast.

Participatiewet (uitkeringen en rijksbijdrage)

De gemeente is volledig financieel verantwoordelijk voor het bijstandsgedeelte van de Participatiewet. Van het Rijk wordt hiervoor jaarlijks wel een bijdrage ontvangen, het zogenaamde BUIG-budget. Het in de begroting opgenomen te ontvangen budget betreft een voorlopige inschatting van hetgeen door het Rijk toegekend gaat worden. In oktober van het begrotingsjaar wordt het definitieve budget pas bekend gemaakt. De hoogte van het budget is onder andere afhankelijk van de conjuncturele ontwikkelingen op landelijk niveau. Bij minder verstrekte bijstandsuitkeringen dan van te voren is ingeschat wordt het budget naar beneden bijgesteld, bij meer verstrekte bijstandsuitkeringen wordt het budget naar boven bijgesteld. Daarnaast spelen de door de gemeenten uitbetaalde Loonkostensubsidies een rol bij de berekening van het BUIG-budget. In de (aangepaste) begroting is een bedrag voor BUIG opgenomen van € 13.341.000. Het werkelijk ontvangen budget bedraagt € 13.467.000.

De opgenomen stelpost te ontvangen extra BUIG-budget is inmiddels ingevuld bij de Perspectiefnota 2023 – 2027.

In de begroting 2023 werd rekening gehouden dat er in dat jaar gemiddeld 630 bijstandsuitkeringen zouden worden verstrekt en gemiddeld 30 loaw/loaz uitkeringen.

De begrote uitgaven bedroegen hierdoor € 10.104.000, respectievelijk € 525.000.

De werkelijk verstrekte bijstandsuitkeringen bedroegen gemiddeld 644 en bij de loaw/loaz gemiddeld 27. Hierdoor zijn de uitkeringskosten bij de jaarrekening 2023 uitgekomen op een bedrag van € 10.228.000, respectievelijk € 471.000.

Inkoopmodel RSJ IJsselland

We hebben een interne analyse uitgevoerd naar de impact van het nieuwe inkoopmodel. We constateren een gemiddelde kostenstijging van 19% ten opzichte van 2022 en daarmee zien we inderdaad het negatieve effect van het inkoopmodel terug in de financiële cijfers. De verwachtingen die door het RSJ IJsselland zijn geschetst bij de laatste regionale impactanalyse (begin 2023) zijn de realiteit

geworden. Er is in de begroting geanticipeerd op dit tekort desondanks is er, mede door het nieuwe inkoopmodel, een tekort op de jeugdzorg 2023 gerealiseerd.

Zorg zwaarte / intensiteit Jeugdzorg (worst-case)

We hebben een interne analyse uitgevoerd naar de impact van het nieuwe inkoopmodel en de ontwikkelingen van de zorgvraag. We constateren in 2023 een dalend aantal jeugdigen binnen jeugdzorg. Daarentegen nemen de gemiddelde kosten per jeugdige toe. Dit heeft enerzijds te maken met de prijsstijging vanuit het nieuwe inkoopmodel maar ook een verschuiving van de zorgzwaarte/ intensiteit van zorg. Het risico wat voor 2023 was geschetst is daarmee werkelijkheid geworden. De financiële impact op 2023 is door de werking van het nieuwe inkoopmodel op de prijs lastiger te bepalen. We schatten in dat het nadelige effect in 2023 tussen de € 400.000 en € 500.000 is.

Achterstallig onderhoud openbare ruimte

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte wordt gebruik gemaakt van speciale computerprogramma's. Het gehele areaal is ingevoerd en de staat van onderhoud wordt bepaald door frequent inspecteren. Op basis van deze gegevens wordt de besteding van het jaarlijkse onderhoudsbudget bepaald. In 2023 is een start gemaakt met het actualiseren van de beleidsplannen welke dienen als basis voor het gewenste kwaliteitsniveau van de onderhoud- en beheerplannen van de kapitaalgoederen. De meerjarige onderhoudsplannen zijn met ingang van 2023 op het onderhoudsniveau 'basis' gebaseerd, met uitzondering van begraven ('hoog').

Het financieel risico werd ingeschat op € 250.000. Het budget voor 2023 was toereikend om het vastgestelde onderhoudsniveau te onderhouden.

Projecten Openbare Ruimte en Wet natuurbescherming (Wnb)

Te veel stikstofneerslag is slecht voor de natuur. Sinds 1 juli 2022 was er voor bouwwerkzaamheden en aanlegwerkzaamheden geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig. Dit betekent dat voor de meeste werkzaamheden die de gemeente uitvoert er momenteel geen probleem is in relatie tot stikstof.

Klimaat / bodemsturing

Bodem- en water sturend kan er toe leiden dat er extra maatregelen moeten worden getroffen en minder gronden beschikbaar zijn / komen. Het gevolg daarvan kan zijn dat de gronden bij verwerving duurder kunnen zijn. Daarnaast beschikken we als gemeente over gronden die als gevolg van de lage ligging niet tot ontwikkeling kunnen worden gebracht wat op zijn beurt weer financiële risico's met zich meebrengt.

Ontwikkeling Algemene uitkering

Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het gemeentefonds. Hoeveel uitkering wordt ontvangen is voor een groot gedeelte afhankelijk van de hoogte van de rijksuitgaven.

In de primitieve begroting is voor het jaar 2023 een ontvangst geraamd van € 93,4 miljoen.

Uiteindelijk is er een bedrag van bijna € 100 miljoen ontvangen. Dit is inclusief de bedragen die in de loop van 2023 aan de Algemene uitkering van het rijk zijn toegevoegd, zoals de energie-compensatie en afrekeningen over voorgaande jaren. In diverse informatienota's is er gerapporteerd over de te ontvangen bedragen in 2023.

Informatieveiligheid

Moderne informatie- en communicatietechnologieën (IT) hebben de samenleving ingrijpend gewijzigd. We raken steeds meer bedreven en afhankelijk van IT. Digitale veiligheid, of cybersecurity is dan ook van vitaal belang voor een stabiele samenleving. Het belang van informatiebeveiliging wordt gevoeld door toenemende dreigingen. Zo heeft de oorlog in Oekraïne de verhoudingen tussen de verschillende staten op scherp gezet met als gevolg dat verhoogde aantallen cyberaanvallen plaatsvinden. Deze aanvallen zijn onder meer gericht tegen Nederlandse vitale infrastructuur, overheid, bedrijven, gemeenten en universiteiten. Hierdoor worden cyberaanvallen "niet meer zeldzaam maar eerder het nieuwe normaal" genoemd. In 2023 waren onze systemen in staat de cyberaanvallen te weerstaan en hebben we geen extra kosten hiervoor gehad. Verhogen van de gemeentelijke digitale weerbaarheid, zoals invulling geven aan het basisbeveiligingsniveau door implementatie van de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO), het continue aanbrengen van technische en organisatorische maatregelen en monitoren van (externe en interne) bedreigingen was en is in de toekomst noodzakelijk.

Nieuwe cao-gemeentepersoneel

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft met de gezamenlijke bonden een akkoord voor een nieuwe 'Cao Gemeenten 2024' afgesloten. Deze is van toepassing voor werknemers in dienst bij gemeenten en aangesloten gemeentelijke organisaties geldt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. Risico bestaat dat we in 2025 worden geconfronteerd met hoge loonstijgingen in relatie tot de bedragen die we daarvoor hebben opgenomen in de Perspectiefnota.

Grondexploitaties

Ultimo van elk jaar worden de grondexploitaties op basis van de jaarrekening geactualiseerd. Sinds 2018 wordt de POC (Percentage Of Completion) methode toegepast. Het risicoprofiel van alle grondexploitaties is bij de jaarrekening 2023 ongeveer € 1 miljoen (2022: 1,88 miljoen). In de programmabegroting was nog rekening gehouden met een risicoprofiel van € 1,88 miljoen. Door realisatie en verbeterde marktomstandigheden is het afzetrisico in een aantal individuele grondexploitaties afgenomen.

Inflatie

De inflatie is weer teruggekeerd tot de lagere niveaus die we voorheen kenden. Voor de lonen geldt dat niet. Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht nog steeds hoge loongroei in 2025³: Afhankelijk van de geraamde inflatie in de komende ramingsperiode verwachten we dat inflatiecompensatie een minder grote rol zal spelen in de loononderhandelingen voor 2025 en verder. Hierdoor is de geraamde cao-loongroei volgend jaar een stuk lager dan in 2023 en 2024, maar door de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt is deze nog steeds hoger dan voorheen. Deze relatief hoge loongroei kan leiden tot kostenstijgingen via de bedragen die wij jaarlijks verstrekken aan de verbonden partijen (specifieke indexaties).

Algemene uitkering van het gemeentefonds vanaf 2026

Door keuzes van het kabinet zijn de gemeentefinanciën vanaf 2026 onzeker. Het kabinet heeft besloten om vanaf 2026 een fors lager bedrag aan Algemene uitkering gemeentefonds uit te keren. Op dit moment is er helaas geen zicht op een structurele financiële oplossing en bereiden we ons mede op advies van de VNG voor op een situatie waarbij de kortingen niet worden teruggedraaid of verzacht.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de nieuwe omgevingswet ingevoerd. Nu moet de Omgevingswet nog verder worden geïmplementeerd, dit is een grote opgave voor de organisatie. Het implementeren geldt met name voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. De implementatie loopt door tot mogelijk 2032, wanneer het omgevingsplan op basis van de huidige inwerkingtredingsdatum definitief af moet zijn. Het budget voor een goede invoering is ontoereikend.

Binnen de organisatie is het programma Omgevingswet opgezet. In dit programma worden de inhoudelijke en financiële risico's in de gaten gehouden. Indien nodig worden er maatregelen getroffen. Eind 2022 is het programma afgebouwd en is een groot aantal van de sporen overgedragen naar de lijn. Er is een projectgroep ingericht die vanaf nu de (financiële) voortgang monitort.

Meerjarenovereenkomst NWG

In de huidige meerjarige overeenkomst met de NWG over onder andere ons groenonderhoud volgen we de gemeentebegroting voor de jaarlijkse prijscompensatie. De NWG geeft ons al een aantal jaren terug, dat zij deze prijscompensatie te laag vindt. De werkelijke inflatie, loonkosten en grondstoffen- en marktprijzen zijn veelal hoger dan in het jaar daarvoor bedacht/verwacht. De vraag is hoe we met deze discussie over prijscompensatie omgaan in een nieuw af te sluiten meerjarenovereenkomst. De huidige overeenkomst loopt in 2024 af. Naast de prijscompensatie heeft de NWG ook nadeel van de hiervoor genoemde toenemende onkruiddruk door warmer en natter weer. We gaan met de NWG in gesprek hoe we de onkruiddruk op basis onderhoudskwaliteit kunnen behouden, maar kijken daarnaast ook naar wat de NWG kan doen in het dagelijks onderhoud, waarbij we rekening houden met andere maatschappelijke opgaves. We spreken dan over waardengestuurd beheer en onderhoud. Denk daarbij concreet aan waarden als biodiversiteit of klimaatadaptatie (SDG's). Zo zou je wellicht voor de toekomst kunnen afspreken, dat ze natuurlijk afval minder vaak gaan opruimen in het groen. Andere voorbeelden zijn bloemenmengsels bij te zaaien of meer extensief te maaien waarbij we gazon omvormen naar minder intensieve grasvormen. Op dit moment is nog onzeker wat de uitkomsten en financiële consequenties van deze gesprekken zullen zijn.

Afval en grondstoffen

De jaarlijkse afvalkosten zijn goed in te schatten doordat de meeste tarieven bekend zijn en de hoeveelheden bij ongewijzigd beleid nagenoeg gelijk blijven. De opbrengsten voor oud papier zijn onzeker door de sterk fluctuerende wereldmarktprijs voor papier. Mee- en tegenvallers worden verrekend met de egalisatievoorziening. De producentenvergoeding voor het ingezamelde verpakkingsafval (PMD) is, naast de vergoeding per ton, ook afhankelijk van de mate van vervuiling en de strengheid van acceptatie. Afkeuren van PMD betekent verbranden van restafval in plaats van een vergoeding voor het gescheiden inzamelen. De kosten van afkeur zijn tot op heden beperkt gebleven omdat de ROVA voor ons toeziet op de kwaliteit voordat het PMD wordt gestort.

De verwachting is dat de komende jaren de kosten voor het verbranden van restafval stijgen vanwege extra verbrandingsbelasting en CO₂-heffing. Aangezien onze hoeveelheid restafval relatief laag is, zijn de financiële effecten te overzien. Kostenstijgingen kunnen we op tijd in de afvalbegroting opnemen en opvangen in de tarieven afvalstoffenheffing.

³ Verantwoordingsdocument Centraal Economisch Plan (CEP) 2024 van het Centraal Planbureau, p. 13.

Prijsstijgingen gas en elektra

De energieprijzen blijven onverminderd hoog in 2023 door de onstabiele markt en de opgelegde sancties aan Rusland. Doordat wij een variabel contract hadden zijn de ramingen voor gas en elektra allemaal bij geplust voor 2023. In totaal is er in 2023 € 1.912.900 uitgeven waarvan € 517.669 voor riolering / elektra en € 666.096 voor openbare verlichting.

Voor 2024 is de verwachting dat, omdat we zijn overgestapt naar een andere leverancier en vaste prijzen hebben voor gas en elektra, dat wij de ramingen beter in zicht hebben / kunnen inschatten.

Daarnaast zullen er stappen gezet worden i.v.m. de verduurzamingen die er gaan plaatsvinden en het Zonnepark in Oldemarkt rendeert beter dan verwacht. In 2023 was de opbrengst € 100.000 hoger dan de raming voor het Zonnepark.

Investeringsprojecten ruimtelijk domein

De in de meerjarenbegroting opgenomen investeringen en lopende investeringen (verlichting, bermen, routekaart energieneutraal, speelvoorzieningen en het IHP) zullen als gevolg van de prijsstijgingen financieel onder druk komen te staan.

Tekst 2023 aanvulling: ook het te kort aan goede arbeidskrachten bij veel bedrijven geeft dat er ook druk op de realisatie / planning komt te staan van diverse projecten zoals bv IHP en de verduurzamingsopgave voor de organisatie.

Uitbreiding van de btw-sportvrijstelling (SPUK⁴)

Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet op de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Ook de gemeente Steenwijkerland heeft in 2023, net als in 2019 t/m 2022, een SPUK-aanvraag ingediend. Omdat de aanvragen van de gemeenten boven het Rijksbudget uitstijgen, is die voor bijna 69% uitgekeerd. De verantwoording vindt plaats op basis van de SISA-systematiek bij de jaarrekening 2023. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stelt op basis van de gerealiseerde kosten de uitkering definitief vast. In de begroting van de gemeente is voor het jaarlijkse tekort een budget opgenomen van € 97.000. Eind 2023 is het risico nihil omdat het hogere nadeel van € 11.000 is verwerkt in de rekening 2023.

Eind 2023 is bekend geworden dat de spuk-uitkering btw-sport voor de jaren 2024 en 2025 wordt gecontinueerd. Als de middelen na 2025 overgaan in de algemene uitkering volgt er een hoger risico voor de gemeentebegroting.

Vermakelijkhedenretributie (VMR)

Er lopen momenteel 29 beroepsprocedures tegen aanslagen VMR 2021 en VMR 2022. Afhankelijk van de lengte van de beroepsprocedure (inclusief mogelijk hoger beroep en cassatie), kan het risico ook voor komende jaren gelden. De eerste zitting in de procedure staat gepland voor 7 maart 2024. In juni 2024 wordt een uitspraak verwacht. Een juridisch vervolgtraject kan vele jaren in beslag nemen.

Het financiële plaatje als gevolg van het beroep vertaalt zich als volgt:

In de jaarrekening 2021 is een bedrag van € 347.000 aan inkomsten verantwoord, in 2022 van € 416.000 en in 2023 van € 436.000. In totaal is dit een bedrag van € 1.199.000. Op basis van ons eigen gekozen beleid hebben we in de voorziening dubieuze debiteuren rekening moeten houden met een bedrag van € 440.000 aan risico ten aanzien van de VMR. Dit risico is dus al afgedekt. Het overige nadeel bedraagt dan daarnaast dus nog € 759.000.

Aansprakelijkheden

Er zijn een aantal aansprakelijkheden in behandeling, die nog niet zijn voorzien van een onderbouwing en hierdoor niet afgedaan kunnen worden.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente de beschikking had, c.q. kon beschikken om onverwachte tegenvallers op te vangen mochten deze zich voordoen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de weerstandscapaciteit in 2023 € 348 per inwoner bedroeg en lager is dan in 2022 (€ 398). De reden hiervan is de aanpassing van de norm van de omvang van de reserve vaste buffer zoals is vermeld in de nota reserves en voorzieningen.

⁴ Specifieke uitkering

bedragen x € 1

Weerstandscapaciteit	Begroting 1-1-2023	Rekening 31-12-2023	Rekening 31-12-2022
Weerstandscapaciteit vermogen			
Algemene reserve vaste buffer	€ 13.895.000	€ 10.268.779	€ 14.178.327
Storting vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar	€ 1.398.000	€ 0	€ 0
Weerstandscapaciteit exploitatie			
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 5.580.000	€ 5.580.000	€ 3.859.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 20.873.000	€ 15.848.779	€ 18.037.327
Aantal inwoners	44.741	45.478	45.370
Weerstandscapaciteit per inwoner	€ 467	€ 348	€ 398

De weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit een eenmalig en een structureel element, te weten de reserve vaste buffer en de onbenutte belastingcapaciteit. Deze omvang bedraagt respectievelijk € 10,3 mln. en bijna € 5,6 mln. Deze omvang is op balansdatum van voldoende omvang om de continuïteit van de gemeente te waarborgen.

Diverse kengetallen

Op grond van regelgeving is de gemeente sinds 2015 verplicht om inzicht te geven in de financiële kengetallen. De cijfers van deze kengetallen geven in samenhang de raad een globaal inzicht van de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente bij het jaarverslag. Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze afhankelijk zijn van de lokale situatie. Wel kan de raad eigen normen stellen voor deze kengetallen. Ook kan zij bij belangrijke raadsbesluiten laten opnemen wat het effect is op de financiële kengetallen en de afgesproken normen.

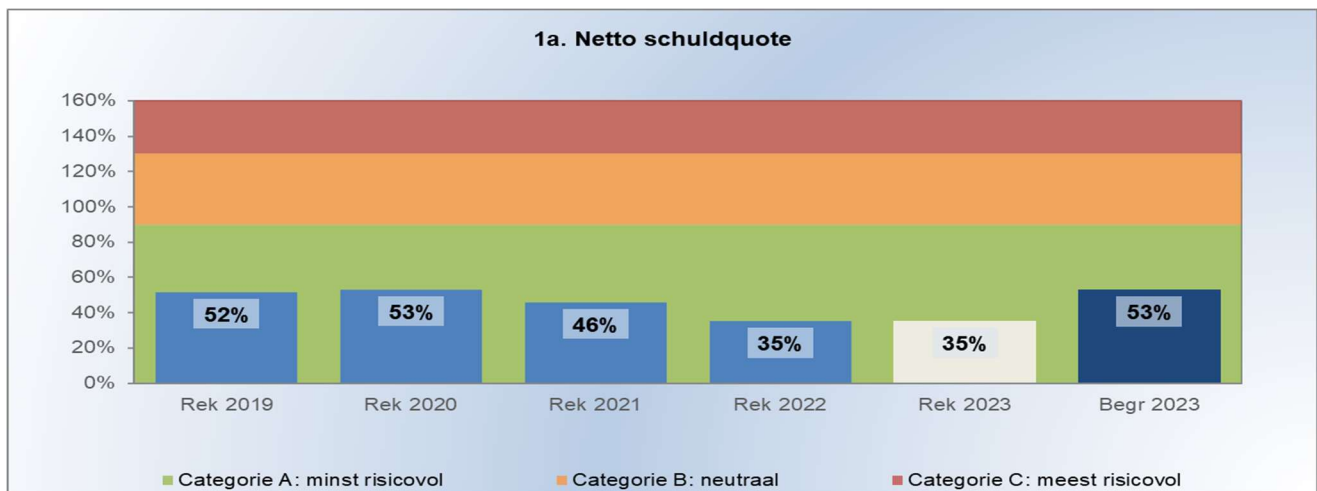
Hierbij gaat het om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte;
5. Belastingcapaciteit en
6. Weerstandratio.

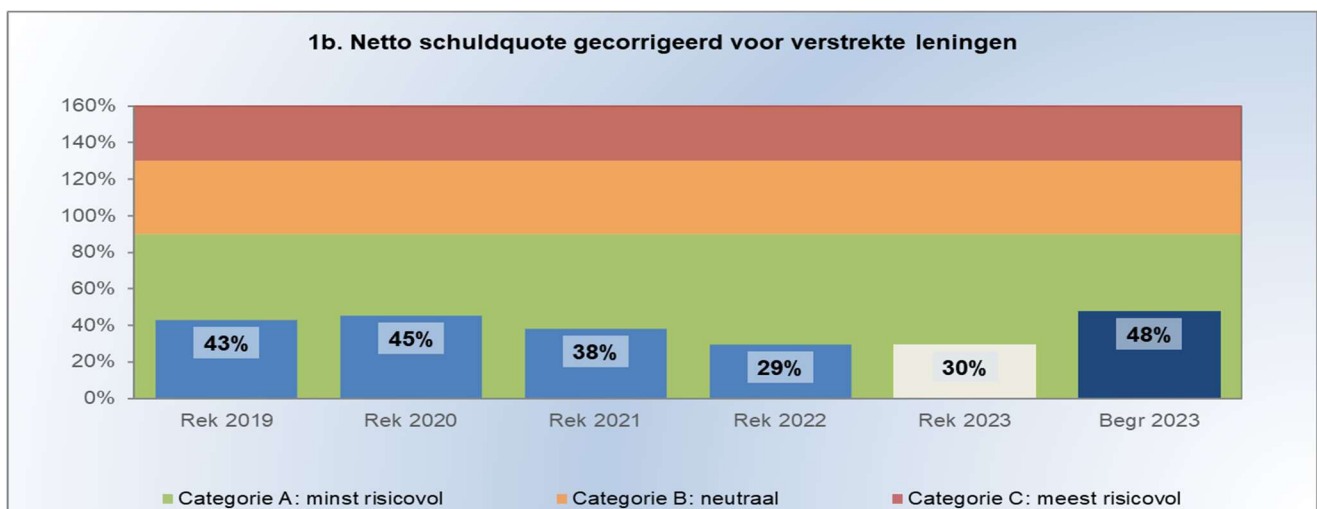
Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen.

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schulden ten opzichte van de eigen inkomsten van de gemeente. Als regel geldt dat hoe hoger de inkomsten zijn des te meer schuld een gemeente mag hebben. Normaal bevindt deze schuldquote zich in de bandbreedte tussen 0% en 100%. Een laag percentage is gunstig. Doordat er bijvoorbeeld grote investeringen of een flinke meevaller is geweest kan de netto schuldquote hoger of lager zijn.

De schuldquote geeft een vertekend beeld door uitgeleende gelden aan derden en verbonden partijen. Met name de verstrekte leningen aan de woningcorporatie Wetland Wonen Groep, nutsbedrijf N.V. Enexis Holding en N.V. Rova Holding zijn hiervan een goed voorbeeld. Daarom moet de netto schuldquote nog worden gecorrigeerd voor uitgeleende gelden. In de volgende grafiek is de ontwikkeling van beide schuldquotes weergegeven.

Zoals u ziet is de netto schuldquote in de periode 2019-2023 gedaald van 52% naar 35%. De schuldquote wordt bepaald op basis van de baten in 2023. De daling is dan ook niet zo opmerkelijk indien enerzijds de investeringen achterblijven, de algemene uitkering met bijna € 6 mln is gestegen ten opzichte van de begroting 2023-2026. Ook zijn er compensatiebudgetten ontvangen voor energie armoede en opvang ontheemden Oekraïne.

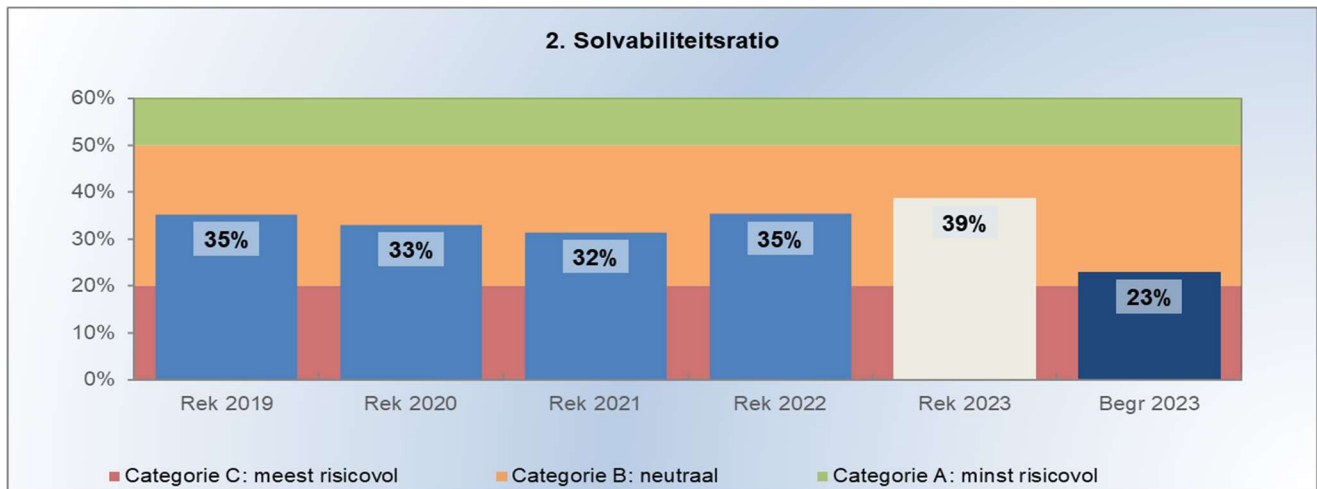
Zoals u ziet is de gecorrigeerde netto schuldquote gecorrigeerd in de periode 2019-2023 gedaald van 43% naar 30%. Het percentage bij de rekening 2023 is lager dan het genoemde percentage in de programmabegroting 2023-2026. De oorzaken zijn nagenoeg gelijk als vermeld bij 1a netto schuldquote.

Schommelingen in inkomsten kunnen dus het kengetal van de netto schuldquote beïnvloeden. Er ontstaat dan het zogenaamde noemer effect. Vaak betreft het kleine schommelingen, met lichte trendbreuken tot gevolg. In 2023 zijn de inkomsten € 20,8 mln hoger dan in de primitieve begroting.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre het bezit van de gemeente op de balans is afbetaald. Ook geeft deze ratio inzicht of de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

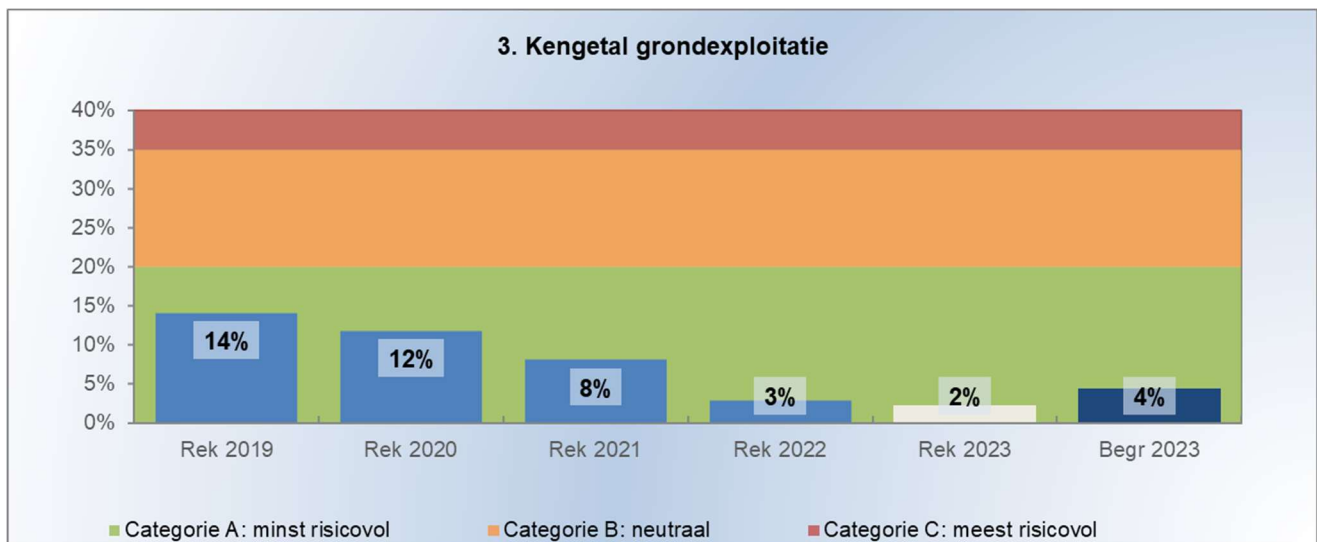
Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Bij een ratio boven de 80% heeft de gemeente per saldo geen schulden. Bij een ratio onder de 20% heeft de gemeente veel schuld. Dus hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. In de nota "Weerstandsvermogen en risicomanagement 2019" wordt een minimumpercentage genoemd van 20%.

De gemeente Steenwijkerland heeft eind 2023 een solvabiliteitsratio van 39%. Zoals u ziet is de solvabiliteit hoger ten opzichte van de programmabegroting 2023-2026. Dit heeft te maken met de uitvoering van alle restantkredieten zoals opgenomen in bijlage 7 van de jaarrekening. Het rekeningssaldo van ruim € 8,9 mln. is toegevoegd aan de reserves. De vrijval van de voorzieningen speeltoestellen en maatschappelijk vastgoed heeft tot gevolg dat het solvabiliteitspercentage met 5% is toegenomen.

Grondexploitatie

Voor de gemeente betekent het aanhouden van voorraden bouwgrond een risico. Het is immers altijd de vraag of de bouwgrond met winst verkocht kan worden. Om de hoogte van dit financiële risico in beeld te brengen, is het kengetal grondexploitatie vastgesteld. Dit kengetal geeft de verhouding aan tussen de waarde van de voorraden bouwgrond en de jaarlijkse gemeentelijke inkomsten. Hoe hoger dit kengetal hoe meer risico er wordt gelopen. Opgemerkt wordt dat naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, dit rentekosten en risico's met zich meebrengt. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Dus hoe lager dit percentage is, hoe beter het met de gemeente gaat.

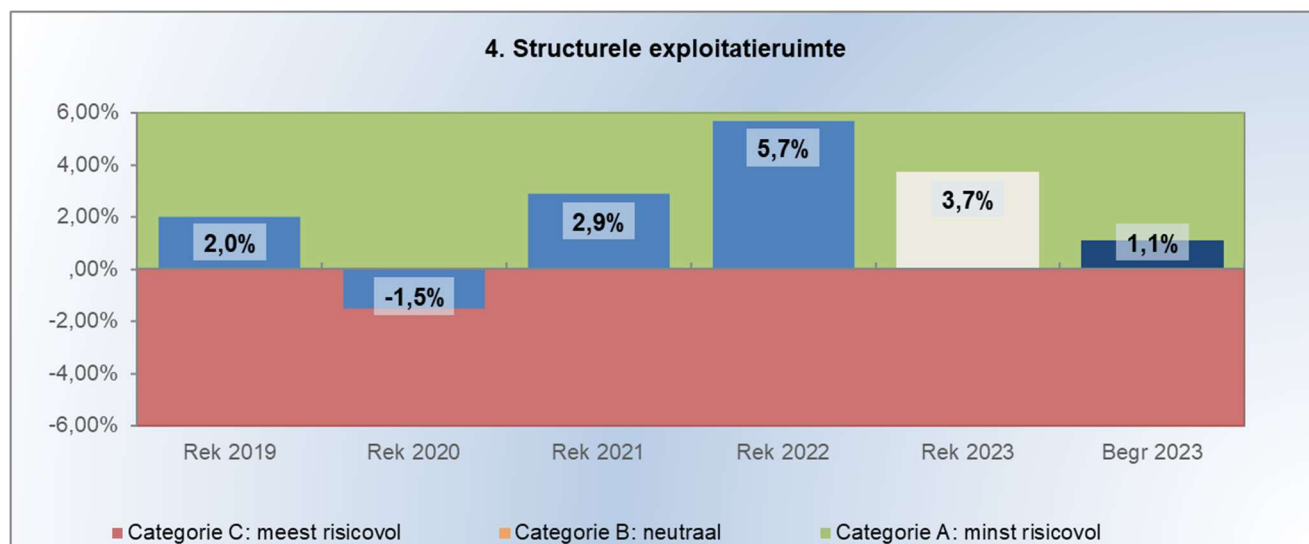

Het kengetal voor de grondexploitatie bedraagt eind 2023 2%. Dit percentage wijkt af van het percentage dat meegenomen is bij de programmabegroting 2023-2026. Dit omdat de boekwaarde met bijna € 0,6 mln. is gedaald met name de afboeking van € 3,9 mln. Van het complex Kornputkwartier en de verhoging van de boekwaarden door de winstnemingen van € 2,8 mln. in 2023.

Omdat het percentage evenals bij de schuldquote wordt berekend door de boekwaarde uit te drukken in een percentage ten opzichte van de totale baten van de gemeente (exclusief reserves) wordt het percentage ook gunstig beïnvloed door de extra inkomsten door een hogere algemene uitkering, Rijksbijdragen Oekraïne van totaal ongeveer € 15 mln.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten. Op deze manier ontstaat er een percentage voor de structurele exploitatieruimte. Als dit percentage negatief is, betekent dit dat de structurele baten onvoldoende ruimte bieden om de structurele lasten te dekken. Dus hoe hoger dit percentage is, des te beter het gaat met de gemeente.

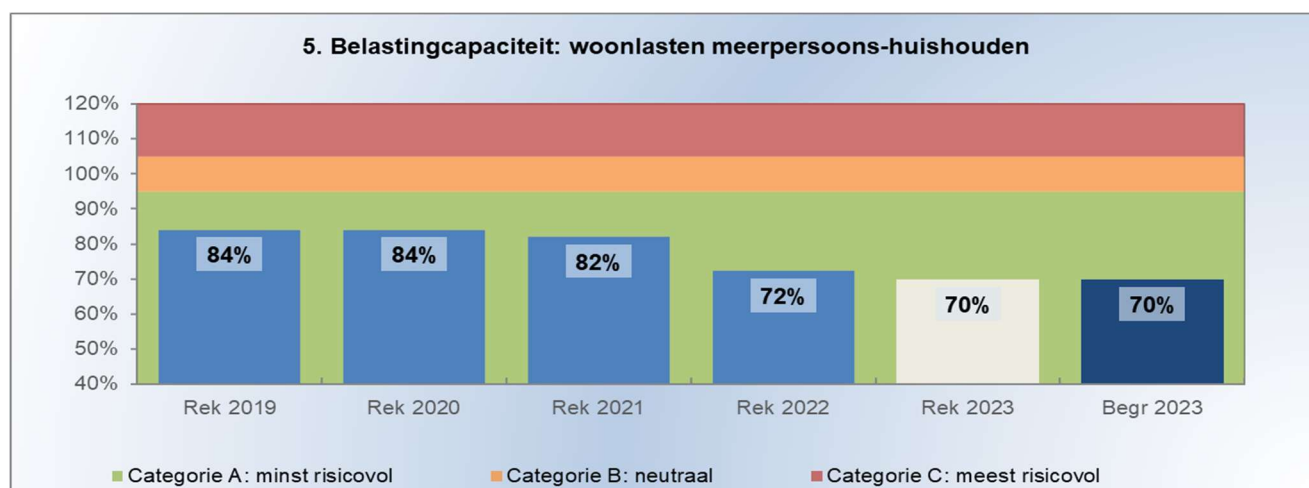

Het kengetal voor de structurele exploitatieruimte bedraagt eind 2023 3,7% (2022: 5,7%). Dit percentage geeft een sterk vertekend beeld omdat dit de indruk zou kunnen wekken dat de gemeente er florissant voor staat. De ontwikkeling van deze structurele ruimte is sterk afhankelijk van zowel de ontwikkeling in de structurele lasten en van de inkomsten van het Rijk voor de gemeente Steenwijkerland.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Door de hoogte van de woonlasten (ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) in de gemeente te vergelijken met het landelijk gemiddelde kan een indicatie worden gegeven van de belastingcapaciteit. Het kengetal vergelijkt de woonlasten in jaar t met de landelijk gemiddelde woonlasten (COELO) in jaar (t-1). Als dit percentage lager dan 100% is betekent dit dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Als indicatie kan worden gegeven dat hoe lager dit percentage is, des te beter het met de gemeente gaat. Voor 2023 komt dit cijfer uit op 70%.

Zoals u ziet was in deze grafiek een stabiele trend waarneembaar. Dit betekent dat de woonlasten gedurende de gehele periode zich onder het landelijk gemiddelde bewegen en de belastingcapaciteit is toegenomen en de laatste jaren redelijk stabiel blijft.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		Rekening 2022	Actuele Begroting	Rekening 2023
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	237	239	239
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	202	203	203
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+	214	216	216
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde		653	658	658
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	/	904	944	944
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor		72%	70%	70%

Weerstandsratio

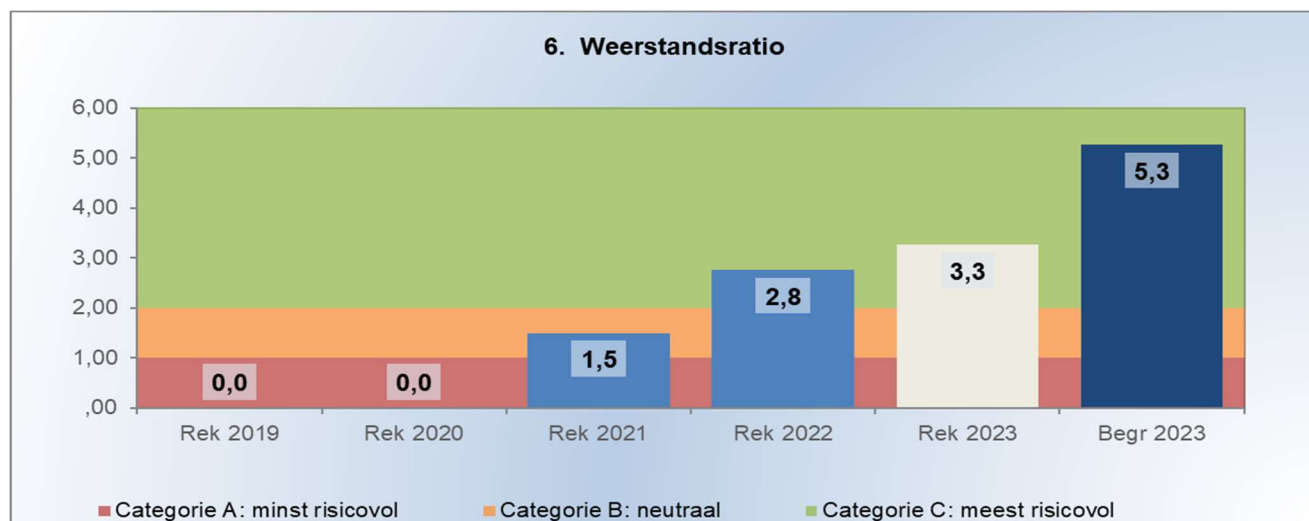
In de raadsvergadering van 21 mei 2019 is de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. Hierin is een nieuwe signaleringswaarde opgenomen, te weten de weerstandsratio. Dit is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de totale omvang van de gewogen risico's. Het minimum van deze ratio is bepaald op 1,0.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door alle reserves, tenzij er (juridische) verplichtingen zijn aangegeven, de stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van risico's, die de gemeente loopt. Voor de berekening worden omvang en kans van de risico's in een risicomodel ingevoerd. Zie hiervoor hoofdstuk 4.2 van de programmabegroting 2023-2026.

Deze ratio wordt bepaald door de algemene reserve vaste buffer en de onbenutte belastingcapaciteit uit te drukken in een ratio / getal in welke mate de gekwantificeerde risico's kunnen worden betaald / opgevangen. In de begroting 2023 is een gewogen ratio van 5,3 opgenomen.

Het zegt iets over het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen.

Bij de bepaling van het weerstandsvermogen eind 2023 hebben wij de in de begroting van 2024 opgenomen risico's nader beoordeeld. De risico's zijn eind 2023 toegenomen, maar belangrijker in dit verband is de aanpassing van de omvang van de reserve vaste buffer zoals is besloten met de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen.

De gewogen weerstandsratio bedraagt eind 2023 3,3 (2023 begroot: 5,3). Dit betekent dat de gemeente in staat is om de op dit moment bekende financiële tegenvallers op te vangen en haar taken kan blijven uitvoeren.

Resumé

Kengetallen	Rekening 2022	Actuele Begroting	Rekening 2023
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	35%	53%	35%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	29%	48%	30%
2. Solvabiliteitsratio	35%	23%	39%
3. Grondexploitatie	3%	4%	2%
4. Structurele exploitatieruimte	6%	1%	4%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	72%	70%	70%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	2,8	5,3	3,3

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst	Categorie B neutraal	Categorie C meest
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	> 2	1 - 2	< 1

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de gemeente zijn voorzieningen in de openbare ruimte waarvoor investeringen zijn gedaan. Het gaat hierbij om voorzieningen zoals wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Het onderhoud aan deze voorzieningen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Het onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

De processen die uiteindelijk leiden tot onderhoudsmaatregelen of investeringen zijn ingericht volgens de filosofie van assetmanagement zoals beschreven in NEN-ISO 5500. Hiervoor maakt de gemeente gebruik van een beheerpakket dat aan de hand van inventarisaties en inspecties in het veld up-to-date wordt gehouden. Uitgangspunt voor het gewenste kwaliteitsniveau is de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR), die in 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld. Een nadere uitwerking hiervan is vastgelegd in verschillende beleidsdocumenten. In deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen zal per onderdeel de situatie van 2023 worden besproken.

Wegen

Areaal

Het wegenareaal bestaat uit:

Areaal Wegen	Oppervlakte	%
• Asfalt	183 ha.	45,0%
• Cementbeton	18 ha.	4,4%
• Elementen	187 ha.	45,9%
• Onverhard	19 ha.	4,7%
Totaal	407 ha.	100,0%

Beleidskader

Het beleidskader voor onze wegen is vastgelegd in het Beleidsplan 'Overwegen' (april 2017) en het beleidsplan Verkeer (2017).

Wij beschouwen ons uitgebreide, grotendeels historische, netwerk van wegen, paden en pleinen als een waardevol bezit en als een belangrijk middel om het dagelijkse woon-, werk- en recreatieve verkeer mogelijk te maken en veilig, efficiënt en duurzaam af te wikkelen.

Het beleidsplan kent de thema's:

- Wegennet up to date,
- Onderhoud op maat,
- Inspirerend partnerschap.

Wij zien de inbreng van inwoners, ondernemers en partijen als uitgangspunt, óók voor onze wegbeheertaak. Opvolging van wettelijke (wegbeheer)taken en behoud/versterking van sociale-, milieu en kapitaalswaarde ("People, Planet, Profit") zijn daarbij essentiële randvoorwaarden. Wij richten onze wegbeheertaak daarom vraaggestuurd, risicobewust en gebiedsgericht in.

Voor het wegenonderhoud heeft de raad ingestemd met het kwaliteitsniveau "basis". Hierbij wordt het risicoprofiel "laag" aangehouden.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De financiële consequenties van het vastgestelde kwaliteitsniveau zijn berekend in het beleidsplan "Overwegen" 2017-2020". Door middel van jaarlijkse inspecties wordt de houdbaarheid van het beleid regelmatig tegen het licht gehouden. Iedere weg wordt minimaal eens per twee jaar geïnspecteerd, waarbij de wegen worden beoordeeld op verschillende schadebeelden. De inspectiegegevens worden met het geautomatiseerde wegbeheerpakket vertaald naar benodigde maatregelen.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Met het vaststellen van het beleidskader "Overwegen" in 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met het benodigde wegenbudget voor het kwaliteitsniveau "basis" en besloten tot het instellen van een voorziening.

Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Dit tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

Openbare verlichting

Areaal

Areaal openbare verlichting	Aantal	Eenheid
• Lichtmasten	10.864	stuks
• Armaturen	10.111	stuks

Beleidskader

Uitgangspunt voor het beleidsplan Openbaar Licht (2017) is 'donkerte'. "Even dimmen graag" is het devies. De volgende ambities zijn in dit beleidsplan benoemd: de veiligheid van inwoners staat voorop, ruimte voor donkerte en duurzaamheid. Communicatie over openbare verlichting is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

De openbare verlichting wordt onderhouden op het niveau basis. Er wordt in de komende jaren 80% van de openbare verlichting vervangen. In de periode 2017-2026 wordt 80% van de openbare verlichting vervangen door energiezuinige Ledverlichting.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het beleidsplan Openbaar Licht is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Uiteindelijk is gekozen voor het niveau basis. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het beleidsplan Openbaar Licht opgenomen in het Uitvoeringsplan Openbare Ruimte.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het beleidsplan Openbaar Licht zijn één op één verwerkt in de programmabegroting.

Riolering

Areaal

De areaalgegevens van het riool zijn als volgt:

Areaal Riool	Aantal	Eenheid
• Vrijverval riolering	420	km
• Persleiding	61	km
• Drukriolering	341	km
• Gemalen	144	stuks
• Randvoorzieningen	12	stuks
• Minigemalen	1.150	stuks

Beleidskader

In 2022 is een nieuw Riool en Water Programma (RWP) Fluvius 2023-2028 opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Een belangrijk aandachtspunt voor het nieuwe Riool en Water Programma is het onderwerp klimaatadaptatie en dan specifiek de aspecten van klimaatadaptatie die verband houden met een gemeentelijke zorgplicht voor hemelwater. Klimaatadaptatie is opgepakt in zowel regionaal verband (Fluvius) als in lokaal verband. Besluitvorming over de LAS (Lokale Adaptatie Strategie) met bijbehorende lokale uitvoeringsagenda heeft plaatsgevonden begin 2023. Deze lokale uitvoeringsagenda is voor de onderdelen wateroverlast en droogte verwerkt in het RWP.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het Riool en Water Programma (RWP) is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het Riool en Water Programma opgenomen in het teamplan Openbare Ruimte.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het watertakenplan zijn één op één verwerkt in de programmabegroting en in 2023 in overeenstemming met de programmabegroting uitgevoerd.

Water en kunstwerken

Areaal

Het areaal water- en kunstwerken bestaat uit:

Areaal water	Aantal	Eenheid
• Watergangen stedelijk gebied	46	km
• Niet schouwsloten	119	km
• Schouwsloten	207	km
• Greppels	100	km
• Duikers	1.500	stuks

Areaal Kunstwerken	Aantal	Eenheid
• Kunstwerken (bruggen, steigers en voorzieningen)	335	stuks
• Havens	11	stuks
• Beschoeiingen	ca.120	km

Beleidskader

Het gewenste kwaliteitsniveau van de water- en kunstwerken in de gemeente is vastgelegd in diverse beleidsnota's en plannen. De volgende documenten liggen ten grondslag aan het nagestreefde kwaliteitsniveau:

- Beleidsplan oeverconstructies Steenwijkerland (2022-2026);
- Beleidsplan oeververbindingen Steenwijkerland (2022-2027);
- Beheerplan Havens (2022-2027);
- Riool en Water Programma (2023-2028)

In 2020 is het beleidsplan oeverconstructies 2022-2026 door de raad vastgesteld. Gekozen is voor een variant waarbij, daar waar beschoeiing echt nodig is, bij vervanging wordt gekozen voor kunststof. Dit is een duurzaam en financieel gunstig scenario. Voor de oeverconstructies is gekozen voor kwaliteitsniveau basis.

In 2022 is door de raad het beleidsplan Oeververbindingen 2022-2027 vastgesteld met de daarbij benodigde middelen. Hierbij is gekozen voor het onderhoudsscenario basis.

In 2021 heeft de raad het beheerplan havens vastgesteld. Het beheerplan havens 2022-2026 vormt het kader om het beheer en onderhoud van de havens op kwaliteitsniveau basis te krijgen en te behouden. Het bijbehorende budget zorgt ervoor dat de hierbij benodigde onderhouds- en vervangingsmaatregelen kunnen worden gerealiseerd.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De financiële consequenties van de verschillende beleidsplannen en de bijbehorende kwaliteitsniveaus zijn becijferd.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Ten aanzien van het beheer van het stedelijk water (waterwegen en beschoeiingen) is door middel van het vaststellen van het Riool en Water Programma voorzien in een gedeeltelijke dekking van de benodigde middelen. Voor de oeverconstructies geldt dat het benodigde geld beschikbaar is gesteld. In het Beheerplan Baggeren 2023- 2038 is de baggeropgave voor een periode van 15 jaar uitgewerkt. Op basis van deze opgave zijn de bijbehorende benodigde middelen bepaald en voor het stedelijk gebied opgenomen in het Riool en Water Programma. en voor het landelijk gebied uit de algemene begroting. Ten aanzien van oeververbindingen geldt dat het budget behorende bij het onderhoudsscenario basis beschikbaar is gesteld. Ten aanzien van de havens zijn de benodigde middelen beschikbaar gesteld voor het beheer en onderhouden op basis niveau.

Openbaar groen en speelvoorzieningen

Areaal

Het areaal groen, sport- en speelvoorzieningen bestaat uit:

Areaal Groen en speelvoorzieningen	Aantal	Eenheid
• Bomen	36.000	stuks
• Gazon	99	ha
• Kruidenrijk gras	84	ha
• Bermen	262	ha
• Hagen	32.500	m2
• Plantsoen	16	ha
• Landschappelijk groen (bos en houtwallen)	95	ha
• Speelplekken	178	stuks
• Speel -en sporttoestellen	1.100	stuks

Beleidskader

Openbaar groen heeft betrekking op boombeheer, plantsoenbeheer, maaibeheer en dierenweides. Hierbij zijn de volgende nota's en plannen van belang:

- De Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR);
- Meerjarenprogramma Groen (MJP Groen), 2011
- Kwaliteitshandboek onderhoud openbare ruimte gemeente Steenwijkerland.

Voor de speelvoorzieningen zijn de volgende nota's van belang:

- Speelplekkenbeleid (2009);
- Meerjarenplan Spelen (2014).

In de beleidsnota Groen worden de beheerambities met betrekking tot het groen beschreven. Een basis onderhoudsniveau is daarbij het uitgangspunt. Naast het dagelijks beheer zijn er ambities op het gebied van duurzaamheid, streekeigen beplanting en een schone en veilige omgeving. Het meerjarenplan Groen geeft aan hoe aan deze ambitie invulling kan worden gegeven.

In 2014 heeft de gemeenteraad op basis van een evaluatie besloten om de lijn van het speelplekkenbeleid uit 2009 ('Plekken om (mee) te spelen') te continueren. In dit plan is vastgesteld dat de gemeente spelen en bewegen stimuleert en dat daarvoor voldoende speelruimte aangeboden wordt. Het onderhoud van de speelvoorzieningen zal op het basisniveau van 'schoon heel en veilig' worden uitgevoerd.

De uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportvelden zijn vastgelegd in:

- Visie op beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden (raadsbesluit d.d. 20-10-2020);
- Gebruiks- en onderhoudsreglement gemeentelijke buitensportaccommodaties Steenwijkerland 2021 (collegebesluit d.d. 20-7-2021).

In oktober 2020 is de visie op het beheer en onderhoud van de sportvelden vastgesteld door de raad. Een van de speerpunten uit deze visie is het vergroten van het eigenaarschap van buitensportverenigingen als het gaat om "hun" accommodatie en velden.

Hiertoe is een aantal zaken doorgevoerd, onder meer de overdracht van een aantal taken van gemeente naar vereniging en de introductie van de Right to Challenge. Verenigingen kunnen in dit kader op eigen initiatief aangeven dat zij meer taken van de gemeente willen overnemen (aanvullend op de taken die vanuit de visie zijn overgedragen) en kunnen hiertoe een bijdrage verwachten. Deze mogelijkheid en wijziging in taken en verantwoordelijkheden zijn door vertaald in het gebruiks- en onderhoudsreglement van de buitensportaccommodaties in onze gemeente.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In de beleidsnota Groen is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op de beleidsnota Groen opgenomen in het teamplan Openbare Ruimte.

In het meerjarenplan Spelen is voor een periode van 10 jaren becijferd hoeveel geld er nodig is om het vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren.

De financiële consequenties die voortvloeien uit de visie beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden zijn vertaald in de begroting.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van de beleidsnota Groen zijn één op één verwerkt in de programmabegroting.

In 2014 is voor het onderhoud van de speelvoorzieningen besloten tot het instellen van een voorziening, met als doel kosten die in de toekomst worden verwacht te kunnen opvangen. Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Een eventueel tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

De financiële consequenties die voortvloeien uit de visie en beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden zijn één op één verwerkt in de programmabegroting.

Gebouwen

Areaal

Hieronder is een overzicht gegeven van de verschillende gebouwen die door de gemeente worden beheerd:

Areaal Gebouwen	Aantal	Eenheid
• Binnensport accommodaties	8	stuks
• Buitensport accommodaties	9	stuks
• Gemeentelijke panden	1	stuks
• Werkplaatsen	2	stuks
• Brandweer	6	stuks
• Musea	2	stuks
• Panden, leegstaand / in afwachting van ontwikkeling	15	stuks
• Wijkgebouwen	2	stuks
• Jeugdhonken	1	stuks
• Begraafplaatsen	16	stuks
• Woningen	1	stuks
• Recreatie / havengebouwen	16	stuks
• MFC	3	stuks
• Theater	1	stuks
• Overige panden	35	stuks
• Zwembaden	2	stuks

Beleidskader

Voor de gebouwen die de gemeente in onderhoud heeft zijn onderhoudsplannen opgesteld. Hierin is het te verrichten onderhoud voor meerdere jaren vastgelegd, inclusief de onderhoudskosten waarmee rekening moet worden gehouden. Uitgegaan wordt van drie categorieën onderhoud. Het klachtenonderhoud betreft dagelijks voorkomende calamiteiten en storingen. Daarnaast is er het onderhoud waarvoor servicecontracten zijn afgesloten. Dit betreft voornamelijk technische installaties. Tenslotte is er het planmatig onderhoud.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Op basis van bovengenoemde onderhoudsplannen is voor een periode van minimaal 10 jaar een Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed opgesteld. Deze plannen worden ieder jaar bij de jaarrekening geactualiseerd. Bij de laatste actualisatie is becijferd dat de jaarlijkse kosten aan planmatig onderhoud gemiddeld ongeveer € 1.430.000 bedragen. Uitbreidingen en duurzame maatregelen vallen buiten dit planmatig onderhoud en zullen via investeringen moeten worden gerealiseerd.

In 2018 zijn de zwembaden aan de voorziening toegevoegd. De daarvoor benodigde middelen zijn opgenomen in het meerjarenplan. Verder is er voor het verduurzamen van het vastgoed incidenteel geld beschikbaar gesteld.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed is verwerkt in de begroting.

Voor het Maatschappelijk Vastgoed is een voorziening ingesteld. Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Dit tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

3.4 Financiering

De financieringsparagraaf bevat informatie over het financieringsgedrag van de gemeente. In het kader van de Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn regels vastgesteld, die van kracht zijn voor het beheersen van financiële risico's op aangetrokken en uitgezette middelen. De Wet FIDO is een raamwerk die de risico's in het financieringsbeleid van de gemeente binnen de perken moet houden en tegelijkertijd flexibiliteit en transparantie in de financieringsstructuur mogelijk maakt. De Wet FIDO is voor onze gemeente nader uitgewerkt in het "Treasurystatuut gemeente Steenwijkerland". Dit statuut is op 10 maart 2020 door de raad vastgesteld.

Een gevolg hiervan is dat de kaders met betrekking tot het beheren en beheersen van de geldstromen zijn vastgesteld.

Verder geeft de financieringsparagraaf informatie over algemene ontwikkelingen en concrete beleidsplannen van het risicobeheer, de gemeentefinanciering en het kasbeheer.

De gemeente Steenwijkerland streeft naar het zo zorgvuldig mogelijk (doeltreffend en doelmatig) benutten van de beschikbare financiële middelen. Daarom wordt gestreefd dat benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten worden aangetrokken, waardoor de renterisico's kunnen worden beheerst. Bij het afsluiten van leningen wordt rekening gehouden met de bestaande leningenportefeuille, maar ook met de rentevisie en de renterisiconorm. Wel wordt opgemerkt dat het aantrekken van gelden, en ook de hoogte van het bedrag, afhankelijk zijn van de inkomende en uitgaande geldstromen bij de gemeente.

Risicobeheer

Bij onze leningenportefeuille loopt de gemeente een risico in verband met renteherziening en een risico in verband met herfinanciering. Dit risico is de afgelopen jaren ingeperkt door te kiezen voor leningen met een lange looptijd, zonder mogelijkheid van renteaanpassing. Nu de rente weer is gestegen is het van belang om af te wegen of leningen met tussentijdse renteaanpassingen goedkoper is of juist meer financieel risico met zich meebrengt.

In 2023 hebben we in beperkte mate te maken gehad met zgn. kredietrisico's. Dit zijn risico's die zich kunnen voordoen bij het verstrekken van leningen aan onder andere publieke instellingen. Daarnaast zijn er tien duurzaamheidsleningen verstrekt.

De totale omvang van deze leningen bedroeg op 1 januari 2023 afgerond € 6,4 miljoen, exclusief startersleningen. Per 31 december 2023 bedroeg de restantschuld afgerond € 6 miljoen, eveneens exclusief startersleningen.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een zodanig opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico door renteaanpassing en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt. Als de leningenportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld gelijkmatig in de tijd zijn gespreid. Als bovengrens wordt 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2023 gehanteerd. Als de jaarlijks te herfinancieren bedragen onder de norm blijven is er sprake van een beheerste en overzienbare situatie. Zoals uit onderstaande tabel blijkt bedraagt de ruimte onder de risiconorm in 2023 ongeveer € 25,3 miljoen.

bedragen x € 1.000		
Renterisico	Rekening 2023	Rekening 2022
Renterisico vaste schulden		
Renteherziening o/g	-	5.425
Vervroegde aflossing	-	210
Betaalde aflossingen	4.203	4.001
Renterisico vaste schulden	4.203	9.636
Toegestane renterisiconorm		
Omvang begroting 2023 (=grondslag)	147.468	137.692
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%
Toegestane renterisiconorm	29.494	27.538
Toets renterisiconorm		
Ruimte onder renterisiconorm	25.291	17.902
Overschrijding renterisiconorm		

Met de toename van de restantkredieten zal er tijdig ingezet moeten worden om een overschrijding van de renterisiconorm te voorkomen.

Kasgeldlimiet

Ieder kwartaal wordt een opgave gedaan aan het CBS via informatieverstrekking derden (lv3). Hieruit kunnen gegevens worden gehaald met betrekking tot de gemiddelde netto vlottende schuld. Dit bedrag mag de kasgeldlimiet –dit is de maximaal toegestane netto vlottende schuld- niet overschrijden. Het percentage voor de kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal, zijnde afgerond € 147 miljoen, waarbij rekening is gehouden met stortingen uit de reserves. Het bedrag van de kasgeldlimiet bedraagt afgerond € 12,5 miljoen.

bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	4.868	7.296	2.937	1.157
Omvang vlottende middelen	758	417	450	557
Netto vlottende schuld	4.110	6.879	2.487	599
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting 2023 (=grondslag)	147.468	147.468	147.468	147.468
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	12.535	12.535	12.535	12.535
Toets kasgeldlimiet				
Ruimte onder kasgeldlimiet	8.424	5.656	10.047	11.936
Overschrijding kasgeldlimiet				

Zoals u ziet is de kasgeldlimiet per saldo in de kwartalen van 2023 niet overschreden. Bij overschrijding kan de toezichthouder als de overschrijding meer dan twee kwartalen voortduurt ons “verplichten” een langlopende geldlening af te sluiten.

Koersrisico

In 2023 heeft de gemeente geen overtollige middelen uitgezet.

Kasbeheer

Het kasbeheer bestaat uit het saldo- en liquiditeitenbeheer en het beheer van de geldstromen van de debiteuren en crediteuren. Dagelijks wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie van voldoende omvang is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt elektronisch uitgevoerd door de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Naast een rekening bij de BNG heeft de gemeente nog een betaalrekening bij de Rabobank voor de internetontvangsten van burgerzaken. In verband met een effectief saldobeheer en ter voorkoming van extra rentelasten worden positieve saldi regelmatig overgeboekt naar de betaalrekening van de BNG.

Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekeningcourantrekening. Voordat middelen worden aangetrokken met een looptijd korter dan 1 jaar, maar langer dan een maand, moet bij minimaal twee instellingen een offerte worden gevraagd. Kasgeldleningen met een looptijd korter dan een maand worden uit praktische overwegingen meestal afgesloten bij de huisbankier (BNG).

Het kasbeheer bestaat naast het liquiditeitenbeheer uit het beheer van de geldstromen van de debiteuren en crediteuren. De wettelijke betaaltermijn voor inkomende facturen bedraagt 28 dagen na dagtekening van de factuur, tenzij er redenen zijn om hiervan af te wijken. De gemeente Steenwijkerland hanteert met ingang van 1 januari 2020 een betaaltermijn van 0 dagen. Dit betekent dat zodra de factuur is gefiatteerd door de budgethouder en indien van toepassing door de prestatieverklaarder de betaling meegaat met de eerstvolgende betaalbatch. Verder wordt in principe drie keer in de week een betaalbatch aangemaakt, te weten op maandag, woensdag en vrijdag.

Het debiteurenbeheer omvat het zorg dragen voor een tijdige ontvangst van betalingen. De betaaltermijn van uitgaande facturen bedraagt standaard 14 dagen na dagtekening van de factuur, tenzij anders is aangegeven. Te denken valt hierbij aan nota's voor bijvoorbeeld kosten begraven, grafrechten. De termijn die hier wordt gehanteerd is 30 dagen.

De inning van belastingdebiteuren geschiedt zoveel mogelijk door middel van automatische incasso. Gemiddeld maakt 60% van de belastingdebiteuren gebruik hiervan. Verder komt het nog steeds voor dat er automatische incasso's worden ingetrokken wegens onvoldoende saldo op de rekeningen van de belastingdebiteuren. Verwacht wordt dan ook dat dit percentage niet verder zal stijgen.

Financieringspositie

Net als in het bedrijfsleven is het bij de gemeente belangrijk om te weten of zij haar kortlopende en langlopende verplichtingen na kan komen. Hierbij wordt gekeken naar de stand van de investeringen enerzijds en de aanwezige financieringsmiddelen anderzijds. Als de boekwaarde van de investeringen groter is dan de aanwezige financieringsmiddelen, is er sprake van een financieringstekort. Van een financieringsoverschot is sprake als er minder is geïnvesteerd dan de aanwezige financieringsmiddelen. De gemeente beschikt over de volgende financieringsmiddelen: algemene en bestemmingsreserves, voorzieningen en langlopende leningen.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	Begroting 1-1-2023	Rekening 1-1-2023	Rekening 31-12-2023	Verschil
Boekwaarde				
Boekwaarde vaste activa incl. voorraden	119.530	115.799	119.856	4.056
Boekwaarde leningen u/g	10.218	9.094	9.278	184
Totaal boekwaarde	129.748	124.893	129.133	4.240
Aanwezige financieringsmiddelen				
Eigen vermogen				
Reserves	33.340	47.889	48.917	1.028
Resultaat boekjaar		3.664	8.930	5.266
Totaal eigen vermogen	33.340	51.553	57.847	6.294
Vreemd vermogen				
Voorzieningen	10.456	16.190	9.301	- 6.890
Langlopende leningen	60.460	61.470	57.267	- 4.203
Totaal vreemd vermogen	70.916	77.660	66.568	- 11.093
Totaal financieringsmiddelen	104.256	129.213	124.415	- 4.799
Financieringstekort (-/-) c.q. overschot (+/+)	- 25.491	4.320	- 4.719	- 9.039

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt is het financieringstekort eind 2023 ten opzichte van eind 2022 met € 9,0 miljoen toegenomen, maar niet in die mate die was voorzien. Dit wordt met name veroorzaakt door het niet realiseren van alle investeringskredieten. De omvang van de nog te realiseren investeringen bedraagt € 41,7 miljoen⁵.

⁵ zie bijlage 7 van de rekening

Treasury.

Het renteresultaat over 2023 bedraagt € 12.000 positief en kan als volgt worden gespecificeerd.

bedragen x € 1.000				
Renteschema		Actuele Begroting	Rekening 2023	Vershil
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(-)	- 1.116	- 1.111	5 V
b. Externe rentebaten	(+)	223	231	8 V
Totaal door te rekenen externe rente		- 893	- 880	13 V
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	24	24	0 V
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	- 177	- 177	0 V
c3. De rentebaat van aangetrokken en weer verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(-)	177	177	- 0 N
Saldo door te rekenen externe rente		- 868	- 856	13 V
d1. Rente over eigen vermogen	(-)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(-)	-	-	-
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		- 868	- 856	13 V
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(+)	827	826	- 1 N
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		- 41	- 30	12 V

EMU saldo

Op grond van artikel 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording moet het EMU-saldo in de jaarstukken worden opgenomen. Genoemd artikel vereist dat ook de jaarstukken inzicht bieden dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten.

In Europees verband is afgesproken dat het overheidstekort maximaal 3% van het BBP mag bedragen. Binnen ons land is dit tekort van 3% verdeeld tussen de verschillende overheden. Decentrale overheden mogen als afgeleide hiervan een tekort hebben van 0,4% van het BBP. Het aandeel hierin voor gemeenten is 0,27% van het BBP en bedraagt voor 2023 € 2,683 miljoen. Deze norm is in de septembercirculaire 2022 bekendgemaakt.

Er kunnen een aantal scenario's ontstaan:

Bij een positief EMU-saldo krijgt de gemeente via reële transacties meer geld binnen dan dat ze uitgeeft. Dit schept ruimte om schulden af te lossen, te sparen en de reservepositie te verhogen. Daarmee draagt zij positief bij aan het EMU-saldo van Nederland.

Als het EMU-saldo grenst aan 0 dan krijgt de gemeente via reële transacties ongeveer evenveel geld binnen als dat er wordt uitgegeven. Bij een negatief EMU-saldo geeft de gemeente via reële transacties meer geld uit dan dat er binnenkomt. Gemeente maakt schulden, trekt leningen aan en spreekt het gespaarde geld aan. Ook nemen de reserves af. Hiermee draagt zij bij aan het EMU-saldo van Nederland.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van onze gemeente over het jaar 2023 weergegeven. In 2023 hebben wij een negatief EMU-saldo van € 4,652 mln.

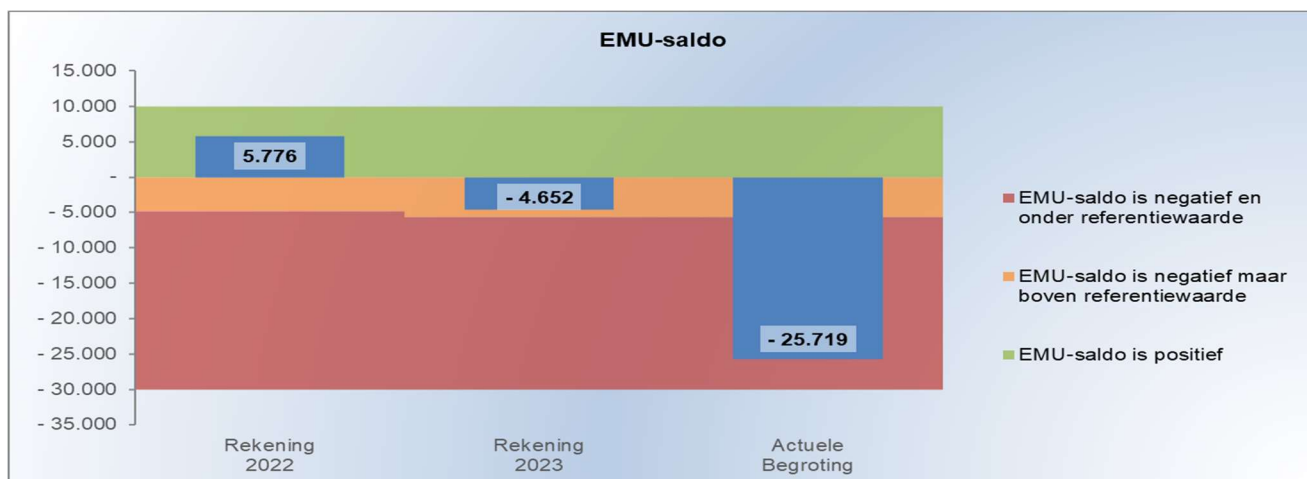
bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Rekening 2022	Rekening 2023	Actuele Begroting
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	5.248	6.294	- 14.125
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	4.103	4.654	1.500
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	2.832	- 6.890	- 7.348
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 1.798	- 597	2.746
5.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste	-	-	-
Berekend EMU-saldo			5.776	- 4.652	- 25.719

In onderstaande tabel is het EMU-saldo afgezet tegen de referentiewaarde. Dit is de waarde die is vastgesteld voor de gemeente Steenwijkerland en gepubliceerd in de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds. De individuele EMU-referentiewaarde betreft een indicatie van het aandeel dat een gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. We blijven ruim binnen de referentiewaarde.

bedragen x € 1.000

EMU-saldo referentiewaarde	Rekening 2022	Rekening 2023	Actuele Begroting
EMU-saldo volgens berekening	5.776	- 4.652	- 25.719
EMU-SALDO referentiewaarde	- 4.843	- 5.617	- 5.617
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde	10.619	965	
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde			- 20.102

De rekening 2023 laat een onderschrijding zien van de referentiewaarde met € 0,965 mln. (2022 € 10,6 mln.)

Verder laat de actuele begroting van 2023 zien dat we de referentiewaarde van de EMU-tekortnorm fors overschrijden, te weten met een bedrag van € 25,7 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat geplande investeringen niet zijn uitgevoerd

Op dit moment is geen sprake van een sanctiemaatregel omdat landelijk de tekortnorm van 0,27% van het BBP van toepassing is. Deze optie is wel in beeld en geldt voor alle gemeenten indien landelijk de tekortnorm wordt overschreden. Daarbij is niet van belang of een gemeente hierin wel of niet heeft bijgedragen.

3.5 Bedrijfsvoering

Deze bedrijfsparagraaf gaat over hoe we intern georganiseerd zijn en over hoe we onze werkzaamheden uitvoeren. We richten ons daarmee op het beheer en de organisatie. Het organisatieschema dat hieronder is opgenomen bevat de missie, visie, doelen en kernwaarden van waaruit de gemeentelijke organisatie werkt. Voor de structuur van deze bedrijfsvoeringsparagraaf hanteren we de organisatiedoelstellingen als leidraad. Tot slot van deze paragraaf volgt de rechtmatigheidsverklaring.

Betrouwbare en professioneel

Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer

De toenemende digitalisering wordt vaak vergeleken met de industriële revolutie. Ontwikkelingen zoals mobiele toegankelijkheid, kunstmatige intelligentie, big data en open data veranderen onze samenleving in een snel tempo en op ingrijpende wijze. De uitdaging ligt in het maximaal dienstbaar zijn aan inwoners en ondernemers, terwijl tegelijkertijd de veiligheid bij het digitaal beschikbaar stellen van informatie gewaarborgd moet worden.

De rijksoverheid heeft diverse programma's en strategieën gelanceerd om de digitale transformatie te ondersteunen en de cyberveiligheid te verhogen. Voorbeelden hiervan zijn het 'Nederland Digitaal' programma en de 'Nationale Cybersecurity Strategie'. Deze initiatieven zijn gericht op het versterken van de digitale infrastructuur, het vergroten van de bewustwording rondom cybersecurity onder inwoners en bedrijven en het verbeteren van de samenwerking tussen publieke en private sectoren op het gebied van digitale veiligheid.

In Steenwijkerland werken we actief aan het toegankelijk maken en houden van digitale diensten terwijl we gelijktijdig de veiligheid en privacy van inwoners en bedrijven beschermen. We sluiten aan bij de rijksinitiatieven en trekken op met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). We doen dit in een steeds veranderende en zeer uitdagende digitale wereld. Dat vraagt kennis en alertheid. In 2023 zijn de acties uit het jaarplan gericht op privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer uitgevoerd. Het doel is de digitale weerbaarheid van de gemeente te versterken. Een voorbeeld is de implementatie van het kennis- en bewustwordingsprogramma 'Sir Askalot', dat medewerkers traint in het herkennen van digitale risico's en bedreigingen. Ook zijn de stappen gezet in de actualisering van de bedrijfscontinuïteitsplannen.

Jaarlijks implementeren we nieuwe automatiseringssystemen. Door de overstap naar Microsoft Cloud oplossingen hebben we een solide basis gelegd voor efficiënter werken, meer flexibiliteit en een hoger tempo van innovatie. De organisatie heeft zelf afgelopen jaar een app gebouwd binnen de Microsoft-omgeving voor het snel en simpel afhandelen van terugbelverzoeken. Dit proces verliep voorheen via de mail waardoor afhandeling niet altijd duidelijk was. De app is via Microsoft Teams voor elke medewerker beschikbaar.

Naast het videovergaderen is het gebruik van Teams in 2023 ook uitgebreid met bestandsdeling en archivering. Hierdoor zijn de ouderwetse netwerkschijven grotendeels uitgefaseerd. Samenwerken aan bestanden is hierdoor veel beter gefaciliteerd. Daarmee is er meer grip op informatieveiligheid, privacy en archivering. Microsoft Teams wordt hiermee steeds meer de centrale hub waar medewerkers samenwerken. Deze veranderingen maken de organisatie toekomstbestendig. Hiermee staat onze omgeving ook klaar voor de inzet van generatieve kunstmatige intelligentie, waarvan de verwachtingen enorm hoog zijn.

Informatievoorziening en Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) regelt de openbaarmaking van overheidsinformatie, zowel passief als actief. Bij passieve openbaarmaking reageert de gemeente op verzoeken om informatie vanuit de samenleving. In 2023 zijn er 56 Woo-verzoeken ingediend, wat een verdubbeling is ten opzichte van de voorgaande twee jaren. Bovendien is de omvang van de verzoeken toegenomen. Aangezien er geen duidelijk zicht is op een afname, hebben we de capaciteit tijdelijk uitgebreid en de werkprocessen geoptimaliseerd.

Bij actieve openbaarmaking publiceert de gemeente uit eigen beweging informatie. De Woo specificeert 11 informatiecategorieën – waaronder regelgeving, stukken van de gemeenteraad en het college, beschikkingen, klachten, en onderzoeks- en adviesrapporten – die verplicht openbaar gemaakt moeten worden. Voor de openbaarmaking van andere informatiecategorieën bestaat een inspanningsverplichting. Hoewel we reeds gedeeltelijk voorzien in actieve openbaarmaking, vereist een werkelijk transparante gemeente aanzienlijke technische, juridische, organisatorische en culturele aanpassingen.

Om informatie toegankelijker te maken, is de (digitale) informatiehuishouding in 2023 verder gestroomlijnd. Belangrijke informatie van netwerkschijven is overgezet naar Microsoft Teams, waardoor deze beter gestructureerd en alleen toegankelijk is voor geautoriseerde medewerkers. Binnen de Microsoft Teams-omgeving worden informatiestromen opgeslagen conform de Archiefwet en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Verder is, om te voldoen aan de Archiefwet, een vernietigingsproces vastgesteld en is de uitvoering hiervan gestart. Ook hebben we ons aangesloten bij de landelijke methodiek voor e-mailarchivering van de VNG.

Inkoop en aanbesteden

Het onderwerp inkoop en aanbesteding wordt omkaderd door specifieke regelgeving, zowel op nationaal als Europees niveau. Deze regels zijn opgesteld om een eerlijk en transparant inkoopproces te waarborgen, waarbij overheidsinstellingen goederen en diensten inkopen. In samenspraak met lokale ondernemers werken we aan een actieplan. Dit plan beschrijft hoe we invulling geven aan het nationale manifest voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI).

We hebben een nieuw systeem voor contractbeheer geïmplementeerd, waarmee we beter in staat zijn (meerjarige) inkoopcontracten te beheren. Dit heeft geleid tot een verbeterde controle en een vermindering van risico's.

In 2023 hebben we de Business Club Steenwijkerland uitgenodigd om hun voorkeuren voor aanpassingen aan het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsprotocol te delen. Deze feedback zal worden meegenomen in een geactualiseerd protocol, dat naar verwachting in 2024 zal worden vastgesteld.

We hebben voor bijna €42 mln. ingekocht bij bedrijven gevestigd in Steenwijkerland, wat 43% van de totale inkoopwaarde vertegenwoordigt. Ter vergelijking, de cijfers van voorgaande jaren zijn:

2022: € 32 mln. (43%)

2021: € 24 mln. (40%)

2020: € 23 mln. (38%)

In 2023 hebben we de standaarddocumenten voor Europese aanbestedingen herschreven om onnodig complex juridisch jargon te vermijden. Dit maakt de documenten toegankelijker voor MKB-bedrijven die minder frequent deelnemen aan Europese aanbestedingen. We verwachten dat hierdoor lokale MKB-bedrijven vaker zullen inschrijven en een grotere kans hebben om een aanbesteding te winnen. In 2024 bekijken we andere aanbestedingsdocumenten op vereenvoudiging.

Rechtmatig en doelmatig

Gemeenten zijn verplicht om in hun jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen.

Vanaf het verslagjaar 2023 is het de verantwoordelijkheid van het college om een oordeel te vellen over de rechtmatigheid van de handelingen van de gemeente. Deze wijziging is bedoeld om de verantwoordelijkheid voor rechtmatigheid meer bij het bestuur van de gemeente te leggen. Ter voorbereiding op deze nieuwe taak hebben we een pilot uitgevoerd binnen het sociaal domein. Er zijn voorbereidingen getroffen, zoals het aanpassen van verschillende verordeningen en het ontwikkelen van een effectieve aanpak door onze Verbijzonderde Interne Controle (VIC). De rechtmatigheidsverklaring over 2023 is als laatste onderdeel van deze bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen.

We voeren regelmatig doelmatigheidsonderzoeken uit naar onze producten en processen. Dit is onderdeel van het streven naar een efficiënte en effectieve overheid. De resultaten van deze onderzoeken helpen bij het verbeteren van de dienstverlening en het beheersen van de kosten. De aanbevelingen uit het onderzoek naar onze telefonische dienstverlening (terugbelnotities) van 2022 zijn het afgelopen

jaar geïmplementeerd. Dit heeft begin 2024 geleid tot de invoering van een nieuw registratiesysteem. Vorig jaar zijn we begonnen met het onderzoeken van het inwonerspanel. Dit onderzoek wordt in 2024 afgerond.

Als overheidsorganisatie zijn we verplicht maatregelen te treffen om fraude te voorkomen en te bestrijden. Dit omvat zowel interne controles als procedures voor het melden en afhandelen van fraudegevallen. Fraudepreventie en -beheersing zijn belangrijk om de integriteit van het openbaar bestuur te waarborgen en het vertrouwen van inwoners in de overheid te behouden. Er is steeds meer aandacht voor het voorkomen en beperken van fraude binnen overheidsorganisaties, mede door toezicht van de accountant. Afgelopen jaar hebben we een overzicht gemaakt van alle maatregelen die fraude en onrechtmatig gebruik moeten voorkomen. Deze maatregelen worden meegenomen in de uitvoering van de (nieuwe) rechtmatigheidsverantwoording. Naast procescontroles is fraudepreventie een gespreksonderwerp voor management en college, onder meer aan de hand van periodieke frauderisicoanalyses. Op basis van deze discussies zijn afspraken gemaakt over hoe fraudebewustzijn voortdurend onder de aandacht gebracht kan worden en hoe eventuele meldingen van fraude worden aangepakt (frauderespons).

Subsidieproces

In 2023 is het proces van aanvragen, verstrekken en vaststellen van een gemeentelijke subsidie nader bekeken. Doel was dit proces voor zowel de aanvrager (inwoner, ondernemer) als de behandelaar beter (digitaal) inzichtelijk te maken, te stroomlijnen en de rechtmatigheid te borgen. De eerste aanpassingen zijn doorgevoerd. In 2024 wordt dit – gebruikmakend van de ervaring van andere gemeenten - verder uitgewerkt en ingevoerd.

Samenleving tevreden

Dienstverlening

Goede dienstverlening staat bij ons hoog in het vaandel. In 2023 hebben onze inwoners onze dienstverlening gewaardeerd met een gemiddelde score van 8. Bezoeken aan de balie scoorden zelfs gemiddeld een 8,1. Dit is een resultaat waarop we trots zijn.

Het afgelopen jaar hebben we ook het proces voor Meldingen Openbare Ruimte (MOR) verder verbeterd. De gemiddelde waardering voor dit proces is gestegen van een 6,6 naar een 6,9. Onze inwoners zijn tevreden over de snelheid waarmee wij meldingen afhandelen. Uiteraard hangt de tevredenheid over de afhandeling van een melding nauw samen met wat de melder had verzocht of verwacht. De waardering voor onze dienstverlening sluit aan bij wat we landelijk zien. Het nationale gemiddelde voor gemeentelijke dienstverlening ligt doorgaans rond een 7.

Speciale aandacht ging dit jaar uit naar de eerste inschrijvingen van Oekraïense vluchtelingen. Een belangrijke en extra inspanning van onze organisatie. Bovendien vroegen de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen in maart én de Tweede Kamerverkiezingen in november, deels onvoorziene extra inzet. Door proactief extra personeel in te zetten en prioriteiten zorgvuldig te stellen, zijn we erin geslaagd onze dienstverlening aan zowel inwoners als ondernemers op peil te houden.

Gebiedsgericht werken

In de begroting voor 2023 stond beschreven dat we de aanpak van 'Gebiedsgericht Werken' verder gaan ontwikkelen door 'Leren door te Doen'. Door te starten met gebiedsteams hebben we hier meer structuur in gebracht. Deze teams, bestaande uit partners en gemeentemedewerkers, komen maandelijks op vaste momenten en plaatsen samen. Tijdens deze bijeenkomsten wisselen ze informatie uit, maken ze afspraken over samenwerking en bieden ze inwoners de kans om gemakkelijk langs te komen met vragen of ideeën over zaken zoals wonen, welzijn, veiligheid of de leefbaarheid in hun buurt. Doordat de partners dicht bij elkaar zitten, kunnen we snel met elkaar overleggen en actie ondernemen. Zo hoeven inwoners hun verhaal maar één keer te vertellen en kunnen ze ook persoonlijk in gesprek gaan met de betrokken organisaties.

De methode 'Leren door te Doen' stelt ons in staat om continu te verbeteren. We volgen duidelijke stappen: uitvoeren, evalueren, leren, verbeteren en opnieuw uitvoeren. Deze cyclische aanpak bevordert een natuurlijke ontwikkeling naar nieuwe of andere werkwijzen. Het is een manier om te vernieuwen terwijl we gewoon doorgaan met ons werk. Het is belangrijk dat elke partner nagaat of de oorspronkelijke doelen worden bereikt, of de samenwerking aan de verwachtingen voldoet en of we genoeg kansen benutten om samen te werken. Dit proces kan bijvoorbeeld leiden tot een gezamenlijke visie, een projectplan en een samenwerkingsovereenkomst.

Medewerkers tevreden

Werkomgeving

Een flexibele werkbenadering, oftewel het plaats- en tijdonafhankelijk werken, is onmisbaar geworden in de hedendaagse werkpraktijk. Volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en TNO, is flexibel werken in Nederland significant toegenomen. Deze studies tonen aan dat flexibel werken niet alleen de tevredenheid en het welzijn van werknemers verhoogt, maar ook leidt tot hogere productiviteit. De Universiteit van Amsterdam heeft onderzoek gedaan naar het effect van plaats- en tijdonafhankelijk werken op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Dit onderzoek wijst uit dat de mogelijkheid van flexibel werken positief bijdraagt aan de balans tussen werk en privé. Deze wetenschappelijke bevindingen integreren we in onze wijze van werken.

De opkomst van thuiswerken, hybride vergaderen, en activiteitgericht werken maakt een herinrichting van ons kantoor essentieel. De 30 jaar oude, traditionele indeling van ons gebouw, voornamelijk bestaand uit zogenaamde cellenkantoren, past niet bij werkwijze en dienstverlening van de gemeentelijke organisatie. Wetenschappelijke studies ondersteunen het belang van een goed ingerichte werkomgeving voor werknemerswelzijn en productiviteit. De fysieke kantooromgeving heeft een significante invloed op de tevredenheid en prestaties van medewerkers. Elementen zoals klimaatbeheersing, akoestiek en ergonomische voorzieningen zijn cruciaal voor het creëren van een optimale werkomgeving. In een uitdagende arbeidsmarkt (zie verderop in deze paragraaf) is het zijn van een aantrekkelijke werkgever cruciaal.

In 2023 heeft een interne verhuizing geleid tot een betere verdeling van de werkplekken. Een stap die noodzakelijk was gezien de ruimtetekorten. Bovendien zijn er werkplekken gecreëerd die aansluiten bij het concept van modern werken, zoals Teams-plekken. Het gebouw voldoet op een aantal punten niet (meer) aan de eisen die vanuit regelgeving (werkomstandigheden) en overheidsambities (energiebesparing en CO2-uitstoot) worden gesteld. In 2023 is aan deskundigen gevraagd een plan te ontwikkelen voor de aanpassing van het pand. Doel is te komen tot een werkomgeving die functioneel en uitnodigend is. Eerdere verbouwingen, zoals die van het Atrium en het werkcafé, laten zien hoe een werkomgeving effectief kan worden aangepast om aan de behoeften en verwachtingen van gebruikers (bezoekers, bestuurders en medewerkers) te voldoen.

Medewerkeronderzoek

We streven ernaar dat onze medewerkers zowel tevreden als vitaal zijn. We evalueren dit periodiek door middel van onderzoek. Het medewerkeronderzoek van 2022 toonde aan dat onze scores vergelijkbaar zijn met die van gemeenten van gelijke grootte. In 2023 hebben we ons gericht op het verbeteren van belangrijke aandachtspunten zoals werkdruk, werk-privébalans en de samenwerking tussen teams. TNO-onderzoek wijst uit dat interventies gericht op deze gebieden niet alleen het welzijn van medewerkers verhogen, maar ook bijdragen aan een lager ziekteverzuim en hogere productiviteit. Deze aspecten zijn specifiek meegenomen in de ontwikkeling van ons Vitaliteitsprogramma (zie hierna). In 2024 zal het volgende medewerkeronderzoek worden uitgevoerd.

Arbeidsmarkt

Door innovatieve strategieën te hanteren in reactie op de onrustige en krappe arbeidsmarkt, hebben we gewerkt aan het snel invullen van vacatures. Met de door ons georganiseerde netwerkborrel en onze aanwezigheid op het Werkfestival zijn we effectief geweest in het aantrekken van nieuw talent. Uit deze contacten zijn diverse medewerkers direct of op een later moment aangenomen. Deze evenementen vergroten de zichtbaarheid van de gemeentelijke organisatie voor potentiële medewerkers én versterken het 'merk' Steenwijkerland op de arbeidsmarkt. Ook de aanwezigheid en de uitingen van de gemeente als werkgever op sociale media is in 2023 verder versterkt.

Dat de arbeidsmarkt flink in beweging is, zien we terug in cijfers. Vacatures op gebied van verkeer, ruimtelijke ontwikkeling en juridische functies bleken het moeilijkst te vervullen. Afgelopen jaar stroomden bijna 70 nieuwe medewerkers in:

Aantal medewerkers	2021	2022	2023
Instroom	47	54	69
Doorstroom (intern)	6	7	11
Uitstroom	37	40	44

Met een nieuw traineebeleid dat in 2023 is vastgesteld zijn er drie trainees gestart. Hierbij is de samenwerking gezocht met het traineeprogramma van de Talentenregio. We streven er daarnaast naar om jaarlijks tenminste 25 stagiaires een plek in onze organisatie te bieden (2023: 23, 2022: 25). We zetten hier bewust op in. We geven jongeren de kans kennis te maken met het werken in een overheidsorganisatie en de organisatie profiteert van de nieuwe inzichten en vaardigheden die jongeren meebrengen.

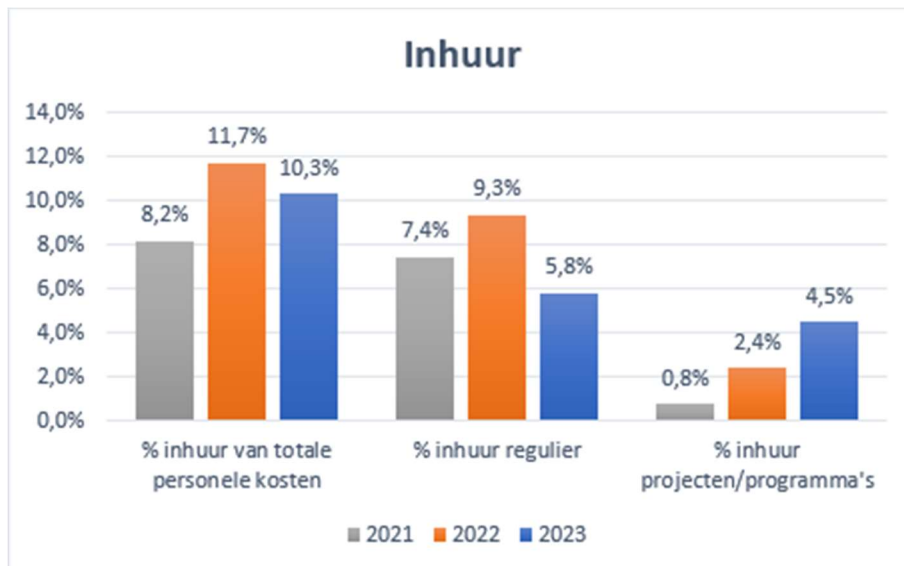
Aantal medewerkers/fte	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Formatie (begroting in fte)	391,8	407,5	423,7
Bezetting (aantal mdw. in fte)	371,6	378,8	403,7
Percentage bezetting t.o.v. formatie	95%	93%	95%
Aantal medewerkers	419	432	457

De formatie in de begroting is het afgelopen jaar gestegen met ca. 16 fte. Dit betrof onder de Omgevingswet (5 fte), duurzaamheid (2,5fte), woningbouw (2 fte), als rondkomen niet meer lukt (2 fte), verkeer (1 fte) en omgevingsmanager openbare ruimte (1 fte). Het aantal medewerkers is hierdoor en door de invulling van veel openstaande vacatures met 25 gestegen.

100% bezetting van de formatie zal nooit gebeuren. Een percentage van 95 betekent dat er sprake is van vacatures. Regelmatig wordt hierop ingehuurd.

De kosten voor inhuur in 2023 lagen op 10,3% van de totale loonkosten. Dat percentage ligt op een aanzienlijk lager niveau dan de gemiddelde inhuur voor vergelijkbare gemeenten (17,6% in 2022). De inhuur op reguliere werkzaamheden is gedaald in 2023. Financieel betekent dit dat we einde jaar € 200.000 overgehouden op de loonsom, na de al positieve bijstelling in de najaarsnota.

De inhuur voor projecten en programma's is toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. De reguliere inhuur is daarentegen gedaald, met name door het invullen van openstaande vacatures.

Vitaliteit en de duurzaam inzetbare medewerker

Het verzuimcijfer over 2023 was 5,5%. Dit is een bemoedigende daling na enkele jaren van een toename in verzuim. We hebben het pre-pandemische niveau (onder de 5%) nog niet bereikt. Dit doel vergt meer tijd om te realiseren. Ter vergelijking: het gemiddelde verzuimpercentage in Nederlandse gemeenten lag in de eerste helft van 2023 rond de 6%.

Verzuimcijfers	2021	2022	2023
Verzuim %	6,3%	6,4%	5,5%
Aantal zieke medewerkers gemiddeld per dag	26	28	25

Het verlagen van het ziekteverzuimpercentage heeft een directe, positieve invloed op de werkdruk en de slagkracht van de organisatie. Wanneer een medewerker ziek is en niet kan werken, moeten de taken die deze persoon zou hebben uitgevoerd, vaak worden overgenomen door andere teamleden. Dit kan leiden tot een verhoogde werkdruk voor deze medewerkers, omdat zij naast hun eigen werkzaamheden ook extra taken moeten uitvoeren. Ziekteverzuim brengt kosten met zich mee voor de organisatie, niet alleen door het verlies aan productiviteit maar ook door de kosten voor vervanging, overwerk voor andere medewerkers, en mogelijk de kosten voor ziekteverzuimbegeleiding en re-integratietrajecten.

Onderzoek heeft aangetoond dat investeren in gezondheidsmanagement en preventieve maatregelen, zoals ergonomische werkplekken, mentale gezondheidsondersteuning en flexibele werktijden, niet alleen het welzijn en de tevredenheid van medewerkers verhoogt, maar zich ook financieel terugbetaalt door een daling van het ziekteverzuim.

Wij richten ons op positieve gezondheid en de eigen regie van de medewerker. In 2023 was er speciale aandacht voor deze onderwerpen tijdens de Vitaliteitsweek. Medewerkers kregen een vrijwillige gezondheidscheck aangeboden en konden deelnemen aan diverse activiteiten gericht op vitaliteit. In ons Werkcafé bieden we gezonde producten aan onze medewerkers. In 2023 hebben we een programma ontwikkeld dat continu aandacht besteedt aan vitaliteit. De implementatie van dit programma start in 2024 en is ontworpen met een langetermijnvisie. Het biedt medewerkers praktische handvatten om hun vitaliteit, werkvermogen en duurzame inzetbaarheid te verbeteren.

Bevindingen rechtmatigheidsverklaring van het college

Voorheen gaf de accountant een rechtmatigheidsverklaring af. Deze taak is vanaf het verslagjaar 2023 bij het college neergelegd. Bij de regelgeving hieromtrent en de exacte systematiek bij de bepaling van onrechtmatigheden is lange tijd onduidelijkheid geweest. Deze duidelijkheid is er pas in april jl. gekomen en verschilt daarbij ook inhoudelijk ten opzichte van de verklaring van de accountant. Kern

van deze inhoudelijke wijziging is dat afwijkingen wel acceptabel kunnen zijn conform de financiële verordening, maar toch onrechtmatig kunnen zijn. Deze afwijkingen tellen (nu wel) mee in het totaal van de rechtmatigheidsverklaring. Het betekent voor onze rechtmatigheidsverklaring in deze jaarrekening dat we moeten constateren dat de overschrijdingen van de lasten van de programma's en de investeringsbudgetten alsmede de aanbestedingen niet rechtmatig tot stand zijn gekomen.

De rechtmatigheidsverklaring kent 3 onderdelen: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Bij het laatste criterium zijn geen bevindingen geconstateerd.

Begrotingscriterium

De overschrijdingen die onrechtmatig zijn bedragen in totaal € 4,014 mln. Hiervan kan € 3,894 mln. conform ons financieel beleid als acceptabel beschouwd worden. De begrotingsonrechtmatigheden betreffen:

- 1) overschrijdingen in het sociaal domein van € 2,489 mln. te weten:
 - de open-eind regelingen (Jeugdwet, Wmo en bijstand)
 - het nadelig saldo van de NoordWestGroep (hierover neemt u bij de behandeling van de jaarrekening een besluit)
 - de energietoeslag voor inwoners (hier staat een direct gerelateerde inkomst tegenover die de overschrijding compenseert).
- 2) overschrijding van € 1,172 mln. in het programma woningbouw door de afboeking van € 3,947 mln. op het woningbouwcomplex Kornputkwartier.
- 3) overschrijdingen in afgesloten projecten en restantkredieten van € 353.000. Als raad wordt u hierover bij deze jaarrekening geïnformeerd.

Hiervan zijn 2 overschrijdingen die niet rechtmatig en niet acceptabel zijn omdat u niet voor de behandeling van de jaarrekening bent geïnformeerd. Deze afwijkingen hebben betrekking op de brug Worstdijk Kuinre (€ 83.000) en de voorbereidingskosten voor woningbouw in Vollenhove (€ 37.000). De overige overschrijdingen zijn wel acceptabel.

Voorwaardencriterium

Aan inkopen is € 400.000 onrechtmatig. Deze zijn ten onrechte niet Europees aanbesteed. Het gaat om:

- € 156.000 overige diensten
- € 187.000 sociaal domein
- € 57.000 ICT-diensten

De bestedingen voor het sociaal domein als de overige diensten waren in 2022 ook al als onrechtmatig gekwalificeerd. Afgelopen jaar zijn hiervoor nieuwe aanbestedingen uitgevoerd en/of nieuwe contracten afgesloten. Voor 2024 zullen deze uitgaven dan ook niet meer onrechtmatig zijn. De ICT-diensten betreffen een nieuwe onrechtmatigheid. Momenteel wordt hiervoor uitgezocht welke mogelijkheden voor nieuwe contractvorming mogelijk zijn.

Zoals hierboven vermeld is er in 2023 een nieuw systeem voor contractbeheer geïmplementeerd. Hiermee kunnen (meerjarige) inkoopcontracten beter beheerd worden. Dit moet leiden tot een betere controle en vermindering van risico's op het gebied van rechtmatige aanbestedingen.

3.6 Verbonden partijen

Op 9 februari 2016 heeft de raad de nota “Verbonden partijen” vastgesteld. Het proces van deelnemingen is echter een dynamisch gebeuren. Regelmatig moet deze nota dan ook worden herzien. Hieronder treft u de belangrijkste resultaten en wijzigingen aan welke binnen de kaders van de al vastgestelde nota passen.

Bij de begroting is al aangegeven welke voornemens de gemeente had met haar aandelenbezit, namelijk het streven naar een zo hoog mogelijk rendement in de vorm van dividend.

Landelijke, regionale of plaatselijke ontwikkelingen hebben in 2023 geen aanleiding gegeven bovengenoemde standpunten los te laten en over te gaan tot vervreemding. Afhankelijk van de mate van verbondenheid (bijv. geplaatst aandelenkapitaal) zijn we in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen. De genoemde verbonden partijen kennen hun eigen risicopositie. Daar waar sprake is van een aanzienlijk, niet afgedekt, risico wordt dit meegenomen bij de paragraaf weerstandsvermogen. De op 1 april 2024 ontvangen jaarstukken van verbonden partijen zijn opgenomen. Van een aantal verbonden partijen zijn nog geen jaarstukken over 2023 beschikbaar en deze ontbreken dan ook in deze paragraaf.

De bijlage is volgens het raadsvoorstel van 9 februari 2016 opgesteld en worden in de volgende categorieën gepresenteerd (zie ook paragraaf 4.2):

- vennootschappen en coöperaties
- stichtingen en verenigingen
- gemeenschappelijke regelingen en

De 4^e categorie, de “overige verbonden partijen” is momenteel niet voorradig.

Onder verwijzing naar bovenvermelde notitie “Verbonden partijen” geven wij onderstaand de posities per ultimo van het rekeningjaar weer. Deze zijn aangevuld met ontwikkelingen en risico's.

1. Vennootschappen en coöperaties

1.1 BNG

bedragen x € 1.000

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.					
Vestigingsplaats:	Den Haag				
Aantal Aandelen:	129.675				
Zeggenschap:	0,24%				
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa				
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Tier-1 ratio	Bedrijfsresultaat
2019	165	4.887.000	144.802.000	38%	163.000
2020	235	5.097.000	155.262.000	39%	221.000
2021	296	5.062.000	143.995.000	38%	236.000
2022	324	4.615.000	107.459.000	37%	300.000
2023	280	4.721.000	110.819.000	46%	254.000

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo zal de dividenduitkering over 2023 in 2024 worden ontvangen.

Ontwikkelingen	De BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in óns kompas naar impact'. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publiek domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. De bank wil impulsen blijven geven aan de ESG-prestaties van de klanten en de bank zelf. Dat doet zij door het verstrekken van kredieten en het delen van kennis in nauwe samenwerking met de klanten. De bank wil de manier waarop klanten
----------------	--

	bij de bank financieren verbeteren en eenvoudiger maken, onder andere via verdere digitalisering van haar klantprocessen. De bank verwacht toenemende investeringen door woningcorporaties in nieuwe woningen en een toename van duurzaamheidsinvesteringen, zoals die in hernieuwbare energie. Deze ontwikkelingen zullen de kredietaanvraag van de klanten positief beïnvloeden. Gegeven de afhankelijkheid van marktomstandigheden is een betrouwbare prognose over de financiële transacties niet te geven. De bank acht het niet verantwoord om nu al een uitspraak te doen over de te verwachten nettowinst over 2024. Het uitkeringspercentage van de nettowinst bedraagt de komende jaren weer 50%.
Risico's	Beperkt, tot deelname aandelenkapitaal. Financiers hebben vertrouwen in de bank dat het risico van kredietverlening aan de BNG bank beperkt is, gezien het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat.

1.2 Enexis

bedragen x € 1.000

Enexis Holding N.V.						
Vestigingsplaats:	Den Bosch					
Aantal Aandelen:	304.012					
Zeggenschap:	0,207%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	213	-	4.112.000	4.146.000	50%	210.000
2020	152	-	4.116.000	4.635.000	47%	108.000
2021	202	14	4.241.000	5.091.000	45%	199.000
2022	392	14	5.441.000	4.907.000	53%	1.300.000
2023	73	14	5.320.000	5.140.000	51%	72.000

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo zal de dividenduitkering over 2023 in 2024 worden ontvangen.

Ontwikkelingen	In 2022 is door de aandeelhouders een nieuw strategisch plan vastgesteld. In dit plan ligt de focus op kerntaken met drie hoofddoelen, te weten: 1. Sturen op maatschappelijke optimale energiekeuzes; 2. Iedereen heeft altijd toegang tot energie en 3. Klanten weten wat ze aan Enexis hebben. Bovengenoemde missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben (klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties en digitale transformaties). Op de aandeelhoudersvergadering van voorjaar 2024 heeft Enexis een voorstel voorgelegd tot aanpassing van dit plan in verband met de nieuwe collectieve warmtevoorziening. De energietransitie leidt tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis is met de aandeelhouders in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat zij een solide basis behoudt. Met het rijk is overleg gevoerd over eventuele participatie. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn aan de vastgestelde ratio's blijft voldoen.
Risico's	Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment 50% eigen vermogen. Het risico dat de gemeente hierbij loopt is laag. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd met een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.

1.3 Rendo Holding N.V.

bedragen x € 1.000

N.V. Rendo Holding						
Vestigingsplaats:		Meppel				
Aantal Aandelen:		198				
Zeggenschap:		19,98%				
Vertegenwoordiger:		wethouder Scheringa				
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2019	1.498	74.600	92.685	45%	9.501	
2020	1.498	76.899	98.621	44%	9.555	
2021	999	76.024	101.110	43%	6.589	
2022	1.099	76.941	103.373	43%	nnb	
2023	nnb	nnb	nnb	nnb	nnb	

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo zal de dividenduitkering over 2023 in 2024 in drie termijnen worden ontvangen.

Ontwikkelingen	Rendo houdt in haar begroting van 2024 rekening met een resultaat van € 6,4 miljoen. Dit ligt in de lijn van de begroting 2023, dat een begroot resultaat had van € 6,8 miljoen. Verder heeft zij forse investeringen meegenomen in verband met de energietransitie. Door de hoge inflatie heeft Rendo te maken met hogere personeelslasten, stijgende energiekosten en inflatiecorrectie. Daarnaast heeft zij te maken met een lager resultaat op glasvezel doordat projecten later worden opgeleverd, waarna dan pas kan worden begonnen met de afschrijving op de investeringen.
Risico's	N.V. Rendo Holding is de moedermaatschappij van verschillende vennootschappen. Re-Flex Beheer B.V. is een dochteronderneming en bestaat uit Enavi B.V., N-Tra B.V., Rendo Netwerken B.V., Re-Net B.V. en Rendo Duurzaam. Rendo Netwerken beheert en onderhoudt het gas- en elektriciteitsnetwerk. Verder houdt zij zich ook bezig met warmte en glasvezelprojecten. Gezien de aard van de activiteiten is Rendo een vrij stabiele vennootschap. Bij een eventuele overname in verband met sectorordening vervalt het dividend. De opbrengst is naar verwachting (aanzienlijk) lager dan de huidige dividendopbrengst.

1.4 Vitens N.V.

bedragen x € 1.000

Vitens N.V.						
Vestigingsplaats:		Zwolle				
Aantal Aandelen:		60.227				
Zeggenschap:		1,042%				
Vertegenwoordiger:		wethouder Scheringa				
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat
2019	-	18	533.300	1.293.000	29%	11.100
2020	-	10	559.200	1.340.100	29%	23.900
2021	-	7	600.300	1.387.800	30%	19.400
2022	-	-	649.500	1.446.600	31%	8.200
2023	-	-	677.700	1.560.000	30%	27.200

Vanaf 2019 heeft Vitens geen dividend meer uitgekeerd.

Ontwikkelingen	Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage WACC (Weighted Average Cost of Capital of vermogenskostenvoet) en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. De afgelopen jaren heeft Vitens samen met andere drinkwaterbedrijven en met hulp van de aandeelhouders gelobbyd bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Tweede Kamer voor een betere invulling van de WACC (zogenoemde Weighted Average Cost of Capital). Dit resulteerde erin dat de minister medio 2022 een WACC heeft vastgesteld van 2,95% voor de periode
----------------	--

	2022-2024. Op korte termijn biedt deze maatregel enige ruimte, maar voor de lange termijn is dit percentage niet voldoende. Met de bestaande systematiek voor het vaststellen van de WACC ontstaan na 2026 problemen met het financieren van het investeringsprogramma. Inmiddels is een onderzoek gestart door bureau Berenschot. De lobby op dit onderwerp heeft de hoogste prioriteit, waarbij samen wordt opgetrokken met provincies en gemeenten. De lobby voor een aanpassing van de WACC wordt dus onverminderd doorgezet. We zien dat door inflatie de prijzen flink stijgen, het investeringsprogramma een stijgend volume aangeeft en de doorkijk voor de komende jaren aangeeft dat de solvabiliteit en de andere ratio's verder onder druk staan. Dit en de toekomstige financieringsstrategie, waarin mogelijk een beroep op de aandeelhouders en kapitaalmarkt zal worden gedaan, maakt dat het uitkeren van dividend helaas een logisch besluit is. Verder heeft zij te maken met externe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, verdroging, verdergaande digitalisering, cybersecurity, verslechterde kwaliteit van de bronnen, demografische ontwikkelingen en krappe arbeidsmarkt. Daarbij komt nog dat de oorlog in Oekraïne nog niet is beëindigd. Dit heeft onder andere tot gevolg gehad hogere energiekosten.
Risico's	De deelneming brengt voor de gemeente een gering risico met zich mee. Vitens opereert maar zeer beperkt in een concurrerende omgeving, de marktrisico's zijn daarom beperkt. De operationele risico's zijn niet klein omdat het product moet voldoen aan hoge kwaliteitseisen.

1.5 Rova N.V.

bedragen x € 1.000

N.V. Rova Holding						
Vestigingsplaats:	Zwolle					
Aantal Aandelen:	579					
Zeggenschap:	8,24%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	252	81	33.817	55.983	38%	5.686
2020	239	81	35.111	58.067	38%	5.057
2021	238	81	36.497	62.663	37%	5.133
2022	211	81	37.637	66.772	36%	4.369
2023	195	81	39.348	63.662	38%	5.384

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo wordt de dividenduitkering over 2023 in 2024 ontvangen.

Ontwikkelingen	De behaalde resultaten in de transitie van afval naar grondstoffen (omgekeerd inzamelen) en de implementatie van de BOR-dienstverlening zijn positief te noemen. Rova zal zich hierop blijven inzetten. Verder wordt gezocht door het uitbreiden van samenwerking met gemeenten, bijvoorbeeld op het terrein van beheer openbare ruimte en groenbeheer en is Rova actief rondom de implementatie van de participatiewet (bijvoorbeeld door het bieden van leerwerktrajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt).
Risico's	Beperkt tot deelname aandelenkapitaal.

1.6 Wadinko N.V.

bedragen x € 1.000

Wadinko N.V.					
Vestigingsplaats:	Zwolle				
Aantal Aandelen:	130				
Zeggenschap:	5%				
Vertegenwoordiger:	wethouder Harmsma				
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	65	68.870	1.605	98%	2.065
2020	-	65.496	5.454	92%	- 3.375
2021	163)*	74.147	6.923	92%	8.651
2022	82	82.569	8.542	91%	12.923
2023	82	82.924	2.721	97%	1.855

)* interimuitkering

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo wordt de dividenduitkering over 2023 in 2024 ontvangen.

Ontwikkelingen	Wadinko zet het bestaand beleid voort met enige accentverschuivingen waarbij thema's duurzaamheid en digitalisering meer aandacht krijgen. Ook zullen de (post)coronaeffecten in de regionale economie een rol spelen bij haar investeringsbeleid. Verder is er een besluit genomen in de aandeelhoudersvergadering van 11 juni 2022 dat de komende 5 jaar een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar zal worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het resultaat van Wadinko wordt sterk bepaald door de gevolgen van mogelijke verkopen van belangen en noodzakelijke afwaarderingen bij de participaties. Daarnaast verwacht Wadinko dat het resultaat in 2023 positief zal zijn. Verder verwacht zij dat het aantal medewerkers bij Wadinko nagenoeg gelijk zal blijven.
Risico's	Verbonden met de taken van Wadinko zijn er ondernemingsrisico's. De participatiemaatschappij zorgt dat zij invloed uitoefent op de ondernemingen waarin zij participeert via een Raad van Commissarissen of een aandeelhoudersovereenkomst. Het is echter niet te zeggen welke risico's Wadinko precies loopt met betrekking tot de aangegeven participaties. De afgelopen jaren is een positief financieel resultaat gedraaid. Dit wil echter niet zeggen dat het bedrijf financieel gezond blijft, vanwege de afhankelijkheid van de financiële posities van de participerende partijen. Vooralsnog is het eigen vermogen (liquide middelen) hoog genoeg om risico's op te vangen.

1.7 Noordwestgroep N.V.

bedragen x € 1.000

Noordwestgroep N.V.					
Vestigingsplaats:	Steenwijk				
Aantal Aandelen:	1.200				
Zeggenschap:	100%				
Vertegenwoordiger:	wethouder Jongman-Smit				
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	1.500	1.045	2.298	31%	-
2020	1180*)	1.045	2.479	30%	-
2021	988**)	1.045	2.386	31%	-
2022	1.050	1.045	2.858	27%	-
2023	960	1.045	3.019	26%	-

*) excl. corona € 294.500 **) € 164.000

Ontwikkelingen in 2023	In september 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het collegevoorstel dat NWG en de USD dé uitvoeringsorganisaties zijn in het sociaal domein en dat NWG een breed arbeidsontwikkelbedrijf is voor SW, doelgroepen, Beschut Werk en nieuwkomers voor een periode van 6 jaar (tot en met 2027). Afgelopen jaren is hard gewerkt om NoordWestGroep toekomstbestendig te maken. Het WSW-bedrijf
------------------------	--

	is definitief voorbij. Nu richt zij zich op het zijn van sociale onderneming en leerwerkbedrijf, waarin de samenwerking met ondernemers, onderwijs en overheid centraal staat. De gerealiseerde omzet over 2023 bedraagt € 6.702.000 en is daarmee € 778.000 gestegen ten opzichte van voorgaand jaar (13%). Alle activiteiten van NWG lieten in 2023 een stijging zien in omzet. Met name de omzetten van NWG Hoveniers (€ 302.000) en NWG Industrie (€ 223.000) droegen bij in absolute zin. De groei op de traditionele posten als Industrie en Hoveniers is opmerkelijk, omdat deze onderdelen relatief stabiel zijn qua productiebezetting. Voor beide onderdelen zien we echter een toename door zowel betere tarieven (Industrie) als ook een verbetering van de productiviteit (Industrie en Hoveniers). Voor Hoveniers is deze groei gerealiseerd ondanks het feit dat het tarief op het grootste contract (groencontract gemeente voor € 1,4 miljoen) vrijwel, al 4 jaar, gelijk is gebleven. Wel zien we een kleine stijging in opdrachten voor de gemeente buiten het contract om. Stap voor stap zullen verbeteringen worden doorgevoerd die de dienstverlening verder optimaliseren. NoordWestGroep combineert daarin maatschappelijk verantwoord ondernemen met een uitdagende zakelijke ambitie, waarbij gewerkt wordt aan een gezonde bedrijfsvoering, met een jaarlijks verbeterend resultaat door omzetgroei, kostenreductie en efficiency. Hiermee stelt zij zich in staat om ook in de toekomst nog meer van betekenis te zijn in haar opdracht om zoveel mogelijk mensen werk te bieden.
Risico's	Jaarlijkse verlaging van de rijksbijdrage betekent een financieel risico voor de gemeente als Noordwestgroep hier geen nieuwe inkomsten tegenover zet. Bijkomend risico is dat het huidige bestand niet genoeg krimpt.

1.8 Vennootschappen na verkoop Essent

In 2009 werd het productie- en leveringsdeel van Essent verkocht aan RWE. Bij de verkoop zijn een aantal tijdelijke B.V.'s opgericht om de belangen van de aandeelhouders te behartigen. De CBL Vennootschap B.V., Verkoop Vennootschap B.V. en Vordering op Enexis B.V. zijn in 2020 opgeheven.

bedragen x € 1.000

CSV Amsterdam B.V.					
Jaar	Agio uitkering	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	-	452	84	84%	- 294
2020	16	393	27	94%	172
2021	-	312	23	93%	- 43
2022	-	210	13	94%	- 102
2023	-	98	51	66%	- 111

bedragen x € 1.000

Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V.					
Jaar	Agio uitkering	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	-	1.590	455	78%	- 15
2020	-	1.569	20	99%	- 20
2021	-	1.532	7	100%	- 37
2022	-	1.480	10	99%	- 52
2023	-	1.445	32	98%	- 36

Ontwikkelingen	CSV Amsterdam B.V. De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op dit moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de belastingdienst op het bezwaar.
----------------	--

	Afhankelijk van deze reactie en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet. Verwacht wordt dat in april 2024 het bestuur van de vennootschap een aanvullende kapitaalstorting vraagt aan de aandeelhouders. Deze aanvullende kapitaalstorting zal op voorstel van het bestuur van de vennootschap worden verrekend met de vrijval als gevolg van de opheffing van Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. Ondanks dat het General Escrow Fonds sinds juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy B.V. en Energy Resources Holding B.V. in februari 2024 overeenstemming bereikt over het terugtreden van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteren er geen openstaande contractuele verplichtingen meer en kan PBE als vennootschap worden ontbonden. Het bestuur van de vennootschap treft momenteel voorbereidingen voor het opheffen van de vennootschap en om de resterende liquide middelen zo spoedig mogelijk na de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 25 april 2024 uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de gemeente een zeer beheerst risico op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000). Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven tot het bedrag van € 8.035.783 die nog resteert op de escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.

2. Stichtingen en verenigingen

2.1. Stichting Weerribben- Wieden

bedragen x € 1.000

Stichting Weerribben-Wieden					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	-	14	125	10%	14
2020	-	14	51	21%	-
2021	-	27	210	12%	14
2022	300	457	326	58%	430
2023	nmb	nmb	nmb	nmb	nmb

Ontwikkelingen	De Stichting Weerribben-Wieden blijft zich in 2024 o.a. bezighouden met de opgaven op basis van het projectplan Nationaal Park Weerribben-Wieden Nieuwe Stijl waarvoor het Rijk in 2020 budget beschikbaar heeft gesteld. Samen met de overige nationale parken en het Samenwerkingsverband Nationale Parken werd in 2023 een nieuw beleidsprogramma 2023-2030 opgesteld als basis voor financiering van Rijk en provincies in deze periode. De gemeente draagt jaarlijks bij aan de toeristische promotie en marketing van het gebied (€ 150.000) en voor organisatie en educatie (€ 150.000). Dit is vastgelegd in jaarlijkse overeenkomsten.
Risico's	De Stichting Weerribben-Wieden is een stichting zonder winstoogmerk. Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het leveren van een jaarlijkse financiële bijdrage.

3. Gemeenschappelijke regelingen

3.1. GGD IJsselland

bedragen x € 1.000

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2019	1.455	2.423	8.426	22%	1.055	
2020	1.479	2.916	17.477	14%	293	
2021	1.579	2.546	18.302	12%	- 368	
2022	1.608	1.763	11.247	14%	- 812	
2023	1.882	3.191	12.432	20%	1.146	

Ontwikkelingen in 2023	Vanuit de Programmabegroting 2023 is weer met veel inzet en enthousiasme gewerkt aan een toekomstbestendige publieke gezondheidszorg in IJsselland. Dit als onderdeel van de Nederlandse publieke gezondheidszorg, in opdracht van gemeenten en in nauwe samenwerking met vele partners in relevante werkvelden zoals zorg, welzijn, leefomgeving, onderwijs, kinderopvang en veiligheid. In het voorjaar van 2023 is de nieuwe bestuurlijke agenda Gezond Samen Leven vastgesteld. Een voortzetting van de eerdere bestuurlijke agenda en een regionale vertaling van de collegeakkoorden van de elf gemeenten. Daarmee is in 2023 aan de slag gegaan. Blijven werken aan het versterken van eigen regie, veerkracht van onze inwoners en aan een gezonde basis. Ondertussen wordt gewerkt, naast de basisproducten, aanvullende activiteiten en projecten ook aan landelijke opgaven zoals het behalen van beleidsdoelen COVID-19, het versterken van infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid, uitvoeren HPV 18+ vaccinatiecampagne, leveren van hulp aan en zorg voor ontheemden Oekraïne en het bijstaan van gemeenten bij het totstandbrengen van IZA en GALA plannen.
Risico's	Nog niet bekend.

3.2. Veiligheidsregio IJsselland

bedragen x € 1.000

Veiligheidsregio IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Opbrengst huur kazernes	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat
2019	2.816	159	5.376	30.935	15%	- 759
2020	2.953	163	7.324	32.545	18%	1.864
2021	2.983	165	8.958	34.692	21%	- 2.583
2022	3.125	167	5.345	33.614	14%	- 410
2023	3.422	178	5.417	39.700	12%	- 652

Ontwikkelingen in 2023	<i>In 2023 waren de volgende zaken opvallend:</i> Alle activiteiten die door de covid-19-crisis of de vluchtelingencrisis tot stilstand gekomen waren, of beperkt waren uitgevoerd, zijn weer als vanouds opgepakt. Hierbij kan gedacht worden aan het opleiden en oefenen van brandweermensen en taken op het gebied van Veilig Leven. Ook in 2023 is er in samenwerking met de gemeenten gewerkt aan de opvang van zowel Oekraïners, als vluchtelingen uit andere landen. Veiligheidsregio IJsselland heeft deze opvang gecoördineerd. Vanaf 2024 is de regionale coördinatie belegd bij de gemeente Deventer.
------------------------	---

	• Er hebben zich in 2023 zes GRIP1-incidenten voorgedaan. Bij een zevental dreigende situaties heeft het Regionaal Operationeel Team (ROT) actief voorbereidingen getroffen en de situatie gemonitord. • De brandweer is een kleine drieduizend keer gealarmeerd in 2023, dat is een lichte daling ten opzichte van 2022. De brandweer was bij 95,8% van de meldingen binnende in het dekkingsplan vastgestelde opkomsttijd ter plaatse. • Vanwege de natte zomer zijn er minder meldingen geweest van berm- en natuurbranden dan voorgaande jaren. Daarentegen is er een stijging van 50% van branden waarbij voertuigen betrokken zijn. • In de media is benoemd dat het aantal woningbranden landelijk stijgt. Voor Veiligheidsregio IJsselland geldt dat deze branden met circa 3% zijn gestegen. Wanneer we dit vergelijken met de stijging van de populatie en het aantal woningen dan zien we een daling van 7% in de provincie Overijssel. De trend is in de veiligheidsregio's Twente en IJsselland gelijk. • Ook in 2023 is gewerkt aan een breed gedragen maatregelenpakket om de CO₂- uitstoot van de organisatie in 2025 met 50% te reduceren. De Veiligheidsregio IJsselland is om die reden in 2022 en 2023, als eerste veiligheidsregio, gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-prestatieladder. • Het afgelopen jaar is geïnvesteerd in arbeidsmarktcommunicatie en wordt de maatschappelijke rol beter benut in de uitingen. Ook worden functies specifiek en beter op sociale media gezet. Er is nog steeds krapte op de arbeidsmarkt, dat zal de komende jaren niet veranderen. • Eind maart 2023 ging de nieuwe Meldkamer Oost-Nederland (MKON) in Apeldoorn van start. De rechtspersoon gemeenschappelijke regeling MON is per 1 juli 2023 opgeheven en de financiële- en materiële afwikkeling is geregeld. In het jaar 2023 is aan de Veiligheidsregio IJsselland een bijdrage betaald van € 3.421.952.
Risico's	Veiligheidsregio IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie.

3.3. Omgevingsdienst IJsselland

bedragen x € 1.000

Omgevingsdienst IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2019	822	406	2.179	16%	5	
2020	822	327	1.409	19%	313	
2021	914	424	1.484	22%	108	
2022	925	517	2.416	18%	- 171	
2023	1.539	3	2.874	0%	- 313	

Ontwikkelingen in 2023	In 2023 heeft de OD de afspraken uitgevoerd die met de deelnemers over vergunningverlening, toezicht en handhaving en advies zijn gemaakt. Deze afspraken zijn voor elke deelnemer vastgelegd in een jaaropdracht, waarover maandelijks wordt gerapporteerd. De afspraken worden uitgedrukt in uren per deelnemer. De OD kwam in 2023 in totaal 93% van de uur-afspraken na. De OD IJsselland voert werkzaamheden uit die gedeeltelijk te plannen zijn. Dan gaat het vooral over de uitvoering van controles. Een groot deel van de werkzaamheden is echter afhankelijk van de vraag van de omgeving, bijvoorbeeld het aantal vergunningaanvragen en adviesverzoeken. De OD maakt vooraf een schatting van deze vraaggestuurde werkzaamheden, onder meer op basis van historie. Met de begroting als vertrekpunt, zijn in het uitvoeringsprogramma 2023 uren gepland voor de uitvoering van de taken van Omgevingsdienst IJsselland voor de deelnemers. De praktijk kan hier (soms in hoge mate) van afwijken. In het jaar 2023 is aan de Omgevingsdienst IJsselland een bijdrage betaald van € 1.360.500.
------------------------	--

Risico's	Er zijn nog weinig historische gegevens bekend, doordat de Omgevingsdienst IJsselland is gestart in 2018. Per deze datum heeft de gemeente taken ingebracht en voor de daarbij behorende capaciteit wordt betaald. Aanvullende, niet standaard ingebrachte, taken voert de Omgevingsdienst wel voor ons uit. Deze worden apart bij ons in rekening gebracht. Hierbij gaat het in ieder geval om specialistische advisering t.a.v. gaswinning en geluidsmetingen bij evenementen, maar daarnaast bijvoorbeeld ook mogelijke aanvullende metingen (geluid, gevaarlijke stoffen) bij handhavingstrajecten.
----------	---

3.4. Jeugdzorg IJsselland (RSJ)

bedragen x € 1.000

RSJ IJsselland (regionaal servicepunt)		(vh Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) Jeugdzorg IJsselland)			
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2019	154	-	7.249		-
2020	115	-	2.713		-
2021	132	-	2.065		-
2022	127	-	559		-
2023	134	-	717		-

Ontwikkelingen in 2023	Het afgelopen jaar (2023) was wederom een bijzonder jaar: - Het was het eerste jaar van het nieuwe inkoopmodel. Dit inkoopmodel is tot stand gekomen langs het principe van sociaal contracteren. Daarbij wordt uit gegaan wij van het gesprek als basis voor- en open communicatie en onderhandeling met de aanbieders. Deze lijn is in 2023 voortgezet, bijvoorbeeld met de doorontwikkeling van het Regionaal Administratie en Toegangsprotocol. Hierbij was de centrale vraag hoe we de werkprocessen nog beter kunnen inrichten en uitvoeren. - Het is ook het jaar dat de 11 gemeenten zich gebogen hebben over de aanscherping van de opdracht aan het RSJ IJsselland. Een traject dat in 2024 definitief zijn beslag gaat krijgen. - Belangrijk aandachtspunt was de focus op de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. - Tegelijkertijd is wel scherper in beeld gekomen dat het RSJ IJsselland een kleine werkorganisatie is met een forse opdracht die een hoog kwaliteitsniveau vereist. De continuïteit van de dienstverlening zal ook in 2024 aandacht vragen. Meer specifiek gaat het dan om de oriëntatie op de samenwerking met derden, met name op de portefeuille bedrijfsvoering van de werkorganisatie.
Risico's	De RSJ IJsselland geeft aan dat in de dynamiek van het jeugdstelstel het een uitdaging is om een stabiele bedrijfsvoering te organiseren. Daarom heeft zij geen risicomanagement maar er wordt wel jaarlijks een inschatting gemaakt van de risico's en de mitigerende maatregelen. Gezien de risico's, de mitigerende maatregelen en de huidige bijdrageregeling is het niet nodig om een eigen weerstandsvermogen op te bouwen binnen het RSJ. In de begroting wordt rekening gehouden met de nodige budgetflexibiliteit. Een ander risico betreft de financiële uitkomsten van het nieuwe inkoopmodel. Deze zullen vooraf worden onderzocht en daarna gemonitord.

3.7 Uitvoering grondbeleid 2023

In 2023 zijn in de gemeentelijke grondexploitaties minder particuliere kavels verkocht (5) dan de prognose (12). Dit lag in de lijn van verwachtingen i.v.m. de afnemende beschikbare kavels en de veranderende marktomstandigheden (hogere bouwkosten en hogere rente) en het beperkte aanbod in kavels. Voor bedrijventerreinen geldt dat er meer is verkocht (7.203 m2) dan verwacht (4.584m2).

Grondverkoppen	Prognose 2023	Realisatie 2023
Woningbouw (particulier)	12	5
Woningbouw (sociale huurwoningen)	-	-
Bedrijventerreinen	4.584	7.203

De prognose van de verwachte grondverkoppen in de grondexploitaties is voor de lange termijn gebaseerd op de historische uitgifte en voor de korte termijn op opties. De verwachtingen voor 2023 en verder voor wat betreft de uitgifte van kavels worden niet zozeer getemperd door de verwachte vraag maar meer door het beperkte aanbod van kavels in de diverse grondexploitaties.

Naar aanleiding van achterblijvende grondverkoppen is een deel van het bedrijventerrein Boterberg Zuid verhuurd als zonnepark tot 1 januari 2034. Voor deze grondexploitatie is een langere looptijd vastgesteld dan de geldende richttermijn vanuit het BBV van maximaal 10 jaar. Bij de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2024 is dit deel van de grondexploitatie ingerekend in de jaren 2034 tot en met 2038.

Nota Grondbeleid 2020-2024

Op 17 december 2019 is de Nota Grondbeleid 2020-2024 vastgesteld. Voor de visie op het grondbeleid en de wijze waarop het grondbeleid wordt gevoerd wordt verwezen naar de Nota Grondbeleid 2020-2024.

Grondbeleid is in zijn algemeenheid een middel om ruimtelijke doelstellingen te realiseren, bijvoorbeeld op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur, duurzaamheid of maatschappelijke voorzieningen. Het grondbeleid is daarmee een vorm van 'facetbeleid' dat volgend/dienend is aan het 'sectorale beleid'.

Het beleidsmatige uitgangspunt van de gemeente Steenwijkerland is faciliterend grondbeleid, tenzij vanwege volkshuisvestelijke en/of economische redenen actief grondbeleid gewenst is. Per 25 januari 2022 is de Woonagenda 2022-2026 vastgesteld waarin is besloten om meer sturend op te treden in de vorm van actief grondbeleid in kernen waar de vraag niet wordt opgepakt door inwoners zelf of door marktpartijen.

Belangrijke gebeurtenissen 2023

In 2023 hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die gevolgen hebben voor de financiële positie van het gemeentelijke grondbedrijf.

De grondprijzenbrief 2024 is in december 2023 vastgesteld door het college en ter kennisname verstuurd naar de raad. De grondprijzen opgenomen in de grondprijzenbrief 2024 zijn verwerkt bij de herziening van de grondexploitaties per 1-1-2024. De grondprijzen van de kavels voor woningbouw en bedrijventerreinen zijn in 2023 verhoogd met 1,5% ten opzichte van 2022. Dit is gelijk aan de jaarlijkse opbrengstenstijging waarmee rekening hebben gehouden in de meerjarenbegroting 2023-2026. De verhoging van de grondprijzen heeft hiermee dus geen effect op de grondexploitatie resultaten.

De parameter rente en opbrengstenstijging zijn vastgesteld op 0,75% respectievelijk 2%. In verband met de forse kostenstijgingen is de kostenindexatie ingerekend volgens onderstaande tabel:

Kostenindexering	1-1-2024	2024	2025	2026 e.v.
Gewogen gemiddelde (afgerond)	3,0%	3,5%	3,0%	2,0%

Programma Woningbouw

In 2023 zijn in totaal 5 woningbouwkavels verkocht (particulier + projectmatig), terwijl de prognose uitging van de verkoop van 12 woningbouwkavels (particulier + projectmatig). Hiermee is in 2023 minder verkocht dan verwacht. Een positieve ontwikkeling is dat er in december 2023 voor een locatie in Tuk een raadsbesluit ligt voor de aankoop van gronden, een koopovereenkomst is al getekend en de overdracht bij de notaris zal begin 2024 plaatsvinden. Daarnaast is er voor Steenwijk – Kornputkwartier in 2023 een bestemmingsplan

in procedure gebracht voor een gewijzigde verkaveling, waardoor er 49 woningen extra worden toegevoegd. En voor 2 projecten in Blokzijl en Sint Jans klooster hebben wij een bijdrage uit de Startbouwimpuls ontvangen.

Programma Bedrijventerreinen

In 2023 is er in totaal meer m2 bedrijventerrein verkocht dan de prognose. Daar staat tegenover dat afgelopen jaren de werkelijke verkopen aanzienlijk lager waren dan de geschatte 2,3 hectare per jaar volgens het document *Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering West Overijssel 2019-2022*. Een positieve ontwikkeling is ook dat er in Vollenhove nieuwe gronden beschikbaar zijn, we zijn in onderhandeling met een ontwikkelaar waarmee we (anterieure) afspraken maken over realisatie.

Resultaten

De prognose van het gezamenlijk resultaat op eindwaarde van de onderhanden grondexploitaties was eind 2022 € 4,5 miljoen positief. De prognose van het gezamenlijk resultaat op eindwaarde van de onderhanden grondexploitaties was eind 2023 € 2,6 miljoen positief. Dat is een vermindering van 1,9 miljoen, met name veroorzaakt door winstnemingen in de diverse woningbouwcomplexen. In totaal zullen er 8 grondexploitaties afgesloten gaan worden.

Door de mutaties in de grondexploitaties en de invoering van de POC-methode kunnen en moeten er in verschillende complexen winsten genomen worden, terwijl in andere complexen verliezen moeten worden genomen. Omdat wij voor dit jaar door de her-kaveling van het Kornputkwartier een afwaardering opnemen betekent dit per saldo dat er voor 2023 een verlies binnen het grondbedrijf is van ongeveer € 2,6 miljoen. Met de vaststelling van de *Nota Reserves en voorzieningen* op 19 december 2017 is de Algemene Reserves Grondexploitatie (ARG) opgegaan in de Algemene Reserve vaste Buffer. Hiermee wordt benadrukt dat het grondbedrijf deel uitmaakt van de algemene dienst en geen apart onderdeel is binnen de financiële huishouding van de gemeente. Het totale risico binnen de grondexploitaties is op basis van de jaarrekening 2023 ca. € 1 miljoen (2022: € 1,78 miljoen).

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt het totale pakket aan risico's gepresenteerd.

4. Verklaring Ensia

In een tijd waarin de urgentie rond informatieveiligheid groter is dan ooit moeten inwoners en ondernemers kunnen rekenen op een betrouwbare overheid die luistert naar hun zorgen en wensen en vervolgens daarop inspeelt in haar dienstverlening. Een betrouwbare overheid en veilige informatievoorziening is noodzakelijk voor het goed functioneren van de gemeente en is de basis voor het beschermen van de rechten van inwoners en ondernemers.

Het College van B&W legt verantwoording af over de kwaliteit van de informatieveiligheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde ENSIA⁶ methode. De horizontale verantwoording die hieruit ontstaat bestaat uit een zelfevaluatie en een verklaring van het College van B&W over de (informatie)veiligheid van de diverse informatiesystemen. Het gaat dan over de geselecteerde beveiligingsnormen inzake DigiD⁷, Suwinet⁸, BAG⁹, BGT¹⁰, BRO¹¹, BRP¹² en PUN¹³.

Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer.

Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer vormen samen een belangrijk kwaliteitsaspect van de informatievoorziening van de gemeente en zijn op veel aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daar waar persoonsgegevens worden verzameld en bewaard dienen passende technische en organisatorische maatregelen te worden getroffen om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid te waarborgen. Tegelijk dient het verwerken van persoonsgegevens rechtmatig plaats te vinden binnen een structuur van informatiebeheer.

Algemeen beeld en resultaten afgelopen periode

Overheidsinformatie moet duurzaam toegankelijk, juist en volledig zijn en veilig en met achtneming van de regels omtrent bescherming van persoonsgegevens worden opgeslagen. Hierdoor zijn de onderwerpen informatieprivacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

In 2021 is het strategische beleid Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer 2021-2024 vastgesteld waarmee de basis is gelegd voor het waarborgen van een veilige omgeving en verdere uitwerking in jaarplannen geschied. In 2023 is het auditplan vastgesteld ten behoeve van de verdere inrichting van het Information Security management System (ISMS). De gekozen aanpak hierin is 'risk-based', dat wil zeggen dat de onderwerpen zijn gekozen op basis van risico-trends en zoveel mogelijk op basis van uitgevoerde en beschikbare risicoanalyses, audits, rapportages en (werkvloer)analyse op basis van uitgevoerde onderzoeken.

Collegeverklaring

Op 5 maart 2024 heeft het college de Ensia verklaring 2023 vastgesteld waarna de IT-auditor hierop assurance heeft verleend.

Meerjarenperspectief

De belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de gemeentelijk informatieveiligheid voor 2023 zijn:

1. Indien informatie niet beschikbaar is, leidt dat tot problemen in de dienstverlening en de bedrijfsvoering. Nagenoeg ieder proces, van uitgifte van paspoorten tot het betalen van uitkeringen, wordt uitgevoerd of ondersteund door digitale informatie- en communicatievoorzieningen. In het ergste geval moeten gemeenten dienstverleningsprocessen stilleggen.

Uitval van dienstverlening en bedrijfsvoering moeten zoveel mogelijk worden voorkomen door het mitigeren van risico's.

2. In principe is overheidsinformatie openbaar. Tenzij deze informatie privacygevoelig is, schade kan toebrengen aan de overheid of commercieel voor- of nadelig kan zijn voor derden. Wij verwerken voor de uitvoering van onze wettelijk taken veel vertrouwelijke informatie. Denk aan gegevens over werk en inkomen, zorg, veiligheid of commercieel interessante informatie over gebiedsontwikkeling, aanbestedingen en bedrijfsgevoelige informatie. Onterechte toegang tot deze informatie kan uiterst nadelig uitvallen voor inwoners en ondernemers. Er dienen maatregelen te worden getroffen om te voorkomen dat vertrouwelijke informatie in verkeerde handen valt.

3. Kwaliteit en integriteit van data worden in het algemeen niet direct gezien als doel van informatiebeveiliging. Toch dient dit risico nadrukkelijk op het netvlies te staan van een ieder binnen de organisatie. Want informatiebeveiligingsincidenten kunnen leiden tot fouten in de dienstverlening. Als informatie niet integer is, kan dat leiden tot vertraagde of foute beslissingen, verkeerde handelingen en verspilling van tijd en menskracht.

4. Met de inwerkingtreding van de Network and Information Security directief of NIS2-richtlijn eind 2024 zullen de verantwoordelijkheden voor de gemeente op het gebied van informatieveiligheid worden uitgebreid. Door deze Europese richtlijn worden gemeentelijke bestuurders niet alleen verantwoordelijk voor de veiligheid van de processen die de gemeente uitvoert, maar ook op het gebied van ketenprocessen en maatschappelijk relevante processen waarvan de uitval kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting.

⁶ Eenduidige Normatiek Single Information Audit

⁷ Digitale Identiteit

⁸ De Gemeenschappelijke elektronische Voorziening Suwi (GeVS, ook wel Suwinet genoemd)

⁹ Basisregistratie Adressen en Gebouwen

¹⁰ Basisregistratie Grootchalige Topografie

¹¹ Basisregistratie Ondergrond

¹² Basisregistratie Personen

¹³ Paspoort Uitvoeringsregeling Nederland